

EDIN TULE

KUR'ANSKI TRETMAN STRESA

Kako dekodirati Kur'an?

Kako uskladištiti emocije?

Anatomija uspjeha.

Kako hoditi po minskim poljima muške sujete?

Balansiranje na emocionalnoj sirat ćupriji.

Osvajanje vlastitog kreativnog prostora.

Izdavač:

Autor

Recenzenti:

prof. dr. Halil Mehtić

prof. dr. Mevludin Hasanović

Urednica i korektorka

Aida Tule

Lektor:

Amina Hasibović

Transkripcija arapskih riječi:

Amina Isanović

Dizajn korica:

Edin Sandić

DTP:

Edin Sandić

Štampa:

Amos Graf, Sarajevo

Tiraž

300

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

613.86:28-23

28-23:613.86

TULE, Edin

Kur'anski tretman stresa / Edin Tule

- Sarajevo : autor , 2011. 192 str. ; 26 cm

ISBN 978-9958-865-06-0

COBISS.BH-ID 18904070

EDIN TULE

**KUR'ANSKI
TRETMAN STRESA**

SARAJEVO, 2011.

*Knjigu posvećujem svim ljudima koje samo jedan
treptaj oka dijeli od sreće na oba svijeta.*

UMJESTO UVODA

Muslimanska šahovska tabla

U ovoj knjizi neće biti govora o namaskom istezanju, abdestskim masažama niti ispravnim vježbama disanja na koja nas primoravaju tedžvidska pravila tokom čitanja Kur'ana, jer se te i slične aktivnosti unaprijed pretpostavljaju. Knjiga odgovara na jedno jedino pitanje: šta nas sprečava da uživamo punim plućima u životu i ostvarujemo svoje potpune potencijale uprkos činjenici da svakodnevno komuniciramo s Mentorom Multimilijarderom koji jedva čeka da nam otvori svoje riznice i preda nam ih na raspolaganje? Kao odgovor na ovo pitanje ova knjiga nudi višeslojne recepte za otvaranje riznica u nama, odnosno halal psihoaktivne supstance u formi intelektualnih, sportskih i prehrambenih programa koji će vas dovesti u stanje hipersenzibilizacije čula u svijetu usporenih efekata prostrtom na iščitavanje aktiviranom umu.

Najveći izvor stresa su neriješena egzistencijalna pitanja koja nam lebde decenijama nad glavama. Od mučnog statusa ummeta kao političkog siročeta koji prevrće svijest i podsvijest savremenog muslimana i muslimanke, pa do (ne)osvajanja dovoljno kreativnog prostora za realizaciju snova svakog živućeg pojedinca koji se - strmoglavljnjen kroz turbulentne društveno-političke procese - rijetko dočekuje na noge, bistrih očiju uperenih u supstancu događaja.

Kur'an posvećuje cijelo jedno poglavlje fenomenologiji događaja (el-Waqi`a),

učeci nas važnosti razumijevanja geneze raznih događaja, njihovog iniciranja, mehanizama kontrole, razvoja i kraja. Baš kao što se i na šahovskoj tabli nakon prva 4 poteza otvaraju milionske varijante tako i na globalnoj društveno-političkoj sceni, uprkos postojećim detaljno razrađenim planovima, na minutnoj bazi se umnožavaju mnogostruke nove varijable koje zahtijevaju prilagođavanje svih postojećih planova novonastalim situacijama. Od tog prilagođavanja i brzine reakcije zavisi da li ćemo gledati turski gambit, perzijsku odbranu ili izraelski napad. U 21. vijeku proživljavamo bajku o posljednjoj generaciji političke siročadi koja će snagu savremenih lažnih idola istjerati iz medvjeda, iz kojeg će kad ga raspore iskočiti vuk, iz čijeg će srca iskočiti lisica, a iz čijeg će rasporenog srca iskočiti zec, da bi iz njegovog srca izletio slobodni golub. Ova trostruka stega oličena u korumpiranom političkom sistemu (medvjedu), nepravednom ekonomskom sistemu (vuku) i poltronskim vjerskim zajednicama (lisici) uspješno drži u slojevitom strahu i grču uplašenog pojedinca (zeca) koji se sakrio u dubine zečije rupe vapeći za pomoći u neminovnom procesu izlaska iz mraka usamljenosti i straha radi transformacije u slobodnu pticu koja će se otisnuti daleko van prehrambenog lanca spomenutih strvinara koji mutiraju.

Glavna poluga medvjeda i vuka (političko-ekonomskih sistema) za držanje zeca (pojedinca) duboko u zečijoj rupi leži u rukama lisice (vjerskih sistema) koji kroz svoju infrastrukturu objekata i medija ubrizgavaju među vjernike ogromne količine straha držeći ih u čvrstom psihološkom grču usamljenosti, nesigurnosti i beznađa, raspamećeni između kulta svetaca, ikona ili hiperprodukcije dovišta.

Evropski gambit

Društva poput pojedinaca imaju svoj životni vijek u kojem se rađaju, sazrijevaju, stare i umiru. Tako je, naprimjer, evropsko društvo imalo više rađanja i više smrti. Jedno od rođenja evropskog društva je 1789, odnosno Francuska revolucija koja je označila smrt jednog sistema društveno-političkog organiziranja i rađanje sasvim novog. Svaka smrt i rađanje novog društva podrazumijeva mnogo krvi, odnosno milionske žrtve. Prosječni životni vijek jednog društva je oko 120 godina, tj. 3-4 generacije od kojih prva generacija gradi, druga nadograđuje, treća ukrašava, a četvrta razgrađuje ili ruši. Tako da je naredna smrt, odnosno rađanje evropskog društva bilo 1914/41. godine kada umire određeni skup političko-ekonomskih ideja a rađa se drugi i ti procesi su praćeni milionskim žrtvama. Od Drugog svjetskog rata do danas

Evropa uživa 70 godina mira i lahko je pretpostaviti datum slijedeće smrti evropskog društva ovakvog kakvog ga poznajemo danas i rađanje novog. Potaknuti ovim statistikama i baznim poznavanjem kulminacije društvenih procesa, 2010. godine u Beču je organizovan dvodnevni internacionalni samit zatvorenog tipa pod nazivom »Vizija Evrope za 2049. «

Na istom su učestvovali istaknuti kreativci iz političkog, ekonomskog, poslovnog i umjetničkog miljea zapadnog svijeta u cilju iznalaženja modusa za oblikovanje Evrope – odnosno preko 700 miliona Evropljana koji govore preko 50 jezika - u jednog globalnog igrača na pretpostavljenoj svjetskoj šahovskoj ploči poslije 2049. To je godina u kojoj se predviđa kraj roka trajanja trenutno glorificiranih političko-ekonomskih ideja savremenog svijeta (demokratija i kapitalizam). Prof. Manfred Reichl iz Svjetskog ekonomskog foruma (World Economic Forum) je otvoreno iznosio ideje koje niko od učesnika iz 50 zemalja nije uspio dovesti u pitanje, o potrebi proaktivnog razmišljanja o novim društveno-političkim ograničenjima ljudskih sloboda s obzirom da se bliži dan kada će planetu nastaniti 10 milijardi ljudi, a to je masa čije interese današnji koncept diskreditirane demokratije ne može trajno njegovati niti zaštititi. Više puta je istaknuta vizionarska crta Georga Orwella i bojazan od neminovnosti radikalnih reformi u svim segmentima društva od političkih sistema do krivičnih zakona. Jedna od tema koje su diskutirane je »Kako će se Evropa razvijati – da li će ostati integrirana ili fragmentirana?«. Mehanizmi za integraciju i fragmentaciju su jasni, a za jednim od njih je nedavno posegla njemačka premijerka Angela Merkel, kao britanski premijer David Cameron. Naravno, izlagači sa njemačkog govornog područja se nisu ni trudili sakriti svoj eurocentrizam otvoreno nipodaštavajući buduću američku imperijalnu moć i ističući američku inferiornost u fudbalu, istovremeno praveći od evropskih država zanimljive timove u kojima bi Nijemci bili prirodni egzekutori političko-ekonomskih ideja evropskog kontinenta, dok su Skandinavcima dali ulogu planera, a Italijanima dekoratera onoga što vide kao Evropu 2049. Ovdje govorimo o jednom elitističkom skupu koji djeluje pod pokroviteljstvom političkih oligarhija, a koji iz cjelokupne evropske populacije, putem raznih programa, filtrira 2% potencijalnih lidera pripremajući ih da kontroliraju i vode niže društvene slojeve čije je nezadovoljstvo vlastitim životom već vrlo blizu organiziranog socijalnog bunta. Trenutno se ogromna akumulacija nezadovoljstva Evropljana vlastitim parazitskim vladama, parazitskim bankarskim sistemom i diskreditiranim nezaježljivim crkvenim klerom preusmjerava na muslimanske imigrante kojima, npr., Merkelova i Cameron svojim proračunatim izjavama o neuspjehu modela integracije crtaju mete na leđima novog nacionalnog neprijatelja,

kupujući još nešto vremena za nesmetane aktivnosti evropskih oligarhija koje se suočavaju i sa pitanjem opstanka eura kao glavne valute Evropske unije. Po mišljenu ekonomskih eksperata, najmanje tri zemlje (Grčka, Španija i Irska) namjeravaju izaći iz eurozone do kraja ove 2011. godine. Zategnute dezintegracijske uzde evropskih procesa su se duboko urezale u dlanove eurocentričnih integracijskih političara.

Arapska kraljeva odbrana

Procesi koji se trenutno dešavaju u arapskom svijetu su također vezani za smrt i rađanje novog arapskog društva koji će neminovno biti obilježeno prolivanjem velike količine krvi, a njihova kristalizacija se može, također, očekivati oko 2050. Metaforički govoreći, arapski narodi se trenutno hrabro hvataju ukoštac sa svojim medvjedima (političkim sistemima), a njih kad dokrajče zajedno sa svim njihovim zarivenim kandžama predstoji im hvatanje ukoštac sa vukovima (ekonomskim sistemom), a što zahtijeva spretne intelektualne gerilce koji donose odluke na sekundnoj bazi. Njihove umiljate lisice (vjerski lideri) decenijama su im uspješno skretali pažnju sa savremenih totoma/idola, tj. korumpiranih lidera koje su trebali rušiti, usmjeravajući im gnjev na ružne kipiće u tuđim dvorištima, slike s likovima ili muzejske eksponate u sklopu umjetničkih instalacija koje su ovi sanjali da boguugodno razgrađuju. Vjera jednom svedena na unosan vjerski turizam, karneval kiča, tradicionalnih rituala i mitologije, komentiranje komentara i umjetnost cjepidlačenja postaje najtežim utegom na nogama generacije koja treba da se pokrene. Brojne arapske narode ti utezi su tek sad počeli da žuljaju.

Jedan od katalizatora modernih arapskih revolucija, pored socijalnih faktora vezanih za siromaštvo i nagli porast cijena, bio je i govor turskog premijera Recepta Taiba Erdo\ana u Davosu kada je, prije svih arapskih lidera, očitao bukvicu izraelskom premijeru i pred medijima ga suočio sa izraelskim zločinima nad Palestincima. Drugi katalizator modernih arapskih revolucija ili homogenizator arapske (muslimanske) svijesti je bio humanitarni projekt Mavi Marmara pokrenut iz Istanbula, koji je istakao sve dimenzije ummeta kao političkog siročeta s obzirom da se radilo o brodovima s civilima, ženama i djecom koji su poslani u čeljustiacionističkih terorista s osnovnim potrepštinama za muslimane okupirane Gaze. Slike nezaštićenih humanitarnih radnika na brodovima iz 32 zemlje i slike 10 ubijenih muslimana civila iz Turske koji su krenuli da nahrane i napoje muslimansku siročad u Palestini, istakle su kao nikad ranije odsustvo domaćina koji brinu za svoju čeljad u muslimanskim/

arapskim zemljama. To je bio trenutak kad su do grla korumpirani arapski lideri, ušuškani u svilena bedra svojih žena, nepovratno pali u svijesti vlastitih naroda, a samo je bilo pitanje vremena kada će biti fizički uklonjeni.

Projekt Mavi Marmara je u ovom kontekstu novi Bedr koji će usmjeriti 360 miliona Arapa u pravcu sazrijevanja u globalnog igrača i koji je označio prekretnicu u pozicioniranju muslimanskog svijeta prema judeo-kršćanskom, a čiji organizatori, poput 314 prvih učesnika bitke na Bedru, zaslužuju respekt i poseban tretman od cijelog ummeta.

Arapi u očima kršćana i Jevreja

S druge strane, ukoliko pretpostavimo – bez obzira koliko ta pretpostavka možda daleko bila - da su trenutna društveno-politička vrijenja u arapskom svijetu drugi vid kupovine vremena ili distrakcije, odnosno judeo-kršćanskog skretanja pažnje sa problema u vlastitom dvorištu koja će uskoro također kulminirati u širokoj lepezi raznih formi nezadovoljstva, obratimo pažnju na slijedeće. Geostrateški teoretičari tvrde da je svako društvo koje nije u stanju svog neprijatelja locirati, legitimirati, identificirati i likvidirati, pretpolitičko društvo. Politički zrela društva neprijatelje svojih kolektivnih interesa, makar bili predsjednici, eliminiraju tihim atentatima i nastali vakuum popunjavaju unaprijed pripremljenim opozicionim grupama koje će zamijeniti poziciju. Arapska politička nezrelost i nepismenost, neumanjujući i nepokazanu hrabrost, najbolje je ilustrirana u stampedima ljudi koji prilično jeftino umiru. Dodatno k tome, užasno boli usamljenost, napuštenost i zapostavljenost muslimana iz arapskog svijeta koji se uplakani ispovijedaju u kamere el-Džezire najnaivnije govoreći o svojim najintimnijim emocijama, bolima i strahovima. Međutim, čak i ukoliko su trenutna dešavanja u hermetički zatvorenom arapskom svijetu djelimično dirigirana s polja i ukoliko je katarska TV kuća el-Džezira jedna od rukavica putem koje se kadriranjem izbliza individualnih arapskih socijalnih katastrofa generira kolektivni narodni gnjev spram vlasti u cilju stvaranja nereda i širenja prostora u kojem će izraelski šakali hvatati obezglavljene arapske ovčice, opet je ogroman manevarski prostor za proaktivnu islamsku inteligenciju. Međutim, u prostoru koji je trenutno u deficitu sa neovisnim intelektualnim gromadama koji će dovoljno duboko zariti svoje intelektualne zube u moćne medvjede i vratove krvoločnih vukova, jevrejski šakali računaju na svoj plijen. I to je samo jedna teorija na kojoj, u kombinaciji sa kupovinom socijalnog mira otvorenim podmićivanjem vlastitih građana, balansiraju svoj tron kraljevi i emiri Arapskog zaljeva, dok njihova ulema istu teoriju koristi za

izgovor za vlastitu nedoraslost novim događajima.

Katar, u odnosu na druge zaljevske zemlje, prvi vuče poteze u želji da se pozicionira u regionu kao najjača arapska država, odnosno arapski Singapur. Za razliku od ostalih naftnih država, Katar svoju ekonomiju bazira i na ogromnim količinama gasa kao i na enormnim ulaganjima u turistički sektor pravovremeno amortizirajući ekonomiju baziranu na ograničenim prirodnim rudama (nafta i gas). Tu je i isplivavanje Katara kao važnog političkog faktora u regionu nakon nemira u Libanonu 2008. godine, kada je Doha bila pregovaračko mjesto sukobljenih strana, za razliku od ranijeg Rijada i Katar kao organizator Svjetskog prvenstva 2022. godine, što je još jedna pozitivna tačka u skoroj budućnosti koja tom dijelu arapskog svijeta nudi kakvu-takvu kolektivnu viziju. Za razliku od emira države, katarski premijer je proizraelski orijentiran. Emir države kupuje simpatije nekorumpiranih utjecajnih intelektualaca, naprimjer, el-Qardawija (1926-) ističući vlastiti antagonizam spram cionista, itd. Tu su i dugogodišnji antagonizmi odnosno "dječije bolesti" na relaciji katarski emir – Mubarek, saudijski kralj – Gaddafi.

Kršćanski zapad računa da pod plaštom uskovitlane prašine nastavi izvoziti svoju demokratiju kao upitan proizvod sa isteklim rokom trajanja, po posljednji put, u napokon dinamični arapski svijet te tako svježe formirane arapske vlade utemelji/usmjeri pogrešnim političkim putem s kojeg neće sići narednih stotinu godina. Needucirane arapske mase i polulideri izvučeni iz nekih prašnjavih sehara papagajski ponavljaju floskulu "demokratski procesi" kao vrhunac društveno-političke ambicije dok zapadni svijet duboko promišlja o novom društveno-političkom sistemu stavljajući sekularnu demokratiju kao oblik organiziranja pod puno teških upitnika. Politički nezreli islamisti poput stidnih snaha očekuju da ih neko nutka vlašću i pozicijama, glumeći bogobojaznost kriju nespremnost i tako gube dragocjeno vrijeme i nastavljaju zaostajati u igri koja je puno kompleksnija od njihovog misaonog univerzuma koji se prostire od dilema o (ne)jedenju konjskog mesa do dužine i boje boguugodne odjeće. U tom smislu, indikativna je identičnosti konzumerističkih tema na kojima insistiraju i lisice (kler) i vukovi (ekonomski sistem). Svjetski centri moći koji kroz prizmu ekonomske logike posmatraju hermetički zatvoreni arapski svijet i njegova savremena dešavanja, već vide posijane strane banke u cijelom nizu arapskih zemalja koje je potrebno disciplinirati i naoružati istima kako bi se fiktivno prikazalo povećanje standarda života, a zatim ta ista tržišta preplavila uvoznim proizvodima iz USA, EU, Kine i sl. Scenario već viđen na području ex-Jugoslavije i zemalja bivšeg SSSR-a. Drugim riječima, ekonomski vukovi podilaze narodima na identičan način kao i klerikalne lisice. Prvi između

naroda i njihove vizije ovosvjetske sreće siju banke, a drugi između naroda i njihove vizije onosvjetske sreće siju svece i dovišta. Šareni pejzaž pun kreditno sposobnih zečeva na ritualnom ražnju pohlepnih lisica.

Ostarjela lisica

Korumpirane vjerske institucije i njihove autoritete u svim monoteističkim religijama povezuju jasne aktivnosti u raznim formama paganizacije monoteističkih učenja čiju izvornost bi trebali čuvati. Koncept jednog Boga sa svim Njegovim epitetima i svojstvima koji opisuju Stvoriteljevu svemoć i sveprisutnost uprošten je i fragmentiran na bezbroj malih božanstava i svetaca koji su postali sastavnim dijelom konzumerističkog kolorita zapadnog čovjeka u raznim formama ikona, svetaca, oltara, dovišta, privjesaka itd. Kršćanski zvanični kler će kalkulantski svom stadu prodati ideju o svetom Baltazaru, zaštitniku kockara, u formi ikonice ili privjeska koji će nesretni kockar u Las Vegasu grozničavo stiskati u znojnom dlanu očekujući dobitak. Ili će razuzdanim tinejdžerima ponuditi lažnog zaštitnika zaljubljenih u formi svetog Valentina, poslije se perverzno naslađujući u crkvenim ispovjedaonicama intimnim pričama moralno poklekale omladine. Paganizacija religije nije zaobišla ni islam. Činjenicu da muslimanske mase ne shvataju manifestacije i implikacije Allahovog svojstva »Zaštitnik« i, »Opskrbitelj«, naprimjer, islamski kler rješava zapisima, toleriranjem crne magije, promoviranjem svetog glasa koji uči Kur'an a kome se mase dive više nego značenjima Kur'ana, nuđenjem izmišljenih dovišta gdje vode mase na patetične molitve itd. U našem bosanskom mikrosvijetu moguće je primijetiti ove iste procese kao i u globalnom ummetu. Zvanične vjerske zajednice rade po istom diktatu bilo da govorimo o Islamskoj zajednici koja svoje vjernike organizirano vodi u »Djevojačku pećinu« da mole za kišu, na Ajvatovicu za vodu i nafaku, u Kariće, Divič, u Kutino groblje, Lastavicu kod Zenice, Živčiće kod Fojnice itd. Ili da govorimo o kršćanstvu gdje je kršćanska crkva, također, ideju o jednom Bogu zaštitniku zamijenila opipljivim svecima u formi Ognjene Marije, Ilije Gromovnika, Vetrovitog Stevana i cijele povorke diskutabilnih svetaca koje je crkva posadila između svojih vjernika i njihovog Tvorca, demonstrirajući siromaštvo duha, ograničenost zdrave imaginacije i činjenicu da su u službi globalnog konzumerizma, a ne Jednog Boga. Mase se mogu držati u psihološkom grču i manipulirati raznim formama straha tek nakon što se u njihovoj svijesti degradira koncept monoteizma kroz konzumerističke ideje dovišta i svetaca. Um koji je osnažen kroz oslobođenje od strahova i grča koji uzrokuje hiperprodukcija malih božanstava različitih

spolova i osobina, nije podatan za manipulacije i kao takav predstavlja prijetnju „medvjedima“ i „vukovima“. Ni mi, autohtoni evropski muslimani koji smo naučili sve svjetske jezike neophodne za hod po turskoj kaldrmi, američkim avenijama, francuskim trgovima, talijanskim ulicama, arapskim musalama, španskim sokacima, malajskim bazarima, kineskim četvrtima itd., nismo van dometa lisičijih delegacija koji, poput putujućeg cirkusa, obilaze bošnjačke džemate bez objedinjujućeg prosperitetnog razvojnog programa i žongliraju olahko datim obećanjima koja ne ispunjavaju.

Korumpirana ulema Sjeverne Afrike, poput bosanskohercegovačke, je u proteklim decenijama svoje sinove i kćeri, tj. izbjeglice iz diktatorskih/faraonskih država ravnodušno gledala kako odlaze u Evropu trbuhom za kruhom, često prodajući uzvišeni koncept ljubavi ili bubreg za, naprimjer, britansko državljanstvo ili završavajući u bečkim zatvorima zbog sitnog kriminala u koji su bili gurnuti uslijed nemogućnosti zaposlenja zbog boje kože i porijekla. Umjesto vjersko-političkih lidera koji svoje sinove i kćeri ravnodušno gledaju kako (prosjačkim) štapom udaraju po ustalasaloj Šengenovoj zoni u bijegu od političke tiranije i u potrazi za azilom/hljebom, poslije insistirajući na dijelu tog hljeba nakon što su ga ovi nevoljnici sebi priskrbili, pravo je vrijeme za lidere Musaovog, a.s., kalibra koji će oslobađati i uvezivati.

Edip, Narcis i Hidir

Sociolozi tvrde da je karakteristika modernog vremena to što je Edipa, kao paradigmu za buntovnika protiv raznih autoriteta, zamijenio Narcis, tj. ovisnik o „petnaest minuta slave“. Narcis se za razliku od Edipa ne buni nego teži svjetlima reflektora i medijskoj pažnji po svaku cijenu. I Edipova i Narcisova faza se može smatrati prihvatljivom putanjom sazrijevanja svakog čovjeka pošto smo svi u nekim počecima buntovnici protiv nečega, kasnije profitiramo tim buntovništvom i dođemo do nekih položaja. Međutim, ogroman je problem kada odrasle ličnosti ne prerastu fazu Narcisa nego trajno zaglave u njoj. Poslije buntovne edipovske i narcisovske faze kao potrebe za slavom i pažnjom mora doći do faze koju ćemo nazvati petnaest minuta anonimnosti, a koja je predstavljena u kur'anskoj ličnosti hazreti Hidra, koji je bio arhitekt raznih sistema, upotpunjena ličnost koja je pripremala odabrane pojedince za poslaničku misiju i javne funkcije, daleko od očiju medijske javnosti i potrebe za lovorikama i priznanjima. Na deficitu prijeko potrebne sive eminencije među muslimanima imamo zahvaliti našim globalnim i lokalnim vjersko-

političkim liderima koji nisu htjeli da gledaju iza svojih predugih »petnaest minuta slave« unutar kojih su planirali skončati.

Budući muslimanski lideri će to, za svoje dobro, vrlo brzo morati prihvatiti jer uviđaju da, ako ih ne sustigne gnjev masa, sustignut će ih njihovo prokletstvo. BiH je mikrolaboratorija za posmatranje lidera koji završe zaglavljeni u fazi Narcisa. Npr. bosanski vjerski lideri (reis, naib i mnoge muftije) su došli na vlast a ja sam još bio dijete. Danas imam sijedih i u kosi i u bradi, a oni su još uvijek na funkcijama. I to ih nimalo ne sprečava da se na hutbama iščuđavaju gadafijevskim četrdesetogodišnjim ili mubarekovskim tridesetogodišnjim mandatima.

Zaključak

Kada pomirišeš točak od skejta prvo ćeš osjetiti miris asfalta, šmirgl-papira i psećeg izmeta. Međutim, ako pomirišeš malo bolje osjetit ćeš miris prijateljstva zbog brojnih uspomena i asocijacija na druženja, zajedničke planove, padove i pobjede. Identično je i sa historijsko-civilizacijskim točkom. Možda trenutno miriše na barut, krv i žrtve, ali ako bolje pomirišemo osjetit ćemo slatki miris civilizacijskog bratstva stečenog kroz zajedničku borbu protiv univerzalnog zla. U vatru trenutnih revolucija umjesto dolijevanja benzina ili suhog lišća treba radije baciti naše »dječije« bolesti i nezrelost koja vodi fragmentacijama i sitnim pakostima. Učinimo li to u ime većih ciljeva, postajemo korak bliže formiranju dugotrajnih globalnih timova sačinjenih, naprimjer, od Turske kao prirodnog egzekutora globalnih društveno-političkih projekata ummeta, Irana kao prirodnog planera i Malezije kao dekoratera tih procesa.

Do tada muslimanska inteligencija u stasavanju od mašrika do magriba koja još nije prodala svoju dušu, ali uveliko profitira na živim ranama ummeta koristeći njihova ramena kao vlastite odskočne daske, doktorirajući na iznuđenim temama »Arapske poezije otpora«, magistrirajući na »Postdejtonskoj Bosni« ili izrađujući nove modele proteza za osakaćenu palestinsku djecu, mora dati svoj doprinos u fizičkom uklanjanju korumpiranih lidera/sistema u svom društvu i očinskom bdijenju nad jučerašnjim političkim siročićima.

Cijenjeni čitaocē, ukoliko si mukotrpnim radom razvio neovisnost o medvjedu, vuku i umakao lisici s početka ove priče, sad si u zečijoj rupi i prethodi ti odvažno penjanje kroz njen mrak do tačke sa koje ćeš se transformirati i vinuti u novu životnu sredinu neopterećenu toliko prizemnom gravitacijom. Međutim, tu tek počinje tvoj globalni rad koji ovisi o puno varijabli. Sad je

pitanje da li ćeš postati orao koji odvažno leti uz strme litice ili kanarinac za koji se već kuju novi kafezi?

Cijenjena čitateljko i čitaoče, krenimo zajedno kroz ovo djelo - etapu po etapu, potez po potez - koje je osmišljeno kao strategija od 20 razvojnih poteza (podnaslova) na životnoj šahovskoj ploči sve do tačke transformacije savremenog pojedinca i pojedinke u slobodnu pticu.

Autor, mart 2011, Sarajevo.

STRES POD LUPOM

EDIN TULE

Ako je ljudski um pametna i interaktivna laboratorija koja sama sebe izučava, da li jezik - kao produžni alat glavnih elemenata spomenutog laboratorija, tj. misli - posjeduje mogućnost detaljnog oblikovanja željene realnosti kroz konkretne sisteme neurolingvističkog autoprogramiranja?

Drugim riječima, da li je stres kao pošast modernog doba duboko u polju naše kontrole?

Posmatrajući definiciju stresa koja kaže da je stres unutrašnje (subjektivno) stanje koje predstavlja reakciju na stresor, tj. stresan događaj – zaključujemo da stres možemo kontrolirati jedino dajući stresorima mudrija značenja.

Ako je stres rezultat naše subjektivne reakcije na različite životne događaje, jasno je da kontrolom te iste reakcije mi kontroliramo i unutrašnja stanja našeg bića, neovisno o mnoštvu nepredvidivih životnih događaja koje ionako ne možemo kontrolirati.

Na kraju, davanje mudrijih značenja životnim datostima je jedina kontrola koju imamo i naš fokus treba da je na kritičkom propitivanju konvencionalnih

značenja koje je staro-novo društvo dalo npr., pojmovima kao što su: briga, tuga, razočarenje, ljutnja, neprijateljstvo, brz tempo života, itd.

Kur'an jasno ističe prethodnu činjenicu i potcrtava svu relativnost značenja koja ljudi pripisuju pojmovima koje mrze ili vole:

I moguće je da nešto mrzite, a to je dobro za vas; i moguće je da volite nešto, a to je zlo za vas. A Allah zna, a vi ne znate.

(el-Beqare, 216)

Prethodni citat iz najveće sure (poglavlja) u Kur'anu poziva na intelektualiziranje ljudske svakodnevnice kroz redefiniranje osnovnih životnih pojmova kao što su zlo i dobro.

Sposobnost ljudskog intelekta da daje željena značenja pojavama i pojmovima proističe iz Ademovog, a.s., iskustva za koje se pobrinuo Allah, dž.š., i obavijestio nas o posebnoj vještini kojoj je podučio našeg praoca:

I pouči On Adema nazivima svih stvari...

(el-Beqare, 31).

Komentator Kur'ana Abdurrahman es-Sa'di ističe da je Adem, a.s., bio podučen i nazivima svih stvari kao što su npr. kamenčić-kamen-kamenčina, tj. bio je podučen i komparativnom načinu razmišljanja. Također je bio podučen nazivima svih apstraktnih pojmova kao što su npr. sreća, ljubav, ljepota, zlo itd., kao i njihovim ispravnim definicijama.

Zamislite čovjeka čiji je um bremenit nepreglednim fondom preciznih definicija ključnih životnih pojmova i srce sa najraznovrsnijim uredno uskladištenim emocijama koje prate spomenuti intelektualni sadržaj tvoreći nesagledivu misaono-emotivnu erudiciju!

Ta fantastična čovjekova sposobnost da na bazi poznatih pojava i pojmova daje nazive novim ili redefinira postojeće – glavna je osobenost ljudskog intelekta (nepoznata melekima, npr.) zbog koje je Gospodar svjetova dao priliku ljudima da nastane planetu Zemlju i dokažu sposobnost kvalitetnog uobličavanja svijeta svojim misaonim procesima.

Redefiniranje stresora

Stresor ili izvor stresa može biti ama baš sve ukoliko ne prilazimo životu promišljeno. Preljep jesenji dan pun različitih nijansi boja i umirene prirode pred bujanje može biti izvor stresa ukoliko ga čovjek vidi kao “oblačan i tmuran dan u kojem nam se samo spava”. Prolom oblaka uz jak vjetar osoba može da definira kao “nevrijeme”, “nepogodu” ili “katastrofu”. Neko drugi će posmatrati takav dan kao mogućnost uživanja u jednoj predstavi u kojoj nastupaju dva harizmatična glumca/predstavnik: impresivna nesebična kiša koja ne pita za darovane kapi i šarmantan i nepredvidiv vjetar koji ne naplaćuje utrošenu energiju kojom napoji sve u prirodi.

Štaviše! Ljudi mogu vidjeti i salat/namaz (molitvu) kao izvor stresa ukoliko to vide kao svakodnevni teret na leđima, pa kažu na kraju dana “riješio/la sam se jacie, sad sam rahat!”

Neko drugi će vidjeti 5 svakodневnih namaza kao 5 neprocjenjivih kreativnih pauza u kojima okrepljuje tijelo/dušu i crpi ogromnu psiho-fizičku snagu.

Jedan od najvećih izvora stresa na koje se ljudi žale danas su loši međuljudski odnosi. Tako se npr. ljudi na radnom mjestu više žale na atmosferu na poslu koju kreiraju kolege negoli što se žale na samu težinu posla.

Mnogi vrlo poštene i naivni ljudi se uznervozu na samu pomisao da moraju dijeliti isti prostor sa osobom/osobama koja im je pokazala određeni vid nezasluženog neprijateljstva (npr. ogovaranje, zloradost, prikrivanje informacija, udarac u leđa, itd.) te vrlo brzo primijete jasne fiziološke promjene na svom organizmu (znojenje dlanova, jače kucanje srca, stezanje grla, hladan znoj, i tome sl.).

Međutim, situacija se radikalno mijenja ukoliko sebi objasne da je svaki kontakt i susret sa osobama koje vole da pletu mreže sitnih pakosti ustvari prilika za posmatranje izbliza procesa moralne devijacije i izobličenja.

Pristupajući tom profilu ljudi kao radoznali student, njih vidimo kao objekt studiranja i učenja koji nam može donijeti značajne informacije. Uzvraćajući na sitnu pakost istom mjerom uzimamo ulogu pukih ogledala koja samo reflektiraju natrag nedjelo koje preziremo – ali i psihičko stanje naših mrzitelja – i na taj način demonstriramo konformizam i nekreativnost.

Ljudi koji se kreću u kriminalnim miljeima imaju najviše razloga da se žale na stres prouzrokovan lošim međuljudskim odnosima. Ipak, iako su to ljudi koji imaju najviše razloga da spavaju samo na jedno oko i da se vječito

okreću preko ramena, ne žale se na stres iz više razloga. Prvi razlog se tiče njihovog bogatog životnog iskustva koje ih je naučilo da prijatelje drže blizu, a neprijatelje još bliže. Sposobnost prilaska blizu neprijatelju je presudna za uvid u način razmišljanja neprijatelja i adekvatnu samoodbranu.

Drugi razlog je vezan za vrlo iznijansirani uvid u ljudske slabosti i neupadanje u zamku idealiziranja ili sataniziranja ljudi, pošto su direktni svjedoci najdrastičnijih ljudskih plemenitosti i pakosti.

Emocionalno neinteligentni ljudi, tj. ljudi oskudnog životnog iskustva i sa velikom rezerviranošću prema životu, nakon uočenog neprijateljstva određene osobe, vlastitom grubošću i netaktičnošću trajno je udaljavaju iz vlastitog svijeta i na taj način gube mogućnost uvida u njene planove.

Izreka – najbolji su oni lideri koji mogu čuti otkucaje srca svojih neprijatelja – dodatno potcrtava nedostatnost (političkog) liderstva ukoliko nije osposobljeno da superiorno opipa neprijateljske žile kucavice.

Ovakvim davanjem značenja pojmu “neprijatelj” čovjek u brojnim ljudskim pakostima, aktivnim ili pasivnim neprijateljstvima, smicalicama, mobinzima i sl., vidi mogućnost napredovanja kroz emocionalno sazrijevanje i učenje od cijele plejade duhovnih bogalja koji su poslani u naše živote da na njima vježbamo vlastite programe humanizacije društva, argumentaciju i cijelu lepezu verbalnih zahvata.

Fenomen (raz)očarenja

Pravilo je da ukoliko osoba dozvoli da ga pojedinci lahko očaraju, isti pojedinci će ga još lakše razočarati. Brzo oduševljenje nekim ili nečim govori o naivnosti i neinformiranosti.

Najeklatantniji moderni primjer (kolektivnog) oduševljenja je globalna euforija zbog političke pobjede Baracka Obame u SAD-u. Razočarenje njegovim likom i djelom će biti srazmjerno oduševljenju, i tu vreba konkretan crv stresa koji će donijeti naglu promjenu raspoloženja i moguću globalnu depresiju.

Osobe koje Obamu definiraju kao lijepo preplanulog, dobronamjernog i ukusno odjevenog konobara sa učtivim manirima koji javnosti predstavlja specijalitete američke političke kuhinje, shvatajući da je njegov manevarski prostor ograničen u domenu serviranja političkih jela, demonstriraju

informiranost putem koje vješto izbjegavaju živi pijesak euforije i depresije.

Loši međuljudski odnosi su također uslovljeni naivnim pristupom ljudskoj vrsti i ubjeđenjem da su naši prijatelji 100% dobri i naši neprijatelji 100% loši. Česti su primjeri ljudi koji su duži period pokazivali visok nivo uvažavanja i ljubavi, da bi ih jedan jedini događaj trajno udaljio.

Problematika ovog pristupa se ogleda u neostavljenom prostoru u kojem nas naši prijatelji mogu razočarati, a neprijatelji očarati. Jer, ako neke ljude definiramo kao 100% dobre i oni nas neočekivano razočaraju, dolazimo u situaciju da ih iznova moramo definirati i obično idemo u drugu krajnost – tj. oni postaju 100% loši.

To objašnjava vjersko-političku fragmentaciju unutar muslimanskih društava generalno, bošnjačkog društva posebno, a koja je rezultat međusobno uslovljenih zamki idealizacije i sataniziranja.

Tako npr. mladić koji idealizira određenu djevojku ne pretpostavlja u samom početku njihove veze da će ta djevojka vremenom uraditi određene stvari zbog kojih će mu trenutačno pasti u očima - u momentu njene demonstracije najobičnijih ljudskih slabosti – ona počinje da prestaje da postoji kao dobro biće u njegovim očima.

Stoga ne čudi brzina kojom moderne djevojke u svijesti mnogih muškaraca prelaze put od princeze do vještice.

Međutim, ukoliko usvojimo puno realističniji pristup, tj. iznijansiranije gledanje na život, pa nekoga definiramo kao osobu sa npr. 70% dobra u sebi, istovremeno ostavljamo toj osobi 30% prostora za eventualna razočarenja.

Ukoliko vlastitog pasivnog neprijatelja npr., za kojeg osjećamo da potajno uživa u nekim našim patnjama, definiramo kao 15% dobru osobu, mi mu ostavljamo 85% slobodnog manevarskog prostora da nas (raz)očara nekim vlastitim postupkom te tako darujemo i vlastitoj duši i umu neslućenu širinu.

Ovakvim gledanjem na ljude mi ne samo da minimiziramo stresne situacije, nego i pokazujemo odličnu osnovu za razvoj socijalne inteligencije koja ne može doći do izražaja ukoliko ljude pojednostavljeno ukivamo u zvijezde ili bacamo u blato. Ako definiramo nekog pojedinca ili ustanovu kao samo 5% dobru, i to je dobra osnova za određenu saradnju na bazi prepoznatog dobra.

Osoba može bračnog druga definirati samo kao 3% dobru i opet imati sadržajan suživot te iscrpiti kvalitetan maksimum iz takve zajednice, kao što

neko drugi može definirati bračnog druga kao 99% dobru osobu, a provesti vrijeme u nepotrebnim svađama i nazadujući.

Ljudi do kojih nam je najviše stalo zaslužuju i najviše ostavljenog prostora za različite životne posrtaje. Tako da stavovima tipa »njemu/njoj 100% vjerujem!“ ili »znam da na to prijateljstvo uvijek mogu računati!“ – riskiramo stresne krize dugogodišnje njegovanih prijateljstava.

Fragmentacija političkih partija ili islamskih zajednica na iznutra suprotstavljene lobije u kojima vjersko-politički autoriteti nevjerovatno brzo iz statusa »državnika“ i »uleme“ prelete u status »izdajica“ i »novotara“, direktna je posljedica crno-bijele idealizacije čovjeka svojstvene zaostavštinama natruhlih ideologija koje su ostale nepočišćene iz (muslimanskih) srca.

Naravno, ta fragmentacija nema nikakve veze sa vrlo praktičnim i realističnim učenjima islama koja nas uče da smo kao ljudi krhki (...a stvoren je čovjek slabim. en-Nisa', 28), da ni sebi niti drugim ljudima ne trebamo suviše vjerovati (propisi neosamljivanja), te da je čovjek kvarljiv (...a čovjek je brzoplet. el-Isra', 11), neodvojiv od griješenja i kojem treba itekako pomoći da izrazi svoju dobrotu (npr. akika kao propis čija je društveno-psihološka dimenzija sredstvo za eliminaciju ljubomore kod šireg društva itd.).

Imena i realnost

Postmoderni čovjek se u današnjem dinamičnom društvu žali na mnoštvo obaveza, termina, zadaća, nedovršenih poslova – ne shvatajući da izvor njegovog stresa nije mnoštvo obaveza u burnoj svakodnevnici nego negativno značenje koje je dao tim obavezama. S druge strane, imamo ljude kojima je najveći izvor stresa upravo suprotan od iznad spomentog, a to je nedostatak bilo kakvog posla putem kojeg bi osjetili osjećaj vlastite bitnosti i doprinosa svom mjestu i vremenu. Naravno, izvor njihovog stresa nije nedostatak posla nego negativno značenje koje su dali svom slobodnom vremenu. Najtragičnije u svemu je da je jedina prepreka na putu pozitivnijeg definiranja datosti vlastitog života - nedostatak duha i mašte.

Također, imamo osobe koje su rastresene zbog prevelike brige koju su prikačili uz vlastitu budućnost, ne zbog same budućnosti kojoj su mogli dati puno vedrije boje.

Cijele generacije mladih ljudi mogu odrasti gledajući određeni geopolitički

prostor življenja, Balkan npr., kao crnu rupu planete, aktivni vulkan sukoba i problema, slijepo crijevo svijeta itd., i tako protratiti dragocjeno vrijeme i energiju na samooplakivanje i kuknjavu zbog lošeg izbora vlastitih roditelja za svoje seksualne aktivnosti.

Šta sprečava čovjeka da Balkan - tj. postdejtonsku BiH - posmatra kao odličan poligon za vježbu!? Od medijskih nastupa, volonterizma, izgradnje i uspostavljanja društveno-političkih mehanizama pa do poligona za fantastičan psiho-fizički dril kroz egzistencijalnu neizvjesnost, političku nesigurnost, socijalnu nepravdu... tako neophodnu za stasavanje lidera za malo turbulentnija vremena.

Allah, dž.š., ističe i ovaj fenomen:

Obožavate mimo Njega samo imena koja ste nadjenuli vi i preci vaši - nije objavio Allah za njih nikakav dokaz. Sud je samo Allahov. Naredio je da obožavate jedino Njega. To je vjera prava, ali većina ljudi ne zna.

(Jusuf, 40)

Važnost jučerašnjih totema, naravno, nije bila u njihovim oblicima, težini ili materijalu od kojeg su klesani ili tesani, nego je njihova jedina "vrijednost" bila u značenjima koja su im pridali ljudi. Uzvišeni Svjedok bez okolišanja raskrinkava psihologiju skrivenu iza spomenute idolatrije, ističući da su idolopoklonici, ustvari, samo obožavaoci imena, značenja i definicija koja su sami dali opipljivim pojavama i predmetima bez da imaju za to validan dokaz. Tako da je njihova skrušenost i strahopoštovanje pred nekarizmatičnim kipićima ružnog oblika direktan rezultat iluzije koju su ideološki sami razradili.

Moderni idolopoklonici su mutirali u razne oblike, ali su ostali žrtve potpuno iste greške. Bilo da se radi o strahu od ljudi čijim funkcijama, titulama ili odorama su pripisali potpuno nezaslužen status te postali robovi značenja koje su zatekli ili samo dali. Ili se radilo o raznim fobijama zbog kojih im klecaju noge, stežu se prsa i zbog kojih se osjećaju kao kukavice i nesposobnjakovići, ne znajući da su to fantomski strahovi koji bi isparili da im samo hrabro krenu u pohod i realnije ih definiraju.

Zaključak

Izvori islama tretiraju stres kroz koncept "tewhida", tj. jednoću Stvoritelja koji jedini zaslužuje našu 100% ljubav i povjerenje, dok se stvorenja po tom pitanju razlikuju i ti procenti nikada nisu statični niti okrugli.

Ispravno shvaćen i primijenjen koncept jednoće Stvoritelja u svim segmentima društva eliminira spomenutu raširenu modernu idolatriju, a samim tim i korupciju i socijalnu nepravdu. Uči čovjeka, također, da ne postoje "problemi" nego samo izazovi, pitalice, parnice i upitnici koje su savršene prilike za učenje i razvoj.

Islam nudi i praktične izdušne ventile za nagomilani stres kroz preporučene fizičke aktivnosti (npr. plivanje, streljaštvo, alpinizam, agrikulturu, itd.), smisljena putovanja (mi`radž, npr., imperativ "putujte" je spomenut na osam različitih mjesta u Kur'anu) i plač u zadnjoj trećini noći kao proces uklanjanja toksičnih tvari koje su se nakupile u organizmu kroz stresan period.

Iskrena islamska praksa nas uči da se praktičan musliman/ka svakodnevno bori protiv stresa zikrom, tj. sistemom neurolingvističkog autoprogramiranja vlastite svijesti kroz smisleno ponavljanje sugestivnih poruka kojim poručujemo: Allah je veći od svakog straha, Allah je veći od svake neizvjesnosti, Allah je veći od svakog neprijatelja, Allah je veći od svake krize, Allah je veći od svakog iskušenja, Allah je veći od svake slabosti, Allah je veći od izazova svakog vremena, Allah je veći od mentora svih naših neprijatelja zajedno, Allah je veći od svakog zadatka na koji možemo pomisliti itd.

Ili poručujemo sebi i drugima zikrom: elhamdulillah na novom danu, elhamdulillah na novom nebeskom reljefu, elhamdulillah na gladnim čulima, elhamdulillah na svakom funkcionalnom zglobu u našem tijelu, elhamdulillah na prijateljima od kojih učimo, elhamdulillah na neprijateljima koji nas jačaju, elhamdulillah na ljudima različitih obrazovanja jer je svačije obrazovanje zanimljivo, elhamdulillah na životu u vrlo zanimljivim vremenima, itd., itd. u beskonačnost.

One koji vjeruju, i one čija se srca spomenom Allaha smiruju. Zar se spomenom Allaha srca ne smiruju?

(er-Ra`d, 28)

Kur'an je knjiga sa realnim pričama koje su maštovitije od svih svjetskih bajki

zajedno, pa šta nas sprečava da datosti vlastitog života ukrasimo kvalitetnim i zanimljivim značenjima punim realne neustrašivosti, dječijeg elana i zdravog entuzijazma?

KREATIVNA PAUZA:

Uz ovaj rad vam, uz jutarnju štampu, preporučujemo supu od lastavičijeg gnijezda. To je posebna vrsta bjelognijezdih lastavica koja se gnijezdi samo u prozračnim pećinama. Gnijezdo se iskuhava 12 puta u vodi dok ne ostane samo kristalna mreža od lastavičije pljuvačke koja se kombinira sa začinima po vašem ukusu.

Razmišljajte o dijeti lastavice, lahkoći njene kretnje, eleganciji leta, visini dometa, kilometraži preleta, neograničenoj slobodi i stepenu užitka u cijelom tom procesu. Ako vas neko upita šta jedete, znat ćete mu reći - s ponosom! - i ko ste.

SKLADIŠTENJE EMOCIJA

Kako odgovoriti na npr. politički šamar, a istovremeno izbjeći imidž ummeta kao babe narikače koja predskazuje i proklinje?

Kako amortizirati individualnu/kolektivnu emocionalnu povrijeđenost i kanalizirati je kroz dugoročan plan te izbjeći standardne seanse emocionalnog mazohizma?

Proces skladištenja emocija je vrlo sličan procesu vjeveričinog skladištenja lješnjaka u svoju duplju. Skladištenju prethodi čišćenje duplje od različitih zaostalih natruha, zatim slijedi uredno pohranjivanje dovoljno životne opskrbe.

Duplja u drvetu u ovom slučaju je svojevrsni inkubator za zrijenje pohranjene hrane sve do perioda zrele upotrebe pohranjenog.

Svakodnevna aktivnost vjeverice, njena gipkost i rad do granice fizičkog kolapsa su presudni u njenom preživljavanju i kroz težak zimski period.

Analogno iznad rečenom, osoba koja želi uskladištiti u svoje intelektualno-emocionalne baze dovoljno jakih misli i emocija, prethodno mora očistiti um i srce od smeća lažnih autoriteta, predrasuda, stereotipa, iluzija i iracionalnih

strahova, dok paralelno s tim procesom teče proces širenja i brušenja spomenutih skladišta.

Proces inkubacije i vrste inkubatora

Inkubacija, lat. incubare označava ležanje, dok je inkubator po definiciji aparat sa određenom temperaturom za zagrijavanje zraka potrebnog u procesu njegovanja nedonoščadi. Inkubator kao aparat funkcionira na način da apsorbira (lat. absorbere – srkati, usisati) zrak s vana u svoj sistem, dovodi ga do precizne temperature, da bi njime tretirao npr. ljudsku i životinjsku nedonoščad (djecu, jaja, itd.) u svom prostoru.

Potpuno slično radu inkubatora na intenzivnoj njezi u bolnicama djeluje i npr. **intelektualni inkubator**. Predavač tokom obraćanja određenom auditoriju, u zatvorenom prostoru koji se zove amfiteatar (ili stan u kojem čitate ovaj rad), stvara posebnu intelektualno-emocionalnu klimu unutar tog prostora putem odašiljanja određenih ideja i emocija koje ulaze u umove i srca auditorija gdje bivaju apsorbirani i inkubirani, da bi - poslije određenog vremena - bili vraćeni prema odašiljaču pod sasvim drugom temperaturom u vidu povratne informacije ili utiska.

Na istom principu funkcionira i **business inkubator** koji podrazumijeva sredstva i institucije koje pomažu manjim poduzetnicima na samom početku u razvoju, tj. u periodu kada su najranjiviji, i to kroz kraće poslovne seminare i institucije za ekonomski razvoj.

Internet inkubator također podrazumijeva napore institucija koje pomažu postepeno u pretvaranju još nerazvijenih internet ideja u poslovnu realnost, npr. početna faza rada jednog internet inkubatora (institucije ili firme) je praćenje potreba internet korisnika, servisiranje istih kroz kućne intervencije, rješavanje njihovih problema i pomaganje u njihovom uključenju u informatičke magistrale.

Inkubatori u Kur'anu

Inkubacija, tj. proces zrijenja ranije apsorbiranih iskustava/faza je temeljito tretiran u Kur'anu.

Stvoritelj svjetova kada opisuje savršene džennetske žene kaže:

Kao da su one jaja prekrivena.*(es-Saffat, 49)*

Ummu Seleme, r.a., je upitala Muhameda, a.s., za objašnjenje ovog poređenja, na što je on, a.s., odgovorio da su hurije nježne poput opne unutar jajeta koja se nalazi ispod ljuštore (Ibn Kesir).

Jaje je samo po sebi inkubator unutar čije ljuske – pod preciznom temperaturom - dolazi do zrijenja i transformacije tečnog žumanca i bjelanca u koštano-mesnatu strukturu.

Ko je jeo mehko kuhano jaje mogao je primijetiti izuzetno tanku membranu/opnu između ljuske i bjelanca koja je toliko nježna, tanka i providna da čovjek mora zaustaviti dah da bi je tretirao, držao između dva prsta i ubrzo shvata da ima pregrube prste za nešto tako delikatno, suptilno i lijepo.

Mudri Stvoritelj kada savršenu ženu poredi sa prefinjenom opnom jajeta iz kojeg treba da se razvije život – potcrtava važnost očuvanja ženstvenosti žene (njene krhkosti, nježnosti, ljupkosti i njegovanosti) kroz adekvatan odgoj – kao što posredno poručuje da i žena, bez obzira na dob, treba adekvatnu klimu za razvoj i usavršavanje koju će joj obezbijediti njen prvi motivator, tj. otac, suprug i brat. Ukoliko ne raste i ne razvija se u neposrednoj blizini spomenutih mentora znači da nije tretirana na kur'anski način i da treba da insisitira na takvom ambijentu.

Naredni inkubator spomenut u Kur'anu je školjka u kojoj nastaje biser:

Kao primjerci bisera skrivenog*(el-Waqi'a, 23)*

Zanimljivo je da je upotrijebljena ista arapska riječ “el-meknun” (مَكْنُون - bos. skrivena/prekrivena) pri opisu savršene žene i njenom poređenju sa delikatnim pojavama u prirodi – membranom jajeta i skrivenim biserom.

Školjka bisera je inkubator u kojem čestica prašine iritira jedan životinjski sistem (školjku), uzrokujući reakciju tog sistema u vidu lučenja sedefaste materije kojom taj sistem strpljivo obavlja iritanta, pretvarajući ga pažnjom u svojoj utrobi u dragi kamen.

O samom Kur'anu (pa i o ostalim objavama) se može govoriti kao inkubatoru koji podgrijava srca te ih priprema za velike misije.

Ista riječ (مَكْنُونٌ) je upotrijebljena i pri opisu Kur'ana: ... *u Knjizi skrivenoj*... (el-Waqi`a, 78), koju mogu dotaći samo oni koji su čisti. Naravno, ne samo u smislu imanja abdesta, već i u smislu da samo dovoljno inkubirana srca mogu prodrijeti u značenja skrivena prekrivačem - poput jaja u ptičijem gnijezdu.

...Stvara vas u utrobama majki vaših...

(ez-Zumer, 6)

U ovom inkubatoru - poput procesa u jajetu – tečna materija postaje koštano-mesnata, dok u kvaliteti njenog oblikovanja igra veliku ulogu sve od kvalitete ishrane majke, njenog intelektualno-emocionalnog stanja, pa do zvukova van inkubatora koji dopiru do ušiju djeteta oblikujući njegovu muzičku inteligenciju.

Tad ga je progutala (velika) riba, i on je prijekora vrijedan

(es-Saffat, 142)

Šta biva sa čovjekom kada ga proguta jedan životinjski sistem? Kako da se ponaša u tom sistemu dok ne iznađe praktičan izlaz? Šta ukoliko se očisti i unamraka i sistema i sobe adaptira na takav ambijent? Može li spomenuti kit biti metafora za državu kao organizaciju ili određenu modernu društveno-političku situaciju?

U prethodnom citatu iz Knjige imamo primjer utrobe kita kao inkubatora za poticanje zrijenja određenih životnih stavova jednog pokleklog poslanika. Radi se o poslaniku Junusu, a.s., koji je imao obavezu da mijenja navike i praksu svog naroda, ali se prebrzo razočarao u ljude zbog vlastitih prevelikih očekivanja. Taj pogrešan pristup svojoj misiji kao rezultat ranije usvojenog pogrešnog mentalnog stava učinio je da se prebrzo istroši i klone te pribjegne kletvi i negativizmu.

Junus, a.s., nakon apsorpcije brojnih životnih datosti u radu sa ljudima te nakon jasne artikulacije vlastitih razočarenja, po naredbi Najboljeg Svjedoka završava u utrobi kita gdje biva doslovno doveden u ćorsokak iz kojeg treba

naći izlaz. On, a.s., vrlo brzo shvata kakva se promjena očekuje od njega i mijenja psihološki profil vlastite ličnosti, odričući se u potpunosti uloge sudije, fokusirajući se prvenstveno na kvalitetu komuniciranja i dajući dovoljno vremena i prostora ljudima da ga (raz)očaraju. Taj novousvojeni stav jasno artikulira u formi pokajanja te dobiva novu šansu da oblikuje novom energijom određeni prostor i vrijeme.

Junusov kit - kao životinjski sistem - zgodna je metafora za određeni državni sistem, npr. postdejtonsku BiH koja kroz sva svoja ograničenja i ekonomsko-političke izazove može poslužiti kao inkubator za zrijenje jedne cijele generacije koja će prerasti spomenuti sistem samo ukoliko promijeni svoje pogrešne (negativističke) mentalne stavove.

Emocionalna alhemičarka

Da li je Merjem, majka Isaova, a.s., najpoznatija emocionalna alhemičarka pošto je znala ogromnu količinu negativne društvene klime svog vremena inkubirati i preraditi u nešto izuzetno plemenito i pozitivno?

Zašto se u ajetu ispod spominje izraz "ohladi oko" ("عَيْنًا قَرِي" arap. قَرَّ qarr označava: svježinu, hladnoću i radost) u kontekstu radosti i da li taj izraz krije jednu fiziološku činjenicu?

***Zato jedi i pij, i ohladi oko! Pa ako od smrtnika vidiš ijednog, tad reci:
"Uistinu! Ja sam se Milostivom zavjetovala postom, zato danas neću
govoriti s čovjekom."***

(Merjem, 26)

Emocionalna alhemija je proces pretvaranja frustracija, negativnih iskustava i uvreda u vrijedne i plemenite emocije na sličan način na koji alhemičar pretvara olovo u zlato. Najpoznatija emocionalna alhemičarka u Kur'anu, ali i u historiji čovječanstva je Merjem, majka Isaova, a.s.

Merjem je – po savjetu Stvoritelja - kolektivnu potvoru na svoju čast zbog nadnaravnog začeca amortizirala šutnjom, tj. svjesnom apsorpcijom svih uvreda i potvora te inkubacijom tog emocionalnog sadržaja pod visokom temperaturom bunta, uvrijeđenosti i boli. Spomenuti sadržaj je nakon obrade u inkubatoru vlastitog srca i uma – bez ikakvog nesuvislog utroška

energije – brižno usmjerila u odgoj svog sina, vješto izbjegavajući zamke samomrcvarenja, pravdanja i defanzivnog djelovanja.

Merjem nije jedina osoba u Kur'anu kojoj je preporučena šutnja u stanjima većih duševnih previranja kao najbolji model urednog skladištenja vlastite emocionalno-intelektualne nedonoščadi. Što nam govori da ljudsko tijelo možemo pretvoriti u inkubator za njegovanje misli i emocija, ali i inkubator za zrijenje potrebe za govorom u procesu pripreme za poslaničku misiju kao što je to trodnevnom šutnjom radio Zekerijah, a.s.

Uistinu, čovjek je stvoren nestrpljivim,

Kad ga takne zlo, nemiran je,

A kad ga takne dobro, odbojan je,

Osim musallija...

(el-Me`aridž)

Važnost intelektualno-emocionalne alhemije je istaknuta i u prethodnim ajetima u kojima se ističu generalne reakcije većine ljudi na datosti života, a to je nemir u teškoćama, te nepristupačnost i samodovoljnost u dobru. Osim musallija. A musallije su osobe koje shvataju namaz kao inkubator, pa svaki dan u pet termina izlažu svoje misli i emocije posebnoj temperaturi ubjeđenja koje je nastalo kao rezultat redefiniranja pojmova dobra i zla. Kur'an na više mjesta ističe svu relativnost pojmova dobra i zla (el-Beqare, 216, en-Nisa', 19) učeći nas iznijansiranim posmatranju svih životnih situacija (bol - sreća, smrt - život, bolest - zdravlje, neprijateljstvo - prijateljstvo i sl.).

Nema inkubiranja jakih i snažnih emocija bez jakih i snažnih misli jer emocije ne nastaju u vakuumu nego prate misli kao što pilići prate svoju mater u prirodi. Jakih misli i emocija nema bez nemira, a nemira nema bez kataklizmi. Jezgra planete Zemlje od koje smo stvoreni je sačinjena od tečne, užarene i nemirne lave. Osnova čovjekovog bića je unutarnji nemir – kao njegova najveća pokretačka snaga – koja ga čini da djeluje isfrustrirano i nezadovoljno ili ga potiče da dosegne najveća dostignuća. Izdušni ventili planete Zemlje pomažu joj da ostane u jednom komadu uslijed nezamislivog ali neophodnog ključanja lave koja hukti i kulja u njenom jezgru, utječući na kretanju Zemlje, rastinje i povremene "ispade bijesa" – vulkane i zemljotrese. Ljudi svoj unutarnji nemir tretiraju širokom lepezom pristupa od kašike, čašice, pecarskog štapa,

sportskog reketa, buke diskoteka do mača, puške i pera – sve u zavisnosti od nivoa obrazovanja. Upravo zbog toga Stvoritelj podvrgava ljude dobrog materijala najvećim mogućim iskušenjima ne bi li se u njihovim umovima i srcima stvorila dovoljno visoka temperatura potrebna za njihovo brušenje i stvaranje dovoljno skladišnog potencijala.

Zato je intenzivna bol zbog koje osjetimo da se naši živci rastežu do granice pucanja najbolji način širenja našeg intelektualno-emocionalnog kapaciteta.

Ukoliko tretiramo nemir na način na koji to rade musallije – nemir postaje konstruktivan vrtlog energije koji utječe na elan naših udova i kognitivnu brzinu.

Brak kao inkubator

Brak je savršen inkubator za apsorpciju svih mogućih nemira koje unosi u naše srce nesavršen bračni sudrug. Kašnjenje, ljubomora, čangrizavost, hirovitost, “mušice”, negiranja blagodati, nesenzibilnost, grubost itd., savršeni su i neizbježni elementi za obradu u inkubatoru koji se zove bračni život. Muževi koji vlastite nemire, prouzrokovane supruginim hroničnim kašnjenjem npr., kanaliziraju kroz džepno izdanje određenih knjiga, uvidjet će da čitaju po 1.000 stranica u kratkom vremenskom roku, amortizirajući na taj način vlastito čekanje. Supruge koje svoje nemire, prouzrokovane shvatanjem da žive pored blijedih muških silueta bez ambicije i kolektivne svijesti, kanaliziraju u doobrazovanje i njegu plemenitih misli i emocija – pametno inkubiraju svoje bračno iskustvo kroz vlastiti rast.

Asija, žena faraonova, kao jedna od dvije najodabranije žene svijeta, najbolji je primjer supruge koja je - zahvaljujući mudrim reakcijama na suživot sa utjelovljenjem nepravde i nasilja - jedan nesretan brak pretvorila u savršen inkubator u kojem je obradila sve negativnosti i nepravde te tu obrađenu energiju usmjerila u molitvu i jasnu viziju budućnosti:

Gospodaru moj! Sagradi mi kod Sebe kuću u Džennetu ...

(et-Tahrim, 11)

Proces plakanja u inkubaciji

Inkubacija podrazumijeva fleksibilnost, adaptaciju i osjećaj za nijanse – baš

poput braka ili bilo kojeg vida ljudskog organiziranja.

Važnost nijansi je najjasnije potcrtana u svoj šarolikosti Allahovog, dž.š., stvaranja (npr. boje, vrste oprašivača, duga, genetika, itd.) ali i u jasnim ajetima u Knjizi:

... i bašče od grožđa i maslina i nara, sličnog i različitog.

(el-En`am, 99)

Osjećaj za nijanse je uslovljen senzibilnošću osobe, dok senzibilnosti nema bez unutrašnje izbrušenosti. Glavni alati za unutrašnju izbrušenost su iskušenja, a dokaz da su iskušenja efikasna jesu suze.

Kur'an na više mjesta ističe važnost procesa plakanja u izgradnji ličnosti:

I smijete se, a ne plačete (en-Nedžm, 60)

I padaju licem na tle plačući, a (to) im povećava skrušenost. (el-Isra', 109)

... Kad su im se učili ajeti Milostivog, padali su na sedždu i plakali. (Merjem, 58)

Čak Uzvišeni Svjedok ističe da je On taj koji pokreće te vrlo važne procese u zdravom i stabilnom odrastanju čovjeka:

I da On, On zasmijava i rasplakuje...

(en-Nedžm, 43)

Srce kao najvažniji inkubator Iblis želi izbaciti iz funkcije kroz začepljenje glavnih ventila talozima crnih grijeha i onda su procesi apsorpcije i inkubacije onemogućeni. Zanimljivo je posmatrati Džehennem kao inkubator sa izuzetno visokom temperaturom namijenjen oživljavanju mrtvih srca. Ukoliko propustimo prepoznati brojne inkubatore u cjeloživotnom hodu i ne iskoristimo ih za zrijenje najplemenitijeg ljudskog organa, na kraju uvijek čeka neizbježni inkubator koji otapa i najtvrdi kamen poput sira, a kamoli zagoretine grijeha na kojima smo ustrajavali.

Ajet koji slijedi govori o plaču kao procesu omekšavanja kamenih srca i uprirodnjavanju džehennemskog ljudskog materijala:

Zato nek' se smiju malo, a neka plaču mnogo; plaća za ono šta su zaradili.

(et-Tewba, 82)

Kakve sve suze mogu biti i šta je definicija plakanja?

U čistom naučnom smislu plač je po definiciji proces uklanjanja štetnih (toksičnih) supstanci koje se nakupe kroz stresni period. Tako da suze - pored toga što senzibiliziraju i svjedoče brušenju vlastitog unutarnjeg svijeta, tj. izgradnji raskošnog i očišćenog skladišta za našu intelektualno-emocionalnu nedonoščad – također reduciraju stres i njegove efekte kao što je visok tlak i gubitak kose.

Zašto se u ajetu - ***Zato jedi i pij, i ohladi oko!..*** (Merjem, 26 – prijevod M. Mlive) pored praktične upute za nošenje sa stresnim situacijama, a to je savjet Gospodara Merjemi da tokom unosa hrane u svoj organizam bude radosna i opuštena – spominje zanimljiv izraz ohladi oko u kontekstu radosti, i da li je Kreativni Stvoritelj u taj izraz sakrio i jednu fiziološku činjenicu?

Odgovor je pozitivan pošto su suze tuge tople i slane, a suze radosnice hladne i slatke, što su naučnici i dokazali.

Međutim, ne samo to! Naučnici su vršili eksperimente u želji da saznaju kakva je razlika između suza nastalih iritacijom (npr. sjeckanjem luka) i suza nastalih iz dubokih emocija, npr. potaknutih nekim tužnim prizorom (melodramom)?

Ustanovili su da suze isprovocirane melodramom, tj. nastale pod utjecajem iskrenih emocija nose u sebi daleko više toksičnog materijala nego što je to slučaj sa suzama koje su rezultat puke iritacije. Ljudi koji ne mogu zaplakati iz različitih razloga daleko se teže nose sa životnim stresom. Znajući ovo biva nam jasnije Stvoriteljevo potcrtavanje važnosti plaća u brojnim ajetima.

Da li je tajna ogromne psiho-fizičke snage prve generacije muslimana bila u činjenici da su imali izuzetno emocionalno burne noći (npr. plač na noćnom namazu) i izuzetno vedru i aktivnu svakodnevnicu?

Zaključak

Za skladištenje bilo čega, posebice emocija, potrebna je vječita kretnja,

odnosno putovanja. Osnovna komponenta business inkubatora i internet inkubatora je konstantna edukacija i konsultacija/savjetovanje. Najvažniji inkubator Muhammeda, a.s., u mekanskom periodu bio je Miradž koji se desio nakon skoro 12 godina apsorpcije veoma mnogo različitih iskustava (bol, stres, udarci, bojkot, potvore, smrti, itd.) u konfliktu sa vlastitim narodom. Miradž, odnosno putovanje kroz sedam nebesa i susreti sa ranijim poslanicima na tom putu imali su za cilj upravo konsultaciju/savjetovanje i razmjenu iskustava sa kolegama iste struke! Svako putovanje može biti prilika za savjetovanje i nadogradnju kao rezultat ubrzanog promišljanja potaknutog većom dinamikom života.

Najvažniji proces u svakom inkubatoru je puštanje suza (krvi i znoja). Da bi u svakom trenutku bili u stanju pustiti suzu, moramo biti spremni voditi proaktivne živote koji nose sa sobom mnogo rizika, neuzvraćenih ljubavi, lošeg iskustva, boli i žrtve.

Uskladištene emocije treba nesebično poklanjati i svakog dana se istrošiti do dna da bi preko noći apsorbirali novu energiju i djelovali svježije i aktivnije i dalje. Predugo uskladištenim mislima i emocijama prijeti isto što i predugo uskladištenim lješnjacima - proces truhljenja. Pošto je život ono što nam se dešava dok iščekujemo "idealne" prilike, Muhammed, a.s., upozorava: "Klanjajte namaz kao da vam je posljednji" (Ahmed) - učeći nas da, ako u svaki namaz trebamo uložiti 100% koncentracije i truda, ništa drugačije nije ni sa svakim našim danom, kontaktom, mišlju ili emocijom.

KREATIVNA PAUZA:

Uz ovaj rad vam, u pauzi za ručak, preporučujemo pohovane gljive koje ćete uvaljati u jaja i mrvice što stvara koru koja čuva sočnost i aromu gljive. Pohuju se samo klobuci gljiva, koji se umoče u jaja i zatim u mrvice, te se prže u vrelom ulju. Tako pohovane gljive mogu se garnirati s komadićima limuna, paradajza ili zelenom salatnom.

Dok budete jeli ovaj specijalitet, razmišljajte u kakve sadržaje su uvaljani vaši životni stavovi i koliko su mrvice i natruhe određenog socio-političkog konteksta utjecali na vaše ideološke pravce kretanja. Gljive ne spadaju jasno ni u voće niti u povrće, gdje pripadate vi?

FENOMEN STRAHA I LJUBAVI

Obratite pažnju na jedan od najcitiranijih hadisa današnjice čija pogrešna tumačenja, pored ostalog, imaju direktne implikacije na našu podložnost hroničnom stresu.

Kaže Allahov Poslanik, a.s.:**”Gotovo da je došlo vrijeme u kojem će na vas navaliti razni narodi, kao što divljač navali na svoju žrtvu.”** A ashabi upitaše: **‘Hoće li nas u to vrijeme biti malo, o Allahov Poslaniče?’** Poslanik, a.s., odgovori: **‘Ne, u to vrijeme će vas biti puno, ali ćete biti kao pjena na vodi. Allah će iščupati strah iz srca vaših neprijatelja, a u vaša srca će ubaciti vehen’.** Rekoše: **‘A šta je to vehen, o Allahov poslaniče?’** Reče: **’Ljubav prema dunjaluku i strah od smrti!’**.

Pogledajmo sada zajedno “fenomen ljubavi prema ovom svijetu/dunjaluku” na koji nam je skrenuta pažnju u na početku Resulullahovog, a.s., hadisa.

Ako je, a jeste, u citiranom hadisu “ljubav prema ovom svijetu” spomenuta u negativnom kontekstu, da li to znači da trebamo mrziti živjeti na ovom privremenom prostoru?

Primijetio sam da čak i mnogi muslimani u jeku mladosti, koji se smatraju osviješćenim i koji su spremni žrtvovati se, mrze ovaj život javno izjavljujući *“da samoubistvo nije haram, odmah bih se ubio”*. To izjavljujući pozivaju se na

još jedan pogrešno shvaćen hadis u kome se kaže da je cio dunjaluk manje vrijedan kod Allaha od krilca komarca, ne shvatajući da ovo poređenje nije tu da negira i omalovaži aktivno vođenje svijeta - što je moguće jedino ako čovjek voli i cijeni datu mu šansu da djeluje - nego je tu da istakne sve bogatstvo drugih svjetova koji nas čekaju kao rezultat proaktivnog života punim plućima danas i ovdje. Takvi, sa takvom sviješću, odlaze i u džihad čeznuvši za zalutalim metkom koji će ih izvući iz ovog, njima mrskog, prostora bitisanja gdje se ionako nisu znali snaći te im osigurati njihovu glavnu, sebičnu, težnju - individualno spasenje.

Logički i šerijatski ispravno je da vjernik voli što mu je data šansa da živi, da postoji te da je iskoristi u radu za dobrobit čovječanstva u ime Stvoritelja koji će tu ljubav u Njegovo ime višestruko nagraditi, a što nema veze sa zaljubljenošću u prolazna dobra ovog svijeta.

Osvrnimo se malo na izraz u hadisu "ljubav prema ovom svijetu" i je li ona zaista pokuđena, zabranjena ili se od nas traži samo ispravno doziranje tog osjećaja? Da li je pogrešno voljeti neki planinski predio jer i on je dio dunjaluka/ovog svijeta? Da li je pogrešno voljeti neku rijeku? Jer čovjek koji kaže: "Volim ovu rijeku!" izjavljuje ljubav prema dijelu dunjaluka. Da li je pogrešno uživati u ovom svježem dunjalučkom zraku, mirisu koji osjetimo rano ujutro ili u hladnim večernjim zimskim satima, pa njime sa uživanjem puniti vlastita pluća? Da li hadis kudi osobu koja izjavi da voli taj vazduh, drvo, plod, rijeku, miris i boju gradova... jer je sve to dio dunjaluka? Da li je nepoželjno voljeti tijelo svoje žene, svog muža jer i ono je dio dunjaluka? Da li je nepoželjno i neispravno reći volim ovu građevinu, ulicu jer odišu skladom i čistoćom ili i to spada pod nepoželjnu ljubav prema dunjaluku?! Ili možda treba prema svemu nabrojanom biti indiferentan, nezainteresiran i ravnodušan? Da li je sam Poslanik mrzio ovaj svijet/dunjaluk ili ga je volio ne ustručavajući se to da prizna, pa kaže da su mu najdraži od ovog svijeta/dunjaluka "žene i mirisi".

Kaže Resulullah, a.s.: "Među stvarima vašega svijeta, najdraže su mi bile žene i mirisi. A svježina moga oka (radost moga srca) jeste u namazu." (Nesa'i, Ahmed, Ibn Sa'd)

Dakle, sam Božiji Poslanik, a.s., voli ovaj svijet/dunjaluk i njegove dijelove jer kako drugačije da ga gradi i usavršava, ali je ta ljubav u podređenom položaju u odnosu na ahiret, vezu sa Gospodarom, dž.š., i onosvjetske/ahiretske prostore. Činjenica je da čovjek aktivno gradi i ulaže samo u ono što voli i do čega mu je stalo. Čovjek koji ne voli što postoji, ne voli što je sad ovdje na ovom svijetu,

čovjek koji ne voli ovaj svijet zajedno sa njegovim detaljima neće biti u stanju ni da taj svijet uređuje, dizajnira, dotjeruje i vodi! Tako, npr., čovjek koji ne voli svoje tijelo neće ga ni održavati, dotjerivati, držati u kondiciji, njegovati. Tako je sa ulicom, gradom, državom, prirodom, društvom i svim ostalim. Tu upravo leži mentalni ćorsokak u koji su zalutali mnogi praktičari islama jer su kroz pogrešno shvatanje analiziranog hadisa počeli prezirati ono što sa ljubavlju i onosvjetskim/ahiretskim ambicijama treba da grade. Multimilioner koji je stekao svoje bogatstvo jako puno riskirajući na svakodnevnoj bazi i koji troši dio svog bogatstva, naprimjer, u galaktički turizam i istraživačka ronjenja u najdubljim pećinama planete, ponovo riskirajući vlastiti život – ne spada u kategoriju gubitnika zaraženih negativnim strahom i pogrešnim načinima voljenja.

S druge strane, kako drugačije objasniti dominantnost pripadnika drugih civilizacija u izgradnji i vođenju današnjeg svijeta nego kroz posjedovanje jake ljubavi spram objekta obrade (dunjaluka) i čvrste ambicije da ostave svoj trag iza sebe te iskoriste tu jedinu šansu na ovom svijetu i da ga uljepšavaju, grade, olakšavaju komunikacije i saobraćanja, dekoriraju i unapređuju u jednom procesu punom padova i uspona. Definitvno je da u tom procesu prave velike greške, štete ali i dalje drže ekonomsko-političko vođstvo, definiraju socijalne tokove jer nisu indiferentni i pasivni spram ovosvjetskih sadržaja i potreba modernog čovjeka.

Pitanje koje se nameće je dokle će se muslimani dičiti posjedovanjem ispravnog koncepta o jednom Bogu, a decenijama i vjekovima zahvaljivati tom istom Uzvišenom Bogu što im je dao struju, telefon, kompjuter, automobil, avion, voz, klima-uređaj... preko nemuslimanskog ali aktivnog uma!!?

Pogledajmo sada neke primjere ispoljavanja ljubavi spomenute u Kur'anu:

"Tako mi života tvog, uistinu su oni u opijenosti svojoj lutali".

(Hidžr, 72) (Mlivin prijevod)

U ovom ajetu imamo primjer ljubavi Gospodara prema stvorenju. Allah, dž.š., u Svom savršenstvu, uprkos apsolutnoj neovisnosti o čovjeku, kune se životom čovjeka, Svoga roba (Muhameda, a.s.) kojim je zadovoljan (to je jedini primjer da se Allah, dž.š., kune nečijim životom), ispoljavajući na taj način svoju ljubav (a On je el-Wedud) prema čovjeku kojeg voli. Muslimanima se nije dozvoljeno zaklinjati osim Allahovim imenom, međutim ono što je interesantno u ajetu je neustručavanje da se iskaže ljubav prema voljenom što je bitno naglasiti

iz razloga što mnogi muslimani smatraju da je ispoljavanje osjećaja slabost. Naprotiv! Pokazivati nježnost mogu samo dovoljno jake osobe, dok se slabići ljudskog roda kriju iza konstantne naglašene grubosti.

Rečeno je: *“Uđi u Džennet. Rekao je: ‘O da moj narod zna, 27. Zašto mi je oprostio Gospodar moj i učinio me od počašćenih!’”* (Ya-sin 26). (Mlivin prijevod). U ovom ajetu imamo primjer ljubavi čovjeka prema drugim ljudima. Jedna nesebična ljubav i iskrena želja da njegov narod primi uputu uprkos tome što ga je taj isti narod krvnički ubio zbog toga što je tražio od njih da slijede poslanike. U ovom ajetu je pouka za one koji osjećaju breme potrebnosti širenja ovog dina jer lijepo ilustrira ispravan stav spram potencijalnih Allahovih robova i univerzalne osobine jedne autentične ljubavi.

Radionica (razmišljajte o slijedećem i diskutirajte sa ukućanima):

Šta su odlike autentične ljubavi?

Dijelimo s drugima svu punoću vlastite ličnosti;

Ljudi obično nesebično daju i dijele s drugima svu punoću vlastitih ličnosti samo ako se lijepo osjećaju s drugima, ako uživaju.

- Voljeti i faktor rizika;
- Strah od gubitka, neuzvraćenosti osjećaja, ranjivost;
Kukavice i sebični ljudi nemaju hrabrosti da vole jer ljubav zahtijeva rizik, hrabrost i darežljivost. Strah od neuzvraćene ljubavi, neuzvraćenih osjećaja, moguće povrijeđenosti sprečava mnoge da autentično vole, jer duboko, iskreno i nesebično voljeti mogu samo hrabri i darežljivi.
Ljubav se povećava, produbljuje dijeljenjem;
- Voljeti kao da ćemo sutra umrijeti
- Čovjek koji hoće istinski da voli nekoga mora voljeti kao da će ga sutra izgubiti;

Islamska perspektiva straha

Savremeno društvo sa svojim aparatima funkcioniše na principu manipulacije različitim strahovima koji se ubrizgavaju u slojevito društveno tkivo. Još

preciznije, ekonomsko-politički centri moći zajedno sa korumpiranim klerom otvoreno igraju na kartu straha pojedinaca i cijelih društava u cilju realizacije vlastite dominacije i moći koja postaje moguća tek nakon što se pojedinac i njegov kolektiv dovedu u stanje psihološkog grča. Osnovna supstanca u spomenutim injekcijama se zove vesvesa, tj. organizirani verbalni/jezički sistem koji ima za cilj da demotivira, pasivizira, odnosno marginalizira, a pogledat ćemo zajedno sveprisutnost te supstance u sadržajima za koje najmanje sumnjamo. Kada raščlanimo vesvesu na proste faktore dobit ćemo tri isprepletena elementa koja je definirao Ebu Zejd el-Belhi još u 9. vijeku, a koji se zovu duboka tuga, prenaplašen strah i preopterećene misli. Opasnost duboke tuge se ogleda u čovjekovoj nemoći da kontrolira svoje emocije u takvom stanju koje evoluiraju u histeričan plač, viku, jadanje, a što rezultira, shodno temperamentu osobe, u jedan od dva rukavca: klonulost ili agresivnost. Duboka tuga koja potraje dovodi do osjećaja bespomoćnosti, ljutnje, osjećaja krivice, negiranja realnosti itd. Čovjekov odbrambeni sistem biva oslabljen, a što vodi slomu fizičke snage i podložnosti raznim oboljenjima.

Drugi element vesvese je prenaplašen strah koji se pojavljuje kao rezultat mučnih životnih nedoumica, neodlučnosti, oklijevanja, neodvažnosti, opterećenosti mišljenjem društva, neizbalansirane vezanosti za prolazno/materijalno itd. Tako da se duboka tuga i prenaplašeni strah isprepliću poput crne koprive u srcu osobe čiji je um preopterećen nesređenim prioritetima, odnosno zbrkanim mislima iz kojih se poput cijanida cijede ova dva razarajuća osjećaja.

Preopterećene misli, nejasne, kontradiktorne, isprekidane, nesložne, uznemiravajuće itd., odnosno treći i ključni element ovog paralizirajućeg implantata koji društvo svakodnevno umeće u naše umove, nastaju pod utjecajem informativnih arterija društva, tj. medija. Kao što turizam prati pedesetak grana privrede tako i neizbalansiranu i neispravno kanaliziranu ljubav prema materijalnom prati cijela krošnja paralizirajućih strahova, apsorbirajuće tuge i neskladnih misli.

Pogledajmo zajedno kako izgleda jedan naizgled potpuno bezazlen paragraf kad ga pogledamo kroz trostruku lupu za detekciju vesvese.

„Četrdeset mi je godina, ružno doba: čovjek je još mlad da bi imao želja a već star da ih ostvaruje. Šteta što nemam deset godina više pa bi me starost čuvala od pobuna ili deset godina manje pa bi mi bilo svejedno. Jer trideset godina je mladost, to sad mislim, kad sam se nepovratno udaljio od nje, mladost koja se ničega ne boji, pa ni sebe.» (*Derviš i smrt, M. Selimović*)

Autor u prethodnom citatu ističe određenu dob kao ružnu/negativnu, dok Stvoritelj čovjeka u toj dobi aktivira svoje odabranike u angažirane poslanike, a.s, zato što je čovjek u četrdesetim na vrhuncu svoje psiho-fizičke snage, odnosno obavezan da se kao nikada ranije u potpunosti preda određenoj društvenoj misiji koja završava smrću (v. tefisr 14. ajeta sure el-Qasas).

U drugoj rečenici autor upada u misaonu zamku “da sam” i “kad bi” na koju je jasno upozorio Muhammed, a.s., odnosno hipotezira u domenu prošlosti na koju nema utjecaj te trati vrijeme i energiju vrteći se beskorisno u krug. Treća rečenica predstavlja klasičnu preopterećenost isprekidanim, kontradiktornim i nejasnim mislima.

Ukoliko niste zadovoljni vlastitim učinkom u dosadašnjem životu koristite se ovom trostrukom lupom za detekciju vesvesa, odnosno organiziranog jezičkog sistema za demotivaciju, pasivizaciju i marginalizaciju. Krenite od pjesama koje pjevušite, romana/knjiga koje čitate, sagovornika koje slušate, pa do snova kojih se plašite. Nakon što odstranite veći dio ovih implantata, osjetit ćete da se vaše sinapse regeneriraju, da oči inteligentnije sjaje, da bolje zapažate detalje, uvezujete podatke i brže donosite odluke.

Definicija straha:

Stanje duha koje obuzima čovjeka nakon svjesnog skretanja sa Allahovog puta. Pogledajmo sada suprotnost iznad definiranom osjećaju, a to je hrabrost ili neustrašivost:

Definicija neustrašivosti:

Neustrašivost se temelji na uvjerenju da su životne opasnosti strašno daleko ili spasonosno blizu. A to može biti, npr., čovjekovo subjektivno uvjerenje da je stvoren za veće ciljeve i da ga neće zadesiti neka jeftina smrt prije nego obavi svoju misiju na Zemlji. Ili shvatanje svega onoga što većina ljudi vidi štetnim (zlim) kao spasonosno korisnim (npr. Ibn Tejmijje, r.a., i njegovo shvatanje zatvora kao prilike za osamljivanjem sa Allahom, progonstvo kao izlazak na Allahovom putu, ubistvo od ruke Allahovih neprijatelja kao najčasniji oblik preseljenja itd.).

Naravno, neustrašivost, odnosno odsustvo bilo kakvog sputavajućeg straha na stazi kojom koračamo do uzvišenih ciljeva je neprocjenjiva blagodät koja, pored naše potpune posvećenosti, zahtijeva i direktne Stvoriteljeve asistencije.

Bilo da govorimo o asistenciji u našim interpersonalnim borbama u kojima, nakon iscrpnih kušnji, bivamo pomognuti hiljadama nebeskih zaštitara - moćnih meleka, ili da govorimo o Stvoriteljevoj intrapersonalnoj asistenciji gdje se Allah upliće između čovjeka i njegovog srca (el-Enfal, 24), uklanjajući izvore unutarnjih strahova iz tamnih kutaka naših srca.

Čega bi se današnji muslimani trebali plašiti

- Pada u Allahovim očima; očima Poslanika, a.s., i drugih vjernika
- Smrti prije obavljene misije
- Skretanja s pravog puta
- Allahove, dž.š., kazne
- Uobraženosti
- Traćenja vremena
- Tromosti duhom (intelektualne neplodnosti)
- Neobrazovanja i površnosti
- Umne "ograničenosti"
- Nepravednosti (nezahvalnosti, nedosljednosti itd.)
- Kasnog pokajanja
- Neprimljenih djela
- Razjedinjenosti

Vjernik treba da se plaši jeftine smrti ili smrti prije obavljene misije. Ne treba nam biti prioritet što prije položiti život na Allahovom putu nego valjano obaviti misiju zbog koje smo ovdje, a ako nas na tom putu zadesi smrt ona je dobrodošla. Dokaz za ovo je razmišljanje Božijeg poslanika Musaa, a.s., koje nam je ostavljeno u slijedećem ajetu:

"I imaju oni protiv mene zločin, pa se bojim da će me ubiti."

(eš-Šu'ara', 14). (Mlivin prijevod na bosanski jezik).

Ne možemo reći da je Musa, a.s., bio kukavica niti da se plašio smrti na Allahovom putu, ali zato iz citiranog ajeta vidimo da se plašio smrti prije obavljene misije - a što je poticajni strah! - jer istinskom vjerniku nije cilj što prije doći do individualnog spasenja bez brige i osvrta na situaciji na Zemlji

koju ostavljaju iza sebe.

Časna majka ovog poslanika, Musaa, a.s., je bila podučena direktno od Allaha, dž.š., kako tretirati vlastiti paralizirajući strah:

I objavismo majci Musaovoj: "Zadoji ga; pa kad se za njega uplašiš, tad ga baci u rijeku, i ne plaši se, niti tuguj. Uistinu, Mi ćemo ti ga vratiti i učiniti ga (jednim) od izaslanika."

(el-Qasas, 7)

Musaova, a.s., majka je bila nadahnuta ispravnim odnosom prema vlastitom majčinskom strahu koji, zbog svoje iskrenosti i dubine, može postati glavnim faktorom usporavanja zrijenja ličnosti cijelih generacija. U ovom dokumentiranom nadahnuću postoje jasne smjernice i za majke našeg vremena. Od faze kada su glavni dječiji horizonti majčina prsa ili faze kada djeca propinjući se na prste jedva da mogu pogledom obuhvatiti trpezu u svome domu, pa do faze kada njihovi horizonti nadilaze rubove ove galaksije. Da bi se horizonti cijelih generacija djece nezaustavljivo širili i produbljivali, ključna je kvaliteta prehrambenog, moralnog i intelektualnog mlijeka kojim nas, u našim počecima, opskrbljuju majke. Majke koje ne dozvoljavaju da životna bol i strah pomute bistrinu njihovog uma. Majke nadahnute da prepoznaju trenutak u kojem moraju pomoći vlastitoj djeci da se otisnu daleko od udobnosti vlastitog doma i razviju emocionalnu, ekonomsku i svaku drugu neovisnost.

Formulacija ***"...pa kad se za njega uplašiš, tad ga baci u rijeku..."*** jasno nam govori da se osjećaj konkretnog životnog straha liječi/tretira kroz jasnu akciju, odnosno suočavanje sa istim. Strah od uskog prostora se liječi kroz suočavanje sa tim prostorom, strah od ljudi se liječi kroz suočavanje sa ljudima, strah od visine se liječi kroz suočavanje sa visinama uz prisustvo stručnjaka itd. Musaova, a.s., majka je bila nadahnuta da ne dozvoli da svojim majčinskim strahom uguši potencijale vlastitog djeteta nego da svoje dijete spasi ispuštanjem u manjem drvenom plovilu niz rijeku Nil. Hrabrost ove majke nije ništa veća od hrabrosti savremenih majki koje svoje djecu šalju, naprimjer, na školovanje u udaljene gradove i države, i to u najrazličitijim plovilima i letjelicama čije putanje su puno neizvjesnije od relativno kratkog plutanja niz prilično stabilni Nil. Snažne, odnosno nadahnute, majke koje to uspiju, Gospodar savjetuje da nakon pobijeđenog straha prazninu u vlastitom domu nipošto ne zamjenjuju tugom - ***i ne plaši se, niti tuguj*** – kao drugom

sputavajućom emocionalnom zamkom koja nemilosrdno izjeda duševno tkivo. I savremenu nadahnutu majku, koja je sa Allahovim imenom dojila svoje dijete, sa Allahovim imenom mu pomagala da se opre na svoje slabe nožice, sa Allahovim imenom ga ispratila u daleki svijet, Gospodar svjetova uspokojava obećanjem da će, kad-tad, uživati u zajedničkim trenucima te da će njeno dijete, na njen ponos, proaktivno oblikovati svijet u kojem živi - *Uistinu, Mi ćemo ti ga vratiti i učiniti ga (jednim) od izaslanika.*

Jedna od najopasnijih stvari za vjeru a koje se današnji muslimani najmanje plaše je tromost duhom ili intelektualna neplodnost. Najmanje je se plaše zato što u svom neznanju, uobraženosti, ustaljenoj navici da trate vrijeme i ne osjećaju da ih tromost duhom ugrožava ili nanosi jasnu štetu. Jednostavno, ne vidi da ih pasivna konzumacija tuđe tehnologije i ideja uništava na oba svijeta i čini, kao iluzorne "Allahove namjesnike" na Zemlji, poniženim i jadnim.

Čovjek koji se boji direktnog zla kojeg je svjestan, npr., saobraćajne nesreće, poduzima određene korake da se zaštiti tog zla (vezivanje pojasa, umjerena vožnja, netelefoniranje tokom vožnje, opreznost itd.).

Protiv jednog daleko opasnijeg zla – tromosti duha! - kojeg mnogi još nisu dovoljno svjesni, borimo se na slijedeći način:

- Ranim ustajanjem (reduciranjem sna i lijenosti),
- Ibadetom (Kur'an, svi vidovi zikra, promišljanje, namazi itd.),
- Interesiranjem za različite oblasti (širenjem vidokruga/ svjetopogleda),
- Konsultiranjem stručnjaka (druženjem s učenim),
- Neisključivošću (prihvatanjem drugačijeg),
- Aktivnim iščitavanjem (redovnim hranjenjem moždanih ćelija),
- Posjećivanjem oaza znanja (univerziteti, halke, dersovi, tribine, knjige, sajtovi itd.),
- Ljubopitljivošću (pitanje je lijek za neznanje),
- Izbalansiranim svakodnevnim aktivnostima (umjerena briga o potrebama duha, tijela i intelekta).

KREATIVNA PAUZA:

Uz ovaj rad vam preporučujemo čaj sa eteričnim uljima mente ili vrijeska Kod Zuje u podnožju planine Velež.

Dok budete ispijali ovu tečnu masažu vaše usne šupljine razmišljate gdje otječu, ako uopće otječu, vaši životni strahovi i šta razdražuje a šta umiruje vaš nervni sistem. Poslije otidite sami ili sa prijateljem na vožnju biciklom kroz šumu sa sviješću da se vozite kroz jednu od najskupljih kreativnih laboratorija na planeti.

DEKODIRANJE KUR'ANA

Može li jedna ideja promijeniti svijet i šta kaže Kur'an o tome? Može li jedna ideja spasiti čovjeka? Koliko vremena treba - računajući na djelovanje kur'anske sedmerostruke progresije - da ideje iz ovog rada dopru do 6 milijardi ljudi? Kako funkcionira spomenuta sedmerostruka progresija kada su u pitanju biljke, novac i ideje?

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ
أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ مِائَةُ حَبَّةٍ وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

Primjer onih koji troše imetke svoje na putu Allahovom je kao primjer zrna (iz kojeg) izraste sedam klasova, u svakom klasu stotinu zrna. A Allah umnožava kome hoće i Allah je Sveobuhvatni, Znalac.

(el-Beqare, 261)

Moje promišljanje o ovom ajetu je počelo nakon telefonskog razgovora s prijateljem koji me pitao da li je neko od uleme izračunao koliko je to zrna pšenice ako iz sedam klasova izraste stotinu zrna, npr. nakon 5 godina?

Provjerio sam radove desetak klasičnih komentatora Kur'ana na ovo

pitanje i vidio da su na ovaj ajet gledali samo kroz prizmu mnogostrukosti Stvoriteljevog nagrađivanja. Niko od njih se nije bavio preciznom brojkom niti širim implikacijama ajeta.

Studenti matematike su upoznati sa matematičkim proračunom progresije makovih zrna. Ako jedna stabljika maka ima 3.000 zrna i iz svakog zrna proklija po jedna stabljika sa još 3.000 zrna, ukoliko se razmnožavanje maka nastavi tom progresijom, za 4-5 godina cijelo kopno naše planete bit će prekriveno makom. Neko će reći zbrkanih li opijumskih snova.

Također, ako jedna stabljika maslačka nosi 100 zrna i ukoliko pretpostavimo da će sva ta zrna proklijati i izrasti u nove stabljike od kojih će svaka roditi još po 100 zrna, za 9 godina tom progresijom cijela planeta će biti prekrivena maslačkom. Naučnici su izračunali da bi svaki kvadratni metar planete bio bogat za 70 stabljika maslačaka u spomenutom vremenskom intervalu.

Stvaranje finansijskog kapitala

Govoreći o brojevima zanimljivo je spomenuti vrstu nagrade koju je tražio od kralja poznati izumitelj popularne igre – šaha.

Kralj, oduševljen osmišljenom igrom, velikodušno nudi izumitelju da traži nagradu kakvu želi. Ovaj mu skromno veli kako želi na sva 64 šahovska polja zrna pšenice na način da počevši od prvog polja na svakom narednom polju dobije duplu vrijednost prethodnog polja. Odnosno, na prvom polju dobije 1 zrno, na drugom 2, na trećem 4, na četvrtom 8, na petom 16, na šestom 32, itd. Kralj se nasmijao skromnošću potraživanja, ne sluteći veličinu cifre koja se dobija ovom progresijom na kraju.

Cifra koja se dobije na 64. polju, slijedeći spomenutu progresiju iznosi: 18.446.744.073.709.551.615 zrna pšenice. Kada se ovaj kvadrilionski broj pomnoži sa težinom jednog zrna pšenice dobije se 460 milijardi tona pšenice, a što je više od hiljadugodišnje sjetve pšenice u cijelom svijetu.

Sva dimenzija (ovih) brojeva se može doživjeti samo ako ih plastično predstavimo. To bi bilo, kažu stručnjaci, kao da imamo hambar širok 10 metara, 4 metra visok, a koji se prostire od planete Zemlje do Sunca (udaljenost od Zemlje do Sunca je oko 300.000.000 km) i nazad.

Broj pšeničnih zrna spomenutih u kur'anskoj sedmerostrukoj progresiji je još impresivniji.

Obratite pažnju! Izračunat ćemo samo broj zrna pšenice iz jednog klasa i doći ćemo do fantastičnog broja. Ako iz jednog zrna nikne 7 klasova i u svakom klasu 100 zrna, to je 700 zrna. Ukoliko se iz svakog zrna jednog klasa razvije još sedam klasova i u svakom od tih klasova još 100 zrna dobijamo slijedeće brojke za svega 4 godine, ukoliko je riječ o jednoj sjetvi u godini:

- nakon godinu dana iz jednog zrna bi dobili $7 \times 100 = 700$ zrna
- nakon dvije godine: $700 \times 700 = 490.000$
- nakon tri godine: $490.000 \times 700 = 343.000.000$
- nakon četiri godine: $343.000.000 \times 700 = 240.100.000.000$

S obzirom da je površina planete Zemlje $148.280.000.000 \text{ m}^2$, broj zrna pšenice koji smo dobili nakon četiri godine iz samo jednog pšeničnog klasa, sedmerostrukom progresijom, dovoljan je da se gusto zasije svaki kvadratni metar planete!

Naravno, konačni broj pretpostavljamo u idealnim uslovima, tj. uslovima potpunog odsustva štetočina: poljskih miševa, kiselih kiša, mrazova, suše i aljkavog ljudskog faktora.

Premudri Gospodar svjetova analogiju sa veličanstvenom sedmerostrukom progresijom nudi u kontekstu novca. Za razliku od pšenice (biljaka) koja je anatomske sposobnosti da se razvija i umnožava – novac to nije.

Onaj ko previda ovu činjenicu pogrešno razumijeva ovaj ajet i teško da će se njime okoristiti.

Na koji način onda funkcionira poruka u ovom ajetu?

Pogledajmo prije toga kako funkcioniraju poruke u slijedećem hadisu koji je također usko vezan za umnožavanje egzistencijalnog kapitala:

Omer bin el-Hattab, r.a., prenosi od Poslanika, s.a.v.s, da je rekao: „**Kada bi se vi iskreno oslonili na Allaha, On bi vam davao opskrbu kao što je daje pticama koje ujutro odlete gladne a navečer se vrate site.**” (Tirmizi)

Ključna riječ u ovom hadisu je „**...ujutro odlete!**” – jer upućuje na pravovremenu potragu za važnim prilikama.

A odakle odlete? Iz gnijezda koje su mukotrpnim i strpljivim radom same svile! Pogledajmo nakratko šta je sve potrebno jednom vrapcu da svije

prosječno ptičije gnijezdo.

Jedan njemački naučnik je izračunao da se jedno gnijezdo vrapca sastoji od 630 dugih konjskih dlaka, 1.715 kratkih dlaka, 195 parčadi zemlje, 3 veća lista, 20 listova različite veličine, 45 svilenkastih tvari i 35 grama ovčije vune.

Da bi gnijezdo bilo kompaktno i useljivo svi navedeni materijali moraju biti uvezani ptičijom pljuvačkom i slinom koju ona proizvodi u svom organizmu, a kojom uvezuje grumen zemlje sa dlakama, svilenkastim tvarima, listovima itd.

Polijetanje iz gnijezda joj omogućuje, pored ostalog, i ispravna ishrana, jaka volja i jasnost cilja.

Prije nego što se vrati u svoje gnijezdo analizira svaki kvadratni centimetar površine zemlje preko koje prelijeće i munjevito iskorištava prepoznate prilike. Razne ptice koriste vrlo sofisticirane tehnike lova koje podrazumijevaju obrušavanje, pravljenje zamki, računanje na zaslijepljenost plijena djelovanjem sunca pa napadaju sa suncem iza svojih leđa kao saveznikom, itd. Ukoliko naiđu na tvrd orah ne služe se pasivnom dovom nego se posluže automobilskom snagom ciljano bacajući orahe i lješnjake na frekventne autoceste, dok do većih komada mesa, kao što je kornjača zavučena pod svojim oklopom, dopiru bacanjem kornjača sa većih visina na surov kamenjar, mudro se služeći zakonima fizike i snagom tvrdog kamena. Poslije toga zanoće site, i naravno da se tokom tog cijelog procesa oslanjaju na svog Gospodara.

Vratimo se sada ajetu sa početka i načinu funkcioniranja sedmerostruke progresije.

Ukoliko udijelimo jedan euro (ili jedan volonterski ili dobrovoljni projekt, uslugu koju nećemo naplatiti) iskreno u ime Allaha, odnosno većeg cilja u kojem nema apsolutno nikakvih ličnih interesa, Allah, dž.š., nas nagrađuje za to dobročinstvo na način da nam zauzvrat nudi 7 povoljnih finansijskih koncepata, a u svakom od tih koncepata po 100 biznis ideja ili projekata.

Od nas se naravno očekuje da te koncepte i poslovne ideje prepoznamo, zabilježimo, razradimo, posavjetujemo se sa stručnjacima, doobrazujemo se, izmjerimo preciznim parametrima ideju sa najvećom šansom primjenjivost s obzirom na ponudu i potražnju konkretnog mjesta i vremena, itd., pa da krenemo u njenu realizaciju. Stečeni kapital iz realizirane ideje zahtijeva oplemenjavanje i daljnju cirkulaciju kroz nove projekte, inače progresija staje.

Iako za jednu iskreno udijeljenu novčanicu, odnosno razvijen projekt u ime

Allaha, udjelitelj dobija kao nagradu neslućeno mnogo konkretnih prilika za finansijski razvoj, jako je malo onih koji pravovremeno prepoznaju te prilike i djeluju dovoljno pametno i brzo. Način na koji nam Mudri Stvoritelj nudi spomenute koncepte i ideje, ogleda se u širokoj lepezi svakodnevnih znakova u nama i oko nas, poruka, natuknica, slika, misli, itd. Većina spomenutih znakova i šansi je na prvi pogled sasvim obična i ljudi ih – čekajući zlatne i boldirane prilike sa glomaznim uskličnicima vidljivim sa velikih distanci – propuštaju ponašajući se spram njih potpuno rasipnički, a rasipnici su najskloniji svakom siromaštvu jer *rasipnici su braća šejtanova, a šejtan je Gospodaru svom nezahvalan (el-Isra', 27)*.

Naučnik Ibn el-Heytem (965–1040) – najpoznatiji po vlastitom doprinosu optici i izumu mračne komore (camera obscura) – ostavio je iza sebe preko 200 naučnih radova. Tokom robijanja u jednom od egipatskih zatvora zbog vlastite doslijednosti i nekonformizma, koristi to vrijeme proučavajući snop svjetlosti koji mu je kroz malu rupu u vlažnom zidu padao pred noge. U tom zatvoru piše svoju poznatu knjigu Kitab el-menazir (Knjiga o optici).

Jedan od najvećih arhitekata današnjice Danac **Jørn Oberg Utzon** (1918–2008), tvrdi da je ideju za oblik globalno poznatog zdanja **Opere u Sydneyu** prepoznao u kori narandže koju je jednom gulio, pa je samo njen oblik sa stola prenio na papir.

Sličnom metodom opažanja i oponašanja životnih oblika u prirodi nastao je cijeli niz tehnoloških dostignuća od kamere, broda, aviona, helikoptera do cijelih infrastrukturnih rješenja koja su nastala, naprimjer, studiranjem krvotoka i prenosa informacija kroz ljudski nervni sistem.

Šta su to štetočine kada je u pitanju realizacija poslovnih ideja?

Nerealna procjena okolnosti, pogrešna procjena poslovnog partnera, nedostatak odlučnosti i hrabrosti ili jednom riječju - aljkavost.

Stvaranje intelektualnog kapitala

Ukoliko primijenimo analogiju sa znanjem na ajet s početka, lahko ćemo primijetiti da i osoba koja udijeli jednu iskrenu ideju isključivo u ime većeg cilja, dobija zauzvrat 7 intelektualnih koncepata u svakom konceptu po 100 intelektualnih natuknica, a Allah umnožava kome hoće.

Naravno, ni ideje nisu anatomske osposobljene da se same od sebe umnožavaju

i rastu nego zahtijevaju aktivan um koji će im se posvetiti i njegovati ih. Ideje - kao ni djecu - nikad ne dobijamo potpuno razvijene i zato nad njima bdijemo, hranimo ih, čistimo, provjetravamo, kalemimo ih, komuniciramo s njima i tek kasnije ih šaljemo dalje u živote drugih osoba.

Zamislite osobu koja je tokom života prenijela nekom samo nekoliko ideja/informacija u ime većeg cilja, ne očekujući nikakvu ličnu korist. Takva osoba biva nagrađena u kratkom vremenskom roku sa, npr., 49.000.000 svakodnevnih intelektualnih koncepata i natuknica od kojih svaka od njih ima potencijal da preraste u knjigu!

Ipak, većina ljudi proživi svoje nezanimljive živote ne napisavši jedan jedini paragraf!

Šta su to štetočine kada je u pitanju razvoj idejnog kapaciteta? I da li je pročišćen i oplemenjen ljudski motiv najteži zadatak naših duša?

Štetočine u ovom slučaju su prije svega nepročišćena namjera, dominantni lični interesi, nepostojanje veće ambicije, ostrašćenost uma, duhovna tromost, i generalno grijesi, itd.

A možda je jedna od najvećih štetočina u ovom slučaju neustrajnost do kraja puta. Većina ljudi marljivo gradi sebe iznutra, brusi svoju nutrinu, obuzdava niske nagone, zavjetuje se Gospodaru da će svu svoju energiju koristiti za nešto veće od njega/nje samog/same, i onda kada je nagrada nepreglednog razvojnog karaktera nadohvat ruke, posustanu i dozvole sebi luksuz sitnih grijeha. Na sličan način na koji zarobljenici brda – Ye'džudž i Me'džudž – grade tunel za izlazak iz tog mraka, i u momentu kada ih dijeli tanki sloj stijena od sunčevih zraka – odustaju da bi sutradan počeli ponovo ispočetka.

Većina ljudi velikim grijesima pristupa opušteno jer ih ionako zaobilazi u velikom luku. Međutim, mali grijesi su ti kojima treba prići krajnje oprezno jer ih potcjenjujemo, a oni začas preplave naša srca na način na koji mali planktoni zasite velikog kita.

Pretpostavimo da spomenute idejne štetočine unište preko 2/3 idejnog kapaciteta, opet nam ostaje preko 10.000.000 ideja/intelektualnih natuknica - sa perspektivom sedmerostruke progresije - koje uz malo aktivnog rada možemo razviti u trajno dobro i zadužiti svijet.

Osoba aktivnog uma će, naprimjer, rečenicu koju je čula u nekom filmu, a koja glasi: **Dom je tamo gdje živite ispunjen život** - obavezno zabilježiti

u pripremljenu svesku, razmišljati o njoj, preispitati svoj stav u pogledu razumijevanja fenomena doma i povećanjem kvaliteta života učiniti da se svugdje osjeća kao kod kuće, u potpunosti ovladavajući silama nostalgije.

Osoba koja, listajući kanale, čuje na televiziji rečenicu fudbalskog selektora koji kaže: Ja određujem distancu između sebe i svojih igrača puštajući ih blizu onoliko koliko želim... – ponovo ima ponuđenu ideju koju može apsorbirati i kvalitetno inkubirati.

Ukoliko prepozna i zabilježi tu misao – ponovo u spremnoj bilježnici - koju sasvim izvjesno nije čuo slučajno, može je nadograditi i razviti u funkcionalan životni koncept glede praktičnog liderstva u bilo kojem vidu timskoga rada.

Ukoliko u mimohodu silazeći niz stepenice kratko načujemo razgovor između dvije osobe gdje jedna osoba kaže drugoj: ...između ljudi padne krv, pa opet oprostite jedni drugima... – Allah je htio da mi čujemo tu poruku, a na nama je da li ćemo je povezati sa nekim našim narušenim rodbinskim odnosom, oprostiti određenu ljudsku nesavršenost te razviti realan modus međuljudske saradnje.

Ovakvim odnosom prema najobičnijim razgovorima u tramvaju, grafitima na zidu, glasnim razmišljanjima djece, detaljima reklama, zaključcima na radiju, bezazlenim pitanjima prijatelja... cijele snopove svakodnevnih događaja apsorbiramo i inkubiramo, obrađujući ih u vjetrenjačama vlastitog uma.

Znate li metodu derivacije obavještajnih podataka iz najobične štampe? Slična je metodi deriviranja savremenih spoznaja iz informacija starih 14 vjekova.

Prenošenjem zaključaka na druge, do kojih dođemo iz svakodnevno apsorbiranog materijala, osiguravamo djelovanje kur'anske sedmerostruke progresije, a koja staje onog trenutka kada spomenutim udjeljivanjem poželimo nešto usko lično. Svaka kvalitetna ideja je Božiji dar, a Božije darove ne treba prodavati. Ako to uradimo znači da ih nismo dostojni.

U tome je tajna intelektualne plodnosti učenjaka kroz (islamsku) historiju koji su ostavljali iza sebe po 300 vrhunskih djela. Za razliku od većine današnjih neplodnih akademskih evnuha koji gmižu katedrama, editirajući i komentirajući komentare.

Zaključak

Poslovica kaže: „Čovjek će teško biti dobar ekonomist ako je samo ekonomist i ništa više!“

Analogno tome, čovjek će teško biti i dobar komentator Kur'ana ako je samo to i ništa drugo. Strukturirano i dobro umreženo široko obrazovanje je mapa za dekodiranje kur'anskih nepoznanica.

Poput kruženja hrane u organizmu, gdje poslije varenja hrana ide u krvotok koji raznosi hranu po cijelom tijelu, sličan proces je i sa unošenjem informacija u nacionalni prostor jednog naroda. Intelektualna hrana jednom unesena biva probavljena umovima timova novinara, komentatora, prevodilaca, (ne)ovisnih intelektualaca, vjersko-političkih autoriteta i poslije toga odlazi u krvotok (medije) te cirkulira cijelim društvom. Osobe sa minimumom intelektualne higijene će iznaći načine da dođu do potrebnih informacija iz prve ruke.

Bilo kroz naučene strane jezike, veliku fizičku mobilnost i/ili osiguranje direktne inspiracije kroz bogobožnost - jer Stvoritelj kaže:

I bojte se Allaha - Allah vas uči...

(el-Beqare, 282)

KREATIVNA PAUZA:

Uz ovaj rad vam preporučujemo orašaste plodove (orasi, bademi, kikiriki, pistacije, lanene sjemenke, itd.) i medovinu kao piće.

Dok budete aktivnom rukom ubacivali ove prehrambene ajete u pećinu vlastitih usta, obratite pažnju na detalje njihovog dizajna pod kvalitetnijom lupom. Ako ispravno iščitate poruke i prepoznate nove dimenzije skrivene u preciznim šarama bit ćete najbogatiji ljudi oba svijeta. U istom danu otidite u jakuzzi i izložite se simfoniji uspjenušale vode i njenom ritmičnom dodiru.

ANATOMIJA USPJEHA

Kako prepoznati razvojnu priliku u mrkloj noći, ispisanu tamnim slovima na crnom kamenu u samoj sredini crnog kruga?

Kako odrediti sredinu nekog kruga i šta je sve potrebno npr. padobrancu da precizno aterira u centar kruga čiji je prečnik 2 metra sa visine od 7.000 metara?

Uspjeh ovisi o iskorištavanju prepoznatih šansi. Dovoljnog broja pravovremeno prepoznatih šansi nema bez pročišćenih i aktivnih čula, a takvih čula nema bez ispravnog shvatanja ibadeta.

Mudar čovjek, odnosno osoba koja istinski voli svog Gospodara, ispravno iščitava redove i ono što je između redova Ljubavnog pisma (Kur'ana) upućenog od Voljenog voljenom/voljenoj. Takva osoba zna da je skup pokreta sadržanih u pet dnevnih namaza jedan minimum kretnji i higijene koji je propisan da ne bi atrofirao osnovni skup ljudskih mišića potreban za nošenje vlastitog tijela i običan uspravan hod.

Ukoliko vjernik praktičar očekuje da redovnim obavljanjem farzova/namaza razvije bicepse, tricepse i šest pločica na stomaku – demonstrira nepoznavanje nenametljivog stila obraćanja Voljenog i neshvatanje zahtijeva Ljubavnog pisma koje je dobio.

Ista stvar je i sa osobom koja nauči napamet Ljubavno pismo, svakodnevno recituje njegove dijelove i očekuje da (p)ostane trajno poštovana u mjestu i vremenu.

Zamislite praktičnog vjernika koji se ne može načuditi kako to da mu se pojavila neka šuga na leđima, iako se abdesti pet puta dnevno. I pita se šta je to što radi pogrešno? Ne radi ništa pogrešno, kao ni prethodna dvojica. Međutim, ono što radi jednostavno nije dovoljno. Isto kao što je prvi saf u džamiji aluzija na avangardu i elitizam u širem društvu koju taj prvi saf treba polučiti, tako su i šire implikacije ostalih ibadeta konstantan razvoj tijela, duha i uma.

Kada nam osoba od krvi i mesa, koja nas voli i koju volimo, kaže da voli konkretan miris, npr. – to je dovoljno da taj miris kupimo i poklonimo voljenoj osobi, iako u obraćanju te voljene osobe nismo čuli nikakvu naredbu ili narudžbu. Ili, ukoliko naša voljena osoba malo duže zadrži svoj pogled na nekom odjevnom predmetu, to je dovoljno pa da taj isti predmet dobije u formi neočekivanog iznenađenja.

Kada bi se na sličan način odnosili prema porukama u Ljubavnom pismu, ljubav i nagrade Voljenog bi uzrokovale kod nas izvanredan rast.

Dobar i loš start

Abdullah b. Mesud, r.a., prenosi da je pred Allahovim Poslanikom, a.s., spomenut čovjek koji je prespavao noć sve do zore.

Poslanik, a.s., je rekao: **To je čovjek kome se šejtan pomokrio u uho.**

(Muslim)

Muhammed, a.s., odgajao je svoje savremenike služeći se jezgrovitim porukama i plastičnim metaforama kojima bi programirao njihov nervni sistem na agilnost i nadobudnost. Kroz pitanje Abdullaha b. Mesuda, r.a., vidimo da je fenomen cjelonoćnog spavanja u njegovoj svijesti bio diskutabilan. Muhammed, a.s., odgovara na taj fenomen opisujući čovjeka koji ne ustane na sabah-namaz (jutarnju molitvu) u izuzetno ponižavajućem položaju. Irfan Ajanović u svom romanu u kojem je opisao dio iskustava iz četničkih logora u zadnjoj agresiji na BiH, spominje i scenu mokrenja četničkog vojnika po njegovoj glavi dok on bespomoćno leži svezan na zemlji.

Jer, mokrenje po nekome dok je isti u ležećem položaju simbolizira potpuno dominaciju nad onim koji leži. Ukoliko se neko doveo u položaj da pasivno prima otpadnu vodu iz tuđeg organizma, koju neprijatelj ispušta po njegovoj glavi, odnosno najčasnijem dijelu vlastitog tijela – imamo potpunu nemoć i (fizičku) kapitulaciju pred neprijateljem.

Govoreći o muslimanu koji se u svojoj svakodnevnicu mora izboriti sa spletom šejtanovih mreži, vidimo ga - po opisu Poslanika, a.s., - eliminiranog u toj borbi i prije nego što je ustao iz kreveta. Bolje rečeno, eliminiran je baš zato što nije na vrijeme ustao iz svog kreveta.

Muhamed, a.s., je rekao: **U noći zaista ima jedan trenutak, pa ako ga rob musliman potrefi tražeći u njemu dobro, Allah će mu ga dati. Taj trenutak postoji u svakoj noći.**

(Muslim)

Ovaj hadis je određen vid nadopune prethodnog pošto se u njemu ističe važnost korištenja dragocjenog trenutka noći. Ovaj Poslanikov, a.s., govor je još jedan lingvistički sistem koji cilja programiranje senzibilnosti kod muslimana u pogledu korištenja vlastitog vremena i prepoznavanja šansi. I Kur'an i hadisi svojim preciznim porukama oblikuju sasvim prosječnu osobu, ali koja ovim izvorima pristupa sa ljubavlju - u samo utjelovljenje senzibilnosti čije djelovanje ne može spriječiti ni mrkla noć.

Noći su vremenski periodi koji nude savršenu laboratoriju za duhovno-intelektualni razvoj iz prostog razloga što svojim slojevitim tminama potiču suptilnu dušu da se javi i zaživi. Mrkla tmina noći uvijek potcrta dio tame državnog sistema te zađe u našu mračnu sobu da nam pomogne u razvoju i rastu originalnih misli, na način na koji zametak raste i razvija se u utrobi majke obavijen sa tri tmine.

Najznačajniji događaj u historiji čovječanstva (početak objave Kur'ana) nije se desio po danu, nego noću u golom kršu.

Ako se od muslimana i muslimanke očekuje da prepoznaju zlatne šanse u ambijentu zadnje trećine noći kad većina spava i kada se ne vidi ni prst ispred oka, kakva je tek situacija kada govorimo o danu?!

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Muhammed, a.s., rekao: **U petku ima jedan čas. Ako musliman potrefi taj čas i tad bude tražio dobro od Allaha, sigurno**

će mu ono biti i dato. Rukom je pokazao da je taj čas kratak i da malo traje.

(Muslim)

Vidimo ponovo isti princip senzibilizacije vjerničkog mentaliteta kroz isticanje kratke vremenske jedinice – trenutka ili časa – u kojoj se pažljivo preporučuje naše istraživanje i potraga.

Elita u svakom hobiju, profesiji ili zanimanju, bilo ono sportsko, akademsko ili praktično vjersko, razlikuje se od sumornog prosjeka samo u jednom postotku veće izbrušenosti.

Šta predstavlja taj postotak kad je u pitanju razlika između muslimanske avangarde i indiferentnih muslimanskih masa koje ne shvataju šire implikacije ibadeta?

Srednja zajednica

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا

I tako smo vas učinili zajednicom srednjom, da budete svjedoci protiv ljudi i bude Poslanik protiv vas svjedok...

(el-Beqare, 143; prijevod M. Mlive)

Kako prethodni ajet tumače klasični komentatori Kur'ana? Na koji način je Besim Korkut suzio promišljanja o ovom ajetu nepreciznim prijevodom? Kako su iz ovog ajeta, pogrešnim promišljanjem, nastale neke diskutabilne poslovice u našem podneblju?

Klasični komentatori pri osvrtu na prethodni ajet (el-Beydawi, npr.) ističu da su muslimani srednja zajednica zato što su pravedni i umjereni, tj. između škrtosti i rasipništva biraju darežljivost, između kukavičluka i samoubistva biraju hrabrost, itd.

Izraz srednja u ajetu označava i pravednost, jer držati sredinu u sporu između dvije strane znači biti objektivan, odnosno pravedan.

Nepreciznost Besima Korkuta u prijevodu ovog ajeta se ogleda u ograničavanju na samo jedno značenje – a što je tako često kod prevođenja kur'anskih

značenja - višeznačne i sveobuhvatnije riječi wasat (وَسَط), tj. srednja u odnosu na izraz pravedna (*I tako smo od vas stvorili pravednu zajednicu...*; (el-Beqare, 143; Korkutov prijevod).

Imami en-Nesefi i eš-Šewqani ističu da se izraz we kezalike (كَذَلِكَ) (bos. i tako) sa početka ajeta oslanja na prethodni ajet (el-Beqare, 142), pa dolazimo do zaključka koji glasi: isto tako kao što je Allah, dž.š., učinio Ka'bu geografskim centrom Zemlje, odnosno središnjom tačkom istoka i zapada, tako je i muslimane učinio ummetom sredine između pretjerivanja i zanemarivanja.

Šejh Muhammed Mutewelli eš-Ša'rawi potvrđuje zaključke klasičnih komentatora naglašavajući ideološku sredinu ummeta u odnosu na ateizam i politeizam, ali također dodaje da biti u sredini znači biti izložen stranama koje jasno ugrožavaju tu sredinu.

Tako da biti u sredini znači biti u žiži zbivanja, tj. biti aktivan sudionik društveno-političkih procesa u svakom vremenu.

Sam nastavak ajeta - *da budete svjedoci protiv ljudi i bude Poslanik protiv vas svjedok...* - *dodatno objašnjava prvi dio ajeta I tako smo vas učinili zajednicom srednjom.*

Mnogi klasični komentatori ističu da će na Sudnjem danu Gospodar prozivati npr. narod Nuha, a.s., i pitati ih da li im je njihov poslanik, tj. Nuh, a.s., dostavio poruku od Njega, dž.š. Počasnu ulogu svjedoka protiv onih koji budu lažno negirali dostavljenu poruku dobit će Muhammed, a.s., i sljedbenici njegovog ummeta koji su se informirali o radu prijašnjih poslanika aktivno iščitavajući Kur'an.

Biti u sredini znači biti u potencijalnoj opasnosti ukoliko govorimo o sredini političke arene, središtu mete ili sredini klanca s kojeg se uvijek neki kamen može obrušiti ka dolje.

Šta još znači *srednja zajednica* u ovom ajetu? O kakvoj je ovdje sredini riječ? Geografskoj, naučnoj, političkoj, vojnoj, ideološkoj, ekonomskoj, društvenoj, matematičkoj, ili svima njima zajedno?

Šta nam je potrebno da bismo izračunali sredinu nečega, jednog geometrijskog oblika – kruga, npr.?

Potreban nam je, naravno, uvid u cjelinu koji nam nudi referencijalne tačke za

precizno određivanje sredine ili centra.

Da bismo odredili geografsku sredinu ili centar Zemlje potreban nam je uvid u cijelu planetu, multidisciplinarnost i timovi ljudi.

Da bi ustanovili ideološku sredinu između mnoštva ideologija koje oblikuju mentalitet ljudi i njihove norme života u današnjem svijetu, neophodno nam je poznavanje svih tih ideologija zajedno sa njihovim prednostima i mahanama, ali nam je potrebna i nepromjenjiva (objektivna) referentna tačka s koje posmatramo sve te ideologije.

Da bi ustanovili epicentar ekonomsko-političkih događaja iz kojeg se pokreću važni ekonomsko-politički procesi na širem globusu, potreban je uvid u političke sheme svjetskih geopolitičkih centara moći i detalje njihovih predviđanja demografske slike svijeta, itd.

Vidjeli smo da izračunati sredinu bilo čega, od običnog kruga na listu papira pa do sredine ili centra nekih puno zahtjevnijih društvenih kategorija – nije nimalo jednostavan posao. Nepoznavanje pravih formula, nedovoljna informiranost, nemobilnost, milimetarsko odstupanje od referentnih konstanti, automatski znači gubitak uvida u preciznu sredinu.

S obzirom na opasnosti koje vrebaju subjekt koji je u sredini, tj. prikliješten zdesna i slijeva – njegova jedina šansa za opstanak je u bržem razvoju svake vrste, bržem promišljanju, bržem prepoznavanju šansi i bržem djelovanju.

Tako da u ovom kontekstu biti pripadnikom/pripadnicom srednje zajednice - pored umjerenosti i pravičnosti - podrazumijeva avangardnost i elitizam – jer je srednja zajednica ustvari najbolja zajednica!

Kao rezultat površnog tumačenja prethodnog ajeta među muslimanima se pojavilo uvjerenje da sredina označava sumornu prosječnost, tricu u školi, odsustvo bilo kakvog isticanja, veličanje anonimnosti, drugo ili treće mjesto na takmičenjima, ljigavost u kojoj »uživa« bubreg u loju, spokoj koji ima onaj/ ona koji/a je u sjenci prvih, odnos prema životu nako-nako, kako to imenuje književnik Zija Dizdarević u svojoj priči »Majka«, itd.

Tako su nastale dekadentne krilatice i poslovice koje čine alhemijsku formulu za bižuterijsko pozlaćivanje muslimanske indiferentnosti: zlatna sredina, šutnja je zlato i sve će to narod pozlatiti - $(ZS) \times (\check{S}Z) = SNP$.

Zaključak

Podjarmljivanje naroda nastaje zamjenom paradigme. Dok narod pozlaćuje svoju realnost racionalizacijama tipa *ne daj Bože goreg* - ummet sredine ili najbolji ummet ima sposobnost naređivanja dobra i odvrćanja od zla, dok te sposobnosti nema bez poznavanja korištenja državnih poluga i diplomatskih mehanizama za kreiranje željenog javnog mnijenja, a što nas ponovo dovodi do shvatanja da sredina znači i sama žiža zbivanja. Uskočiti u žižu zbivanja, biti u sredini kružoka mislilaca, aktivno djelovati u centrima iz kojih se pokreću globalna dešavanja, podrazumijeva discipliniranu intelektualnu gerilu koja nema trenutak za bacanje, lošu ulogu za probanje, kompliment za samolaganje ili udvaranje niti prostora za očajavanje.

KREATIVNA PAUZA:

Uz ovaj rad vam preporučujemo mercimek čorbu i grah sa kuhanom rižom preko koje prelijete saft od istog graha. Dok budete spremali i jeli ovaj specijalitet razmišljajte o prostoru u kojem su sađeni ovi prehrambeni ajeti i imenujte faktore koji stoje iza cijelog procesa njihovog zrijenja. Izožite svoja srca i svoje umove tim istim faktorima. Tog istog dana, nakon što se popnete na krošnju raspoloživog drveta u prirodi, napišite kratku priču o samo jednoj formi života koju primijetite na tom drvetu i podijelite je sa najboljim prijateljem.

GLUMCI I EGZIBICIONISTI

Jake i karakterne životne uloge su jasne, kao što su i uloge indiferentnih statista i beskičmenjaka jasne. Između ta dva pola postoji široka lepeza nejasnih uloga. Ko ih se bude klonio, sačuvat će svoj obraz i vjeru.

Svaka osoba tokom odrastanja ulazi u razne uloge s kojima se poistovjećuje i u koje se uživljava. Bilo da se radi o ulozi starijeg brata koji treba da zaštiti mlađu sestru, umiljate kćeri koja želi svojim lepršavim karakterom oraspoložiti umorne roditelje, muškarca koji se priprema za ulogu muža i oca, žene koja se godinama priprema za ulogu časne majke, pa do političara koji se priprema da zauzme ulogu autoriteta u jednom narodu ili žene koja želi da bude prepoznata kao intelektualni svjetionik na putu odrastanja cijele generacije djevojaka, itd.

Zanimljivo je primijetiti da se hollywoodski glumci vrlo iscrpno pripremaju za kratkoročne uloge koje uzimaju u raznim filmovima. Iako se radi o ulogama koje im je neko drugi dodijelio i scenarijima koje nisu birali, njihova disciplina i spremnost da odgovore zahtjevima uloge naprosto zadivljuje!

Podrobno iščitavaju scenario često ga učeći napamet, redovno se konsultiraju sa cijelim štabom ljudi, čitaju biografije likova koje trebaju oponašati, studiraju kontekst radnje i drugih likova, uz pomoć stručnjaka proučavaju psihološki

profil likova u koje se trebaju uživjeti. Ukoliko su ti likovi još živi, provode sa njima sate i dane, planski gube ili dobijaju kilograme, u litrima znoja definiraju mišićnu masu, mijenjaju akcente, naglaske i frizure, dotjeruju hod, uče potpuno nove vještine (npr. jezike, plesove, akrobacije, borilačke vještine, novi smisao za humor, kulturu novog naroda, itd.), danonoćno vježbaju pred ogledalom, ozbiljno apsorbiraju sve povratne informacije itd.

S druge strane, imamo najčasniju i najzahtjevniju ulogu s kojom se osoba želi sroditi a to je uloga muslimana ili muslimanke – bez Bog zna kakvih posebnih priprema, konstantne samokritike i usvajanja viših standarda.

Kako to da nema časnije niti zahtjevnije uloge na životnoj pozornici, a da se istoj prilazi tako nepažljivo i neozbiljno?

Da li su ljudi pogrešno shvatili šta znači uloga muslimana/muslimanke, kao što su pogrešno shvatili značenje izraza dvoličnjak/munafik, pa uporno insistiraju na svom jedinom nezanimljivom licu i vlastitom nedotjeranom karakteru iz bojazni da ne pokažu nove aspekte vlastite (dvo)ličnosti?

Svaki musliman i muslimanka od trenutka kada postanu svjesni Stvoriteljevog svevidećeg oka, svijet shvataju kao veliku pozornicu na kojoj je dokumentirana svaka sekunda svevidećom kamerom, a prve izvore islama (Kur'an i sunnet) vide kao scenarij sa svim detaljima za vlastite uloge. Problem nastaje pri izboru uloga u konkretnom društveno-političkom kontekstu – zbog nerazumijevanja istog, kao i zbog lošeg ukusa, niskih standarda i nedostatka discipline.

Činjenica je da je veoma malo muslimana i muslimanki koji srastu sa svojim vjerskim identitetom na jedan skladan i/ili impresivan način, i to iz prostog razloga što vankontekstualno oponašaju neke druge muslimane (bilo historijske ličnosti ili savremenike), zanemarujući skladnu integraciju vlastitih osobenosti (npr. šarma, humora, detalja kulture ili slabosti itd.) sa svojim vjerskim identitetom.

Mentalni stav glumca

Kvalitetan glumac je osoba sa visokom emocionalnom inteligencijom, tj. odlično poznaje svoje osjećaje, u stanju ih je manifestirati s akcentom na njihove nijanse i može prizvati potrebnu emociju u željeno vrijeme.

To objašnjava sposobnost prvoklasnih glumaca koji u sklopu vlastitih uloga mogu dovesti svoj nervni sistem u željeno stanje, a sve u cilju kvalitetnijeg

utiska na gledaoca koji se želi obrazovati i kod kojeg se želi isprovocirati određeno stanje uma i srca.

Šta kaže islam o ovom procesu i može li čovjek svjesno programirati svoj nervni sistem u ime većeg cilja?

Muhammed, a.s., je rekao: **”Učite Kur’an i plačite, pa ako ne budete plakali onda glumite da plačete.”** (*Ibn Madže*)

Pored toga što je plač kao proces ljudskog uprirodnjavanja i senzibilizacije toliko bitan da ga treba i vještački stimulirati u cilju zagrijavanja uskladištenih emocija, nesposobnost plakanja, tj. emocionalna krutost je toliko tužno ljudsko stanje da nam se u prethodnom hadisu preporučuju simulacija ili gluma plakanja sve dok ne isprogramiramo naš nervni sistem pa da – klasičnim uslovljavanjem - plačemo kad god učimo i čujemo Kur’an.

Prethodni hadis nam govori, a nauka potvrđuje, da naša podsvijest ne razlikuje iskrenu ili neiskrenu grimasu niti prizvuk tuge na našem licu i u našem glasu te ih nervni sistem tretira na identičan način, tj. bez razlike.

Prethodni hadis nudi i jasnu metodologiju za uživanje u konkretnu ulogu npr. bogobožnog učača Kur’ana, ističući da se za tu ulogu mora uložiti trud i prilagoditi vlastiti nervni sistem u cilju srastanja sa ulogom iskreno bogobožnog učača Kur’ana.

U drugoj predaji Muhammed, a.s., savjetuje čovjeka koji se požalio na vlastitu grubost i zatražio lijek – riječima: ***Blagost je u ophođenju na blag način.*** Što znači da grub čovjek glumeći blagost kroz ulaganje jasnog napora na tom putu, pošto se ne radi o njegovom/njenom prirodnom ponašanju (npr. kroz osmijeh, poklone, učtive formulacije, itd.), prilagođava svoj nervni sistem, odnosno mijenja i svoj mentalni sklop.

Analogno tome i sreća je u predstavljanju sebe sretnim/sretnom, pa npr. osobe svjesne tog pravila ne čekaju sretan trenutak da bi ga propratili osmijehom nego se nasmiješe (npr. svjesni Allahovih neizbrojivih blagodati) da bi bili sretni. (Naravno, podrazumijeva se da ne hodaju unaokolo sa luckastim izrazom lica, ali nas uvijek susreću sa toplim osmijehom).

Mnogi hollywoodski glumci svjedoče, između ostalih i vrlo talentirani Anthony Hopkins, da im treba priličan napor da se ”normaliziraju” nakon određene uloge, pa da nanovo reprogramiraju svoj nervni sistem za sasvim novu ulogu.

Prethodna činjenica nas upozorava da u sklopu naših života koje vodimo - pod objektivom kamere Stvoriteljevog svevidećeg oka - ne smijemo dozvoliti sebi loš izbor ni kratkoročne uloge, bez obzira na težinu izazova, jer ko jednom pristane na npr. ulogu žrtve, vrlo teško se oslobađa sindroma taoca.

Tokom studiranja u Maleziji bilo je studenata (inteligencije u stasavanju) koji su rješavali vlastite egzistencijalne izazove uzimajući uloge statista u nekim reklamama čaja, cigareta, šampona itd., za rusko tržište. Na tim reklamnim scenama, koje su znale biti postavljene u diskotekama, na ulici, stadionu, i sl. - znali su plesati, skakati, pjevati ili kisnuti do kože po narudžbi scenariste. Obično za 50 KM po danu. Bilo je i onih koji su u shopping centrima zabavljali djecu u kompletnim kostimima krava, majmuna i medvjeda. Njihova racionalizacija tih izbora vlastitih uloga u jednom životnom periodu ogledala se u egzistencijalnoj nuždi i kratkoročnosti te nezavidne uloge koje su bili svjesni. Međutim, danas nakon više godina kad ih vidim na mimberu, za šalterom u banci, u državnim institucijama, na univerzitetskim katedrama, u novinama – i dalje se vide u njihovim ličnostima obrisi nekadašnjih uloga koje su igrali.

Razlog zbog kojeg mnogi momci izgube zanimljivo lice, bistar i simpatičan pogled, odnosno šarm – krije se u činjenici da su se godinama, odgađajući brak, uživaljali u ulogu neandertalca koji se igra sa joystickom.

Principijelni hollywoodski glumci vode velikog računa pri izboru uloga, a posebno nastoje da okončaju vlastite karijere što upečatljivijom ulogom koje se neće stidjeti, jer znaju da će biti pamćeni po zadnjoj impresiji koju ostave. Najtužnije je vidjeti glumca koji je u zori svog života igrao u karakternijim ulogama u odnosu na predvečerje svog života gdje je sebi dozvolio da ponavlja vulgarne rečenice ili glumi idiota.

Živo srce i razborit um

Kaže Muhammed, a.s: **Zaista, u svakom tijelu ima jedan dio (organ) koji, ako valja, onda je i cijelo tijelo dobro, a ako taj dio bude pokvaren, pokvari se i cijelo tijelo, a to je srce.** (*Buharija i Muslim*)

Kako ustanoviti duhovno-emocionalnu zdravost ljudskog srca, ako ne putem emocionalne gipkosti, tj. sposobnosti da osoba pokaže što veći spektar plemenitih i zdravih emocija u različitom intenzitetu.

Da li ima zdravo srce, u duhovno-emocionalnom smislu, narod – bez obzira na vjerski identitet – u kojem dominiraju lica sa patetičnim, ciničnim, zbunjenim, hladnim, suzdržanim, naivnim ili podlim grimasama?

Na drugom mjestu Muhammed, a.s., nadopunjuje svoj govor o emocionalno zdravom srcu definicijom wehna (وَهْنٌ) - slabost, pa kaže za *wehn* da je to **ljubav prema dunjaluku i strah od smrti**. Tom definicijom je deduktivno reduciran uzrok slabosti nekad vodeće civilizacije na dvije emocije – koje nisu loše same po sebi – kruto odgojene i vrlo kruto usmjerene iz zapuštenog srca ka neshvaćenom životu. Naravno da tu spomenuta dedukcija ne završava pošto su emocije rezultat misli.

Proces skladištenja emocija je pojednostavljeno opisan u narodnoj izreci – **Pamti, pa vrati** – koju nadopunjava druga izreka – **Osveta najbolje prija kada se servira hladna**, a koja slikovito govori o svjesnoj apsorpciji npr. negativnih iskustava, zatim njihovoj inkubaciji te kontroliranom kanaliziranju kroz razna oružja, usmeni izražaj ili pero, tj. pisanje kao praktičan borilački sport.

Ponosni ljudi sa jakim karakterom znaju apsorbirane uvrede ili određena poniženja čuvati pohranjene u svojoj memoriji izuzetno dug period, da bi putem tih slika bili u stanju prizvati potrebne emocije za potporu adekvatnom djelovanju. Brzina kojom možemo prizvati potrebnu emociju, dati joj potreban prostor da se razvije, pa zaustaviti njenu manifestaciju u željenom trenutku – stvar je discipline i principijelnog života.

Da bi profesionalni glumac mogao postići takvu ekspresivnost vlastitog lica mora prije svega fizički pokrenuti tijelo (kao početak upoznavanja sebe), inače se ne može uživjeti u svoju ulogu.

U tom smislu i funkcionira namaz kao stup islama (ali prije svega kao skup kretnji koje ciljaju razvoj izražajnosti naših tijela), ukoliko ga znamo koristiti kao inkubator za zrijenje misli i emocija. Osoba koja je na nekom od namaza uskladištila sliku iz ajeta **...A dali smo mu od blaga toliko, da bi uistinu ključevi njegovi oborili skupinusnažnih...** (Poglavlje el-Qasas, 76) – moći će se oduprijeti bilo kakvom pokušaju korumpiranja jer će u mislima eventualno ponuđenoj materijalnoj vrijednosti suprotstaviti sliku basnoslovnog Karunovog imetka koji mu ipak nije mogao kupiti imunitet kod Sudije.

Vjernik koji biva suočen sa konkretnom nemoralnom ponudom od atraktivne pripadnice suprotnog spola – na bazi svijesti o džennetskoj ljepotici istaknutoj u Kur'anu: **U njima su (hurije) kratkih pogleda, nije ih prije njih razdjevičio čovjek, niti džinn.** (er-Rahman, 56) – lahko gradi karakteran intelektualno-

emocionalni stav u smislu moralno-trezvenog razmišljanja koje prate emocije odvratnosti spram nemoralnih ponuda.

Djevojka koja je obavljajući namaz u svoju memoriju pohranila upečatljivu sliku/ideju grozničavog pokušaja kasnog iskupljenja određenih osoba - **...i neće ući u Džennet, dok ne prođe deva kroz ušice igle...** (*el-E`araf, 40*) – na toj slici s lahkocom inkubira odlučnost za donošenje pravilnih životnih odluka uprkos pritiscima okoline i shvata da je nemoguće samo ono što je Gospodar opisao nemogućim!

Srčane i tople nacije – kao što su Turci i Albanci, npr. – imaju sposobnost demonstracije fenomena kontrolirane ljutnje, tj. znaju pokazati maksimalan bijes i već narednog trenutka ostati potpuno pribrani i mirni.

Za razliku od hladnih i suzdržanih nacija – kao što su Malajci i Bošnjaci (osim dijelova Sandžaka), npr. – koji kad se naljute uglavnom gube kontrolu nad svojim udovima i završavaju rastreseni i u drhtaju.

Dok je ljutnja za Turčina - sa jasno izgrađenom lepezom identiteta - farz za koji će biti pitani ako je ne pokaže, ljutnja Bošnjaka je više plod hira ili reakcije na neki ugroženi uski lični interes, a ne plod svijesti o narušavanju granica iza kojih ljubomorno čuva svoje svetinje.

Razlog opisanog emocionalnog bankrota leži u bankrotu principijelnih ideja i plemenitih misli, odnosno nedostatku jasno definiranih vitalnih interesa ili svetinja za koje su spremni umrijeti.

I upravo u tom ključu treba razumijevati jedan od najcitiranijih ajeta otkako je nastupila globalna dekadencija muslimana:

...Allah ne mijenja šta je s narodom, dok ne promijenu šta je s dušama njihovim...

(er-Ra`d, 11, prijevod Mustafe Mlive)

Šta je to što jedan narod mora promijeniti u svojoj duši, ličnosti i karakteru da bi Allah dozvolio promjenu cijele atmosfere u jednom društvu?

Šta je to što institucije u muslimanskim društvima (porodica, vjeroučitelji, obrazovni sistem, mediji, itd.) uporno zanemaruju, pa propuštaju ugravirati u srce i duše svojih naroda jasan i funkcionalan životni credo na kojem raste

zdravo i plemenito srce sposobno da raširi najšareniju emocionalnu lepezu?

Primjer osnovnih jakih misli i jakih emocija – koje nemaju cijenu i oko kojih nema kompromisa! - koje muslimanske institucije u BiH, naprimjer, nisu uspjele ugravirati u dušu svog naroda:

- jasna ideja o beskompromisnom očuvanju individualne i kolektivne slobode i razuma = kompleks emocija ponosa, neustrašivosti;
- jasna ideja o beskompromisnom očuvanju individualne i kolektivne časti = kompleks emocija ponosa i ljubomore;
- jasna ideja o beskompromisnom očuvanju individualnog i kolektivnog života = kompleks emocija ponosa i ljubomore;
- jasna ideja o beskompromisnom očuvanju vjere = kompleks emocija ljubavi, ljubomore i ponosa;
- jasna ideja o beskompromisnom očuvanju individualnog i kolektivnog imetka/teritorije = kompleks emocija ljubavi, ponosa i ljubomore;

Ukoliko ovih pet cigli nije pravilno složeno u mentalnom sklopu bilo koje individue ili kolektiva dolazi do duševnog urušavanja cijelih generacija koje nastoje raznim alternativnim načinima zaštititi svoj unutarnji svijet od propadanja. Tako dio omladine npr. piercingom i tetovažama nastoji armirati urušen svijet vlastite duše izranjavane okrutnim maćehinskim sistemima čije ružnoće lica još nisu svjesni.

Potreba za metalnim implantima u kožu i meso i posebnom tintom za graviranje barem nekih vrijednosti na svojim neizbrušenim dušama, vrlo je slična vjerskom egzibicionizmu kojem pribjegavaju generacije koje su prešle iz perioda ateizacije u stanje vjerskog osvješćenja, a koji se manifestira npr., kroz nekreativni folklor, puku dekorativnu ulogu na tuđim muzičkim scenama, konformizam, itd.

Vjerski egzibicionizam

Egzibicionizam je svako pretjerano isticanje, napadno skretanje pažnje na sebe, svoj izgled ili ponašanje u cilju zadovoljenja određenih ličnih (psihološko-materijalnih) potreba. Može biti prisutan u različitim formama kod bilo koga

bez njegove/njene svijesti jer niko od ljudi nije imun na potrebu za pažnjom koju može poželjeti u pretjeranoj količini i na neadekvatan način.

Sudijska perika, bijeli mantil ljekara, džuba imama ili npr. brada i hidžab kao simbol pripadanja određenom svjetonazoru, postaje vid egzibicionističkog rekvizita onog momenta kada osoba svojom nesposobnošću i nedisciplinom počne trajno narušavati imidž i reputaciju svoje profesije ili svjetonazora – i ne pomišljajući na doobrazovanje ili prekvalifikaciju.

Jedini opravdan egzibicionizam je glumački (odnosno sportsko-umjetnički), a upravo su kvalitetan glumac i kvalitetan gledalac ciljano gurnuti na marginu zarad akademskih, političkih i vjerskih egzibicionista koji svojim performansima prestravljaju današnje društvo.

Manijaci koji u dugim mantilima iskaču pred žene u parkovima su najeklatantniji primjer poremećaja ličnosti koji ima svoje varijacije i mutacije. Osoba koja se razgoliti do kože i počne trčati preko punog stadiona u jeku utakmice, također manifestira poremećaj ličnosti i potrebu za nekim vidom pažnje. Ženski egzibicionizam, npr. javno isticanje grudi, zadnjice, usana - tipičan za babunsko-pavijanske zajednice – kao glavnih aduta na koje se želi skrenuti pažnja, također je vid poremećaja ljudske ličnosti. Intelektualni egzibicionizam je u prenaplašenom isticanje akademskih zvanja/titula (skraćénica, sufiksa i prefiksa) zarad uske lične materijalno-psihičke koristi. Zajedničko za intelektualni i seksualni egzibicionizam je impotencija, otud i potreba za javnim paradirom mltavim rekvizitima. Oblik političkog egzibicionizma je medijsko pojavljivanje političara koji nemaju šta konstruktivno da kažu, tj. nisu u stanju pridonijeti kolektivnom dobru ili otkloniti kolektivnu štetu nego se grčevito bore za svoju medijsku prisutnost, vapeći isključivo za psihološkom satisfakcijom kroz kakvu-takvu pažnju.

Govoreći o vjerskom egzibicionizmu, i tu postoje razne varijacije.

Fenomen tekfira (تَكْفِير) se može definirati kao vid verbalne delinkvencije, tj. frustracija koja se manifestira u formi negiranja vjerskog identiteta onoj istoj (nesenzibilnoj) društvenoj skupini/pojedincu pred kojom se vjerski egzibicionista - svojim prenaplašenim vjerskim identitetom - htio bezuspješno dokazati, pa sve one koje nije uvjerio/la u svoju predstavu terminološki redefinira i nasilno izmješta u neko drugo pozorište, verbalno ga diskvalificirajući.

Dok se u određenoj životnoj areni ljudi hvataju ukoštac i izravno bore protiv konkretnih najezi i nemani žrtvujući vlastito vrijeme i trošeći energiju

do fizičkog kolapsa, tom istom arenom npr., protrči dokon anonimus sa prenaplašenim vjerskim rječnikom i formom, mašući lijevo-desno uvredljivim etiketama, da bi se vrlo brzo izgubio u masi.

Šta je još zajedničko živahnom egzibicionisti koji potpuno nag trči preko punog stadiona usred utakmice i određenim osobama pod jasnom vjerskom kostimografijom?

Kako definirati osobe koji npr. diskutiraju o Ibn Sini – fantastičnom naučniku u više disciplina – isključivo ističući detalje njegovog kreda, predstavljajući ga javnosti kroz ideološko etiketiranje i trpanje u sekte?

Glumci predstavnici ili predstavnici egzibicionisti

Zašto se u arapskom jeziku jedna te ista imenica – “mumessil” (مُمَثِّلٌ) - koristi za opis dvije naizgled različite profesije - glumac i predstavnik?

Možda zato što je glumac osoba koja, po definiciji, najbolje poznaje ono što nju samu predstavlja, a to su misli i emocije koje izražava kroz svoju mimikriju i gestikulaciju. Predstavnik je osoba koja predstavlja npr. određenu vladu, zajednicu, kompaniju ili ideologiju i u tom predstavljanju se oslanja na vlastiti emocionalno-intelektualni kapacitet.

Tako da i ova višeznačnost spomenute imenice u arapskom jeziku upućuje na zaključak da kvalitetan predstavnik mora istovremeno biti i dobar glumac, tj. mora znati raskošnim glumačkim elementima poduprijeti svoju ulogu predstavnika. Pošto integriranje raskošnih glumačkih elemenata - u ime većeg cilja - u svoju ličnost na skladan i neteatralan način podrazumijeva jako puno čitanja, rada, odricanja, vježbe i discipline, uvijek je lakše pribjeći pukom egzibicionizmu.

Primjer vjersko-političkog egzibicionizma je i kada se predstavnici iz spomenutih institucija u javnim istupima pojavljuju sa hladnim maskama naglašene zabrinutosti – čiju iskrenost demantira njihova utovljena pojava – a koje odlažu čim stignu između četiri zida gdje se, vjerovatno, izobličeno cere.

”On je musliman, ali je simpatičan!” – je izjava kojom je jedan nemusliman slobodno opisao svog kolegu prijatno iznenađen njegovom pristupačnošću, a koji je ujedno predan praktikant islama, te i vrlo slikovito istaknuo svoj

doživljaj fenomena socijalne neinteligencije mnogih muslimana na Zapadu.

Prevelike uloge koje glumci potcijene ili nisu dovoljno disciplinirani da srastu sa istima, znaju opteretiti glumca, razviti mu neugodne komplekse i učiniti ga da se osjeća nelagodno u svojoj koži.

Poput policajca kojeg optereti njegova uniforma nudeći mu poseban društveni status uz pištolj i pendrek kao jasne simbole društvene važnosti s kojim se ne zna opušteno i realno nositi, slična je situacija i sa mnogim djevojkama koje nose hidžab ili momcima koji imaju bradu, pa lahko upadnu u zamku nadmenosti i izvještačenosti.

Da li je pretjerano reći da je šansa da susretnete simpatičnog muslimana praktikanta jednaka šansi susretanja simpatičnog policajca?

Dokaz da je epicentar ovog problema u tzv. bošnjačkom odgojnom konceptu nalazimo u činjenici da čak i djevojke koje imaju samo muslimansko ime – neopterećene časnijom i zahtjevnijom kostimografijom - u najobičnijoj komunikaciji prečesto oiahko upadaju u zamke nadmene suzdržanosti i péčenja dok govore, bez obzira što su kao male redovno kakile iza žbunja, odrasle na drobi ili petit keksu i prve stidne dlake brijale dedinim izlizanim žiletom. Da li je zbog toga momak musliman koji je malo ljepuškastiji i zna stvarati novac vrlo često u vezi ili braku sa (često emocionalno gipkijom) nemuslimankom?

Predan, posvećen i discipliniran glumac, za razliku od egzibicioniste, nikad nije fokusiran na kameru niti je opterećen njenom blizinom, zato što ima veći cilj u mislima.

Zaključak

Bošnjaci koji su kroz putovanja mogli upoznati mnoge druge narode te ih uporediti sa svojim, a usput nisu doživjeli ispiranje mozga turbofolk mantrama tipa ...ni boljih ljudi ni ljepših žena – svjesni su kompleksa svog naroda manifestiranog kroz njegovu emocionalnu nepismenost, tj. slabost srca, odnosno uskogrudnost, samodovoljnost, nadmenost, izvještačenost u komunikaciji, hladnu suzdržanost i péčenje.

Zašto je u našem društvu svaka dublja emocija ismijana (ukoliko nije samosažaljenje ili likovanje), pa se npr. muškarci javno diče kako nisu plakali od svoje trinaeste ili ogrću svoju emocionalnu nepismenost u pogledu

verbalnog izjavljivanja ljubavi plaštom lažnog mačoizma?

Možda zato što je lakše reducirati brojne životne uloge na površne forme egzibicionizma umjesto njihovog kultiviranja i brušenja kroz principijelnost i disciplinu.

Zadnjih 14 vjekova na svjetskoj pozornici je bilo muslimanskih generacija koje su skladno srasle sa svojim brojnim ulogama koje su birali s ljubavlju iščitavajući svoj scenarij (Kur'an), te su trajno osvojili i zadužili cio svijet svojom naučnom simpatičnošću, vojnim šarmom, ležernom međunarodnom komunikacijom i praktičnošću.

Pitanje za kraj je želimo li se pridružiti muslimanima koji su imali hiljadu zanimljivih lica (uloga) ili smo zadovoljni da ostanemo blijedo dvolični?

KREATIVNA PAUZA:

Uz ovaj rad vam preporučujemo orijentalni napitak – bozu.

Sastojci:

1kg neprosijanog kukuruznog brašna
10 litara mlake vode
10 grama kvasca
šećera odokativno

Priprema:

Staviti uvečer u sud 1kg neprosijana kukuruznog brašna pa ga preliterati sa 10 litara mlake vode.

Sutradan ovu tečnost staviti na kraj štednjaka da polahko vri otprilike 2 sata. Za vrijeme kuhanja češće miješati drvenom varjačom. Tako skuhanu brašnu ostaviti da stoji do predvečer.

U međuvremenu razmutiti u mlakoj vodi 10 grama kvasca. Kada je kvasac ukisao, izručiti ga u skuhanu brašnu i ostaviti ga da stoji do sutradan.

Izjutra bozu procijediti kroz gusto sito, zasladiti prema ukusu i ostaviti posude na hladno mjesto da se potpuno ohlade...

Boza ne smije dugo stajati jer će prokisnuti i vrenjem preći u sirćet.

Posluživanje:

Služiti obavezno rashlađeno ili sa kockicama leda, a dobro je i u kombinaciji sa limunom.

Dok budete uživali u ovoj tečnosti razmišljajte o kvascima koji su vam pomogli da rastete u određenim životnim ulogama, ali i o ulogama koje niste stigli prerasti prije prokisnuća. Ispijte ovaj napitak tokom osvajanja neke od planina u društvu poslovnih saradnika.

RASPIRIVAČI VATRE U GRUDIMA

Propale ruke Ebu Lehebove - i propao je.

Neće mu koristiti bogatstvo njegovo i šta je stekao.

Pržit će se vatrom rasplamsalom,

I žena njegova, nosačica drva;

Na vratu njenom bit će konop od palmina lika.

(EL-LEHEB/PLAMEN)

Komentatori Kur'ana navode više različitih povoda objave ove sure. Kao jedan od povoda navode da se Muhammed, a.s., u samim počecima svog poslanstva popeo na obližnje brdo u Mekki i sazvaio Kurejšije pitajući ih da li bi mu vjerovali da im kaže kako ih vreba opasnost iza ovog brda. Nakon što su mu potvrdno odgovorili i jednoglasno iznova istakli njegov dugogodišnji status povjerljivog čovjeka kojem nikad nije pripisana laž, rekao im je kako je on opominjač koji ih opominje prije teške patnje – potcrtavajući svoju poslaničku misiju.

Na to je njegov amidža Ebu Leheb izrevoltiran planuo iščuđavajući se razlogu njihovog sakupljanja i sočno zaželio propast Muhammedu, a.s., riječima:

“Tebben leke!” (تَبَّا لَكَ)

Drugi povod objave ovih ajeta koji se navodi u komentarima glasi da je Muhammed, a.s., implementirajući ajet - *I upozoravaj rodbinu svoju najbližu* (eš-Šu'ara', 214) - pozvao u islam Ebu Leheba na što je ovaj kalkulantski upitao: “Šta ću dobiti ako povjerujem?” Muhammed, a.s., mu je odgovorio da će dobiti ono što dobijaju muslimani, tj. sve ono što Kur'an obećava muslimanima. Ebu Leheb je planuo rekavši: “Zar ja nemam prednost u odnosu na njih!?” – misleći na prve muslimane koji su bili manjeg društvenog statusa od njega. Nakon toga ga je Poslanik, a.s., upitao vrlo učtivo i potpuno logično, a šta je to što on želi, na što je Ebu Leheb uzvratio proklinjanjem Muhammeda i njegove vjere, čudeći se: “Pa zar da ja i oni budemo isto tretirani!?”

Allah, dž.š., objavljuje ajet - *Propale ruke Ebu Lehebove - i propao je* - kojim uzvraća na riječi Ebu Leheba štiteći integritet Muhammeda, a.s.

Specifičnost arapskog jezika je da se kroz isticanje pojedinačnosti misli na cjelinu. Tako da se pod izrazom *propale ruke* cilja cjelokupna propast osobe, a koja se i desila. U predajama se spominje da je Ebu Leheb na prvi objavljeni ajet sure El-Leheb odgovorio kako on ne može propasti jer ima imetak i djecu, na što Allah, dž.š., objavljuje slijedeći ajet - *Neće mu koristiti bogatstvo njegovo i šta je stekao!* – obezvređujući mu njegov najveći oslonac i zalog iluzorne sigurnosti.

Nakon gužvanja Ebu Lehebovihaduta za vlastiti imunitet, Stvoritelj, dž.š., ovog negativca - sad već nezaštićenog i u potpunosti ranjivog - izlaže slikovitom mentalnom prizoru – *Pržit će se vatrom rasplamsalom* – koji kao da je stopljen sa Ebu Lehebovom sudbinom pošto se ovaj ajet istovremeno i rimuje sa njegovim imenom (el-Leheb/plamen).

Emocionalne cjepanice

Ajet - *I žena njegova, nosačica drva* - je metafora za raspirivanje negativne energije u srcu svog muža, pa u srcima pojedinaca u društvu spram Poslanika, a.s. Klasični komentatori ističu da je ta žena supruga Ebu Leheba koja se zvala Umm Džemil, tj. Erva bint Harb, sestra Ebu Sufjana, a koja je bila neopisivo motivirana da nanosi štetu Muhammedu, a.s., u najrazličitijim zamislivim oblicima.

Ovdje se pitamo o kakvim drvima je tu riječ? I za kakvu vatru se ona prinose?

Gdje se nalazi ta buktinja, ko ju je potaknuo i ko je održava u životu?

Nosačica drva je raspirivačica vatre mržnje putem emocionalnog tvrdog goriva u formi ogovaranja, prenošenja tuđih riječi, otvorene zlobe, potvaranja itd. Vrlo je zanimljivo primijetiti simbiozu udružene supružničke mržnje spram jednog člana šire porodice. Drugim riječima, poučno se osvrnuti na dubinu mržnje amidže i njegove žene spram nezaštićenog sinovca uslijed rane smrti njegovog oca, tj. Ebu Lehebovog brata.

Dubina te mržnje i njena opasnost je dodatno istaknuta britkošću i direktnošću same kletve - ***Propale ruke Ebu Lehebove - i propao je*** – koja ima za cilj da istog momenta diskreditira amidžu Muhammeda, a.s., koji je zahvaljujući krvnoj blizini i činjenici da je u očima stanovnika Mekke gotovo smatran ocem Poslanika, a.s., zbog izvjesne brige za njim tokom odrastanja u svojstvu siročeta – imao mogućnost da nanese priličnu štetu Muhammedovom, a.s., integritetu te blokira prenos poruke društvu.

Zamislite situaciju u kojoj vam utjecajni amidža hoda unaokolo i priča kako ste ludi, pokvareni, nemoralni, neuračunljivi, i sve te (dis)kvalifikacije prilično uvjerljivo potkrepljuje primjerima koje je, navodno, mogao lično da vidi tokom vašeg odrastanja pod nekim njegovim (kvazi)nadzorom. Dodatno k tome, neposredno društvo je steklo privid dobronamjernosti tog amidže pošto je često viđalo kako se taj isti amidža igra sa vama, daje vam u javnosti manje poklone, upućuje površne savjete ili se zauzima za vas u nekom bezazlenom dječijem sporu. Ono što članovi društva nisu vidjeli je stanje srca amidže i njegove supruge, odnosno Muhammedove, a.s., strine, a koje oštroumnog posmatrača podsjeća na pravu lomaču ispresijecanu čvoravim cjepanicama zavisti, patološke mržnje, ljubomore zbog zasjenjivanja njihove mediokritetne djece, pakosti i tinjajuće zlobe.

I to je odgovor na pitanje koje postavlja **imam er-Razi** u svom komentaru Kur'ana kada kaže kako to da je na neprijateljstvo amidže Muhammedovog, a.s., Kur'an odgovorio vrlo britkom eliminacijom njegovog bića, dok se Ibrahim, a.s., obraća ocu idolopokloniku obzirno sa - ***Babuka moj*** - (*Merjem*, 42-48), Nuh, a.s., odmetnutog sina nevjernika čežnjivo zove toplim izrazom - ***Sinčiću moj!*** - (*Hud*, 42), a Musa, a.s., se upućuje nasilnom faraonu da mu kaže - ***Riječ blagu*** - (*Ta Ha*, 44), itd.

Bura ispod površine

Kur'an nam tako često baca svjetlo na psihološki profil ljudi i uči nas prodrijeti visprenim očima ispod našminkane površine. I ne samo to! Allah, dž.š., jasno ističe aktivnosti glavnog logističara koji može uspješno okrenuti brata protiv brata – u ovom slučaju amidžu protiv sinovca – a to je proaktivna nosačica drva bez koje bi se spomenuta vatra ugasila.

Direktnošću i nemilosrdnošću prokletstva na ovaj par skrenuta nam je pažnja i na razgranatu socijalno-rodbinsku infrastrukturu zajedno sa mogućim motivima njenog djelovanja s obzirom da je Umm Džemil i sestra Ebu Sufjana, odnosno krvno je blisko vezana za najvećeg uglednika Mekke čiji bi položaj također bio ugrožen ideološkim napredovanjem Muhammeda, a.s.

Tu leži odgovor za svakog čovjeka, neovisno o mjestu i vremenu, koji se u čudu zapita kako to da se puno lakše dokazujemo i samoostvarujemo u nepoznatim sredinama negoli što je to slučaj sa sredinama koje su isprepletene gustom socijalno-rodbinskom mrežom satkanom od naše krvi.

Stvoritelj, dž.š., u kontekstu udruženih neprijateljskih snaga amidže i strine protiv bratovog sina u njegovom, a.s., nezaustavljivom izrastanju u najvažniju historijsku figuru – slikovito ističe nemilu sudbinu i glavnog emocionalnog logističara spomenutog neprijateljstva - *Na vratu njenom bit će konop od palmina lika* – ističući najkrhkiju tačku jednog čovjeka, a to je vrat.

Klasični komentatori spominju da je supruga Ebu Leheba imala na vratu izuzetno skupocjenu ogrlicu za koju je javno govorila da će je prodati i tim novcem finansirati rat protiv Muhammeda, a.s., u nastojanju da blokiraju vlastitu propast koju su – uslijed unutrašnje truhlosti - vidjeli u njegovom, a.s., uspjehu.

Predaja spominje da se pod tim konopom misli na užareni lanac dužine 70 lakata koji će biti o vratu Muhammedove, a.s., strine te podizati je i spuštati u džehennemsku vatru.

Zadnji ajet sure el-Leheb jasno ističe da sve ono čime smo ukrašeni od talenata ili se ukrašavamo od znanja može biti užarena željezna ogrlica kojom ćemo biti kažnjavani ukoliko te talente, znanje i druge blagodati ne utrošimo na ispravne projekte. Isto kao što vrijednost skupocjene ogrlice možemo utrošiti u dobro ili loše, isto tako npr. svoja pluća, jetru, srce, oči, glas i osmijeh možemo utrošiti boreći se za dobre ljude ili pomažući lošim.

Svaki talenat, vještinu, znanje, organ, materijalni ukras... ukoliko ne zavjetu-

jemo Allahu, dž.š., i ne potrošimo ga na Njegovom putu, biva kad-tad prijeteća omča o našem krhkom vratu.

Er-Razi spominje i da Allah, dž.š., u suri **el-Kafirun** počinje obraćanje nevjernicima izrazom - Reci! - zato što su nevjernici vrijeđali Allaha, pa Allah, dž.š., počašćuje Muhammeda, a.s., da Ga on, a.s., direktno brani. Međutim, u suri el-Leheb, Stvoritelj, dž.š., ne koristi izraz - Reci! - nego se On, Uzvišeni, obraća direktno po pitanju potpirivača glasina mržnje zato što je vrijeđan Njegov Poslanik, pa mu On staje u zaštitu i govori umjesto njega – direktno proklinjući mrzitelje svog miljenika.

Kontekst plamena

Osvrnimo se na kontekst u kojem se nalazi sura el-Leheb u Kur'anu. Ukoliko bacimo jedan pogled na dosusjedsku suru suri el-Leheb/Plamen, a to je sura el-Felek/Svitanje – vidjet ćemo da i ona na izravni način tretira problematiku buktinje zavisti koja može da plamti u srcima ljudi koji nas neposredno okružuju. Ona se reflektira kroz široku lepezu napada od raznih formi crnomagijskih zapisa i primitivnih čaranja, pa do suptilnih vesvesa, odnosno specijalnog mobinga koji ima za cilj da demotivira, pasivizira i marginalizira. To je jedan od razloga zašto iskusni ljudi kažu: **Nikada ne idi u porodicu po inspiraciju.**

Ajet *Utječem se... i od zla zavidnika kad zavidi!* (el-Felek, 5) – dodatno naglašava nemalu bezazlenost određenih duša, onog što se kuha u njima na tihoj vatri i (ne)djela potaknutih tim duševnim kuhinjama.

Desni susjed suri el-Leheb je sura *en-Nasr/Pomoć* koja govori o Allahovoj pomoći glavnim akterima u procesu širenja Allahove vjere u koju će ulaziti ljudi u skupinama nakon što se zaštitimo i ovladamo ljepljivim i destruktivnim mirisima iz zlih duševnih kuhinja koji su predugo prljali naša čula i atmosferu.

Zaključak

Gospodar svjetova kaže: *Ko uznemiri mog prijatelja, objavljujem mu rat!*

Gospodar također poručuje vjernicima: *...i čini dobro kao što tebi Allah čini dobro...* (el-Qasas, 77) – učeći nas da proaktivno branimo sve one koji bivaju metama isceniranih hajki, mobinga i drugih pakosti, na način na koji Stvoritelj

odlučno i snažno brani svoje prijatelje među ljudima.

Neka pitanja za kraj:

Kakva vatra gori u našim grudima? Odakle pribavljamo emocionalne cjepanice za njeno ugodno pucketanje? Da li smo svjesni svih logističara u tom procesu rasplamsavanja? Koliko koristi od te vatre ima naše šire društvo? Da li je to vatra koja bolno prži, ugodno grije ili se ugasila čekajući lahor ili Allahovog roba koji će pažljivo puhnuti u žeravicu i vratiti vatru iz naših grudi u proaktivan život?

KREATIVNA PAUZA:

Uz ovaj rad vam, nakon kardiovaskularnog treninga u teretani, preporučujemo supu od paradajza.

Dok budete jeli ovaj specijalitet razmišljajte na koji organ liči paradajz sa svoje četiri komore i svojom crvenom bojom. Čime osnažujete vaša srca kad su u pitanju udarci iz najveće blizine?

MEĐUGENERACIJSKI DUELI

Nema čovjeka a da barem jednom u svom životu nije maštao da posjeduje "čarobnu" knjigu koja će mu ponuditi praktičan izlaz iz mora konkretnih životnih situacija. A kako i ne bi kad je život kompleksna igra sa mnoštvom varijanti i rješenja u kojoj istovremeno učestvuje više generacija sa potpuno različitim svjetonazorima, motivima, stavovima, potrebama i interesima. Sukobi generacija ili generacijski dueli su univerzalne životne situacije koje se ponavljaju u brojnim kombinacijama u svakom mjestu i vremenu, te je samim tim potreba za univerzalnim modelom koji plastično tretira te sukobe velika.⁽¹⁾

Sada ćemo ponuditi kratku analizu jednog univerzalnog dijaloga koji se odvio između sina vjernika i oca nevjernika, s ciljem izvlačenja pouka i učenja kroz primjere koje nam Allah, dž.š., navodi u Kur'anu. Iako je ovaj intelektualni duel trajao oko 5 minuta, jasno nam omogućava shvatanje suštine ostatka komunikacije i odnosa opisanog oca i sina. Ne samo to, u ovih pet minuta je kompresirana cijela problematika mučnih generacijskih ratova koji prethode ideološkoj smjeni u starim-novim društvima. Dijalog je univerzalan jer ova vrsta razgovora ima vjerovatnu mogućnost ponavljanja neovisno o mjestu i

1 U Kur'anu su - na iščitavanja i analizu - ostavljeni dijalozi između očeva i sinova/kćeri različitih uvjerenja, muževa i supruga, između braće, prijatelja, neprijatelja, starijih i mlađih itd., sa često prešućenim imenima likova, mjesta - a sve u cilju lakšeg identificiranja sa univerzalnim životnim situacijama od samih čitalaca Kur'ana te efikasnije derivacije smjernica za vlastite životne slučajeve.

vremenu, pošto će uvijek biti djece i roditelja, starijih i mlađih, nadređenih i podređenih...

Na početku bacite jedan kratak pogled na slijedećih šest citata, a poslije ćemo se zabaviti pojedinostima:

Sura Merjem, 42-47:

42. Kada je rekao ocu svom: "Babuka moj, zašto obožavaš ono što ne čuje niti vidi, niti ti može od ikakve koristi biti?!"

43. Babuka moj, usitinu, došlo mi je od znanja što ni je došlo tebi, zato me slijedi, uputit ću te pravom putu.

44. Babuka moj, ne obožavaj šejtana! Uistinu, šejtan je Milostivom neposlušan;

45. Babuka moj, bojim se da će te dotaći kazna od Milostivog, pa ćeš biti šejtanov drug;

46. Reče: "Zar ti odbacuješ božanstva moja, o Ibrahime?! Ako se ne okaniš, zbilja ću te kamenjem protjerati, zato me za dugo vremena napusti!"

47. Selamun alejk! - reče Ibrahim. "Molit ću Gospodara svoga da ti oprosti. Uistinu, On je meni predusretljiv."

Iz dijaloga koji je iznad naveden na sve strane kaplju mudrosti, praktične smjernice, ljubav, taktičnost, strah od promjene, povrijeđeni ponos, čemer iz okorjelog srca i još mnogo toga. Pokušajmo u nastavku zajedno analizirati par kapi.

Kada je rekao ocu svom: "Babuka moj, zašto obožavaš ono što ne čuje niti vidi, niti ti može od ikakve koristi biti?" ⁽²⁾

Da bi jedno obraćanje bilo kompletno ono mora, pored ostalog, paralelno ciljati dvije osnovne komponentne čovjeka – srce i razum. Posmatrajući prethodno upotrijebljeni izraz «babuka moj» primjećujemo da se dječak (Ibrahim, a.s.) obraća ocu (Azeru) oslovljavajući ga najnježnijim i najpažljivijim imenom

2 Poglavlje Merjem, 42;

(ne oče moj ili babo moj ili stari moj itd.)⁽³⁾, ciljajući - prije svega - njegove emocije, ali i razum, pošto ga blago i mudro navodi na logično rezonovanje u pogledu objekata koje je izabrao za svoja božanstva, pa mu ukazuje na gluhost, nijemost i beskorisnost onoga što on smatra božanstvom i čemu prinosi žrtvu - jasno mu crtajući patetično stanje kreature kojima se klanja. Vidimo pažljivo kritiziranje ideologije, uvjerljivo predočavanje nedostataka konkretnog svjetonazora - bez zadiranja u samu ličnost oca.⁽⁴⁾

Babuka moj, usitinu, došlo mi je od znanja što nije došlo tebi, zato me slijedi, uputit ću te pravom putu.⁽⁵⁾

Nakon opreznog iznošenja nedostataka diskutabilne ideologije i u narednom citatu (Merjem, 43) mlađi diskutant (Ibrahim, a.s.) ponovo oslavljava oca na najljepši mogući način – «babuka moj». Sama analiza upotrebe toga izraza u kontinuitetu nam jasno predočava i boju Ibrahimovog glasa kojim se obraćao ocu – a to je mogao biti samo ponizan, pažljiv glas, ispunjen toplim emocijama, iskren glas koji mami pažnju i primorava na slušanje.⁽⁶⁾

Nakon povedene brige o emocionalnim aspektima dječak pažljivo adresira razum svog sagovornika ističući znanje kao parametar za mjerenje istine i ispravnosti. Specifično znanje čija lokacija nije nužno u godinama nego u glavi – ma koliko ta glava bila mlada.⁽⁷⁾

3 U originalnom arapskom korišten je izraz “ya ebeti” (يَا أَيْت) - babuka moj, što je najnježnije moguće oslovljavanje oca. Taj izraz je neprecizno prevesti sâ “oče moj” ili “babo moj”, kao što su to uradili svi dosadašnji interpretatori kur’anskih značenja na bosanski jezik, pošto su ekvivalenti za te izraze u arapskom: “ya walidi” (يَا وَالِدِي) ili “ya ebi” (يَا أَبِي).

4 Kroz ovaj vječno memoriran primjer Stvoritelj nam skreće pažnju na potrebu detaljnog izučavanja uvjerenja i ideologija kojih se drže ljudi koje želimo mijenjati. Isto kao što spomenuti kipovi imaju svoje mahane i nedostatke tako i ateizam, komunizam, kršćanstvo, materijalizam itd. imaju svoje nelogičnosti, slabosti, nedostatke, zablude koje treba primijetiti te ih mudro predočiti drugoj strani u cilju promišljanja i osvješćenja. Prepreke koje treba izbjeći na tom putu su: nepažljivo buđenje inata, prizvuk «pametovanja», zadiranje u ličnost sagovornika, uvredljivo omalovažavanje tuđeg izbora itd.

5 Poglavlje Merjem, 43;

6 Naučno je dokazano da je i boja glasa unikatna (poput otisaka prstiju, šarenice oka, mirisa tijela itd.) te da ne postoje dvije osobe sa identičnom bojom glasa. Glas mnogo govori o njegovom vlasniku tako da i prosječan čovjek sa lahkotom uočava u tuđem glasu dozu straha, nesigurnost, neiskrenost, mržnju, samodopadanje, radost, uobraženost, naklonost, brigu, tugu, umor itd. A što znači da je boja glasa sa svim njegovim nijansama usko vezana za čovjekovo srce i njegova stanja. Stoga se npr. i lažno dušebrižništvo najbolje uočava u boji glasa, pošto čovjek može da zapali u tuđim grudima samo ono što u njegovim unaprijed gori.

7 Ova činjenica, iako potpuno logična, teško se prihvata od mnogih starijih koje razara sujeta i nespremnost da priznaju kako im se potkrao jedan veliki previd u životu te da su decenije, pa i cijele živote,

...došlo mi je od znanja što nije došlo tebi...

Obratite samo pažnju na pažljiv izbor riječi kad kaže ocu «došlo mi je od znanja što nije došlo tebi»! Znanje je istaknuo kao aktivnog vršioca radnje («došlo mi je...»), dok je sebe kao ličnost stavio u drugi plan, predstavivši se skromno kao puki objekt koji nije u prednosti u odnosu na svog sagovornika zbog vlastitog truda i oštroumnosti itd., nego je sva razlika u tome što je određeno znanje izabralo njegovo srce.

Promućurno su izbjegnuli detonatori inata i sujete tipa "ja sam učio iz pravih knjiga", "studirao/la sam dok nisam shvatio/la", "ti si čitao/la pogrešne knjige, u zabludi si itd.". Ibrahim, a.s., spominje da mu je spoznaja došla od Allaha te da je to jedini razlog njegove posebnosti kojom se i njegov otac može okititi, ako ga bude slijedio u onome čemu ga je Allah podučio.

***Babuka moj, ne obožavaj šejtana! Uistinu, šejtan je Milostivom neposlušan;*⁽⁸⁾**

Ovdje vidimo lijep primjer raskrinkavanja negativnih osobina lidera ideologije koja se kritizira, a što je jedan od najboljih načina da se diskredibilira određena životna filozofija. Tako da zaključujemo da rušenja temelja npr. komunizma, povampirene demokratije i drugih pogrešnih ideologija ide i preko izučavanja osnivača tih ideologija i istraživanja njihovih mahana i motiva te plasiranjem rezultata tih istraživanja pred žrtve istih.⁽⁹⁾ Ibrahim savjetuje oca da ne obožava šejtana, ali ga savjetuje poniznim, nježnim, pažljivim glasom, što zaključujemo iz njegovog imenovanja oca izrazom "babuka moj", te mu navodi kao razlog zbog kojeg ne bi trebao obožavati šejtana, šejtanovu neposlušnost Stvoritelju, s ciljem da mu ukaže na prirodu onoga kome se klanja i njegovu pravu ćud⁽¹⁰⁾,

bazirali na zabludama koje su bile u trendu.

8 Poglavlje Merjem, 44;

9 Imati uvida u biografije društveno eksponiranih ljudi je nezaobilazna stvar. Uprošteno gledano i Kur'an je, pored ostaloga, zbirka biografija mnogih (ne)uspješnih ljudi. Mase često slijede ideologije ne znajući ništa o okolnostima njihovog nastajanja, motivima njihovih osnivača a koji mogu biti izuzetno subjektivni, bazirani na nekom detalju iz djetinjstva ili lično osvetnički, itd. Čovjek koji zna npr. da je Karl Marks kao mladić iz radničke klase bio zaljubljen u djevojku iz aristokratske porodice te da je njena porodica ustala protiv te ljubavi ne smatrajući ga dostojnim nje, i ako zna da su takvi stavovi doveli do dvoboja u kojem je nedostojni Karl bio ozbiljno ozlijeđen duboko u glavu mačem koji nije bio steriliziran, biva mu jasnije kuda se uvukla ideja o komunizmu u Karlovu glavu.

10 Ovdje je zanimljivo primijetiti ispravno definiranje srži samoga problema od Ibrahima, tj. promućurno lociranje glavnog faktora razdora između njega i njegovog oca – a to je na kraju krajeva šejtan. Stvoritelj u Kur'anu najvećega neprijatelja jednog muslimana – čovjeka uopće – ne samo da definira i locira van islamsko-civilizacijskog kruga, nego ga locira i van cjelokupne ljudske vrste (šejtan, tj. biće stvoreno od vatre) – nudeći psihološko uporište za prihvatljivo definiranje interesa svih ljudi i

a to je, u ovom slučaju, oholost i umišljenost.

Babuka moj, bojim se da će te dotaći kazna od Milostivog, pa ćeš biti šejtanov drug;⁽¹¹⁾

U prethodnom ajetu Ibrahim, a.s., ističe vlastitu zabrinutost u pogledu sudbine svoga oca, a što je nezaobilazan psihološki element u bilo kojoj nakani koja cilja izmjenu nečijih uvjerenja ili ponašanja, jer ljudi draga srca slušaju samo one za koje znaju da brinu i da im je stalo do njih.⁽¹²⁾ U ovom ajetu vidimo Ibrahima, a.s, kako ponovo usmjerava svoje obraćanje emocijama oca, pa ga toplo zove *"babuka moj, bojim se da će te dotaći kazna od Milostivog"*, blago i oprezno mu ukazujući na ishodište njegovog puta i životnog opredjeljenja, koristeći dozu precizno proračunatog zastrašivanja koje ima za cilj da pokrene emocije oca i da ga natjera na razmišljanje.

Pogledajmo sada kako je reagovao Azer (otac Ibrahima, a.s.), koji je dosada pažljivo slušao Ibrahima⁽¹³⁾, što nam govori da je Ibrahimova, a.s., komunikacija (intonacija, izbor riječi, izbor vremena i mjesta obraćanja, način govora o neislamskoj ideologiji, očita briga i ljubav) ostavila jak utisak na njegovog oca⁽¹⁴⁾..:

njihovu prikladnu kooperativnost u ovosvjetskom bitisanju. Sve mudre nacije znaju da je kreiranje i ispravno definiranje neprijatelja izuzetno bitan faktor u jačanju redova unutar vlastitog nacionalno-civilizacijskog kruga, stimuliranju progresivnosti i održavanju nacionalnog fokusa na željenoj tački, te redovno vlastite neprijatelje definiraju i lociraju unutar drugih civilizacijskih krugova (SAD vs. komunisti, SAD vs. islamisti itd.). Dezorijentirane nacije, sa člankolizačkim sklonostima kada su u pitanju momentalno vojno-ekonomski superironiji narodi, utrkuju se u definiranju i lociranju neprijatelja unutar vlastitog religijsko-civilizacijskog kruga – pokoravajući se diktatu vlastitih podaničkih gena - te njeguju enormne količine mržnje, netolerancije i neprijateljstva prema igračima u istom civilizacijskom timu s kojima se razilaze u najobičnijim detaljima. Postoji izreka koja kaže: «Naš neprijatelj je neznani junak koji nas je mnogo puta ujedinio.»

11 Poglavlje Merjem, 45;

12 Svi smo mi, manje-više, marketinški majstori, tj. ljudi koji "prodaju" različita uvjerenja, ideje... ponukani različitim motivima. Osoba koja priča drugima o nekoj vlastitoj tragediji kupuje tuđu sućut i predstavlja svoju dušu velikom pošto samo velike duše imaju velike boli, itd. Osoba koja savjetuje i nudi znanje prečesto to radi zato što je plaćena za to ili možda za to što vapi za komplimentom, priznanjem, slavom, isticanjem, moći itd. Bez obzira na nečiju moć ubjeđivanja ili informiranost ljudi u biti usvajaju znanje samo od onih ljudi za koje smatraju da istinski brinu za njih i da se iskreno raduju njihovoj sreći – a to je teško odglumiti pošto ne laže boja glasa, pogled, mišić na licu...

13 Analizirali smo četiri citata ili oko osam rečenica koje je Ibrahim, a.s., izgovorio bez ikakvog prekidanja od njegovog oca – što nam govori o dobrom izboru mjesta i vremena kao i ubjedljivoj argumentaciji.

14 Realan život nam govori da sve što je rečeno ne mora nužno biti i saslušano, saslušano ne mora biti shvaćeno, shvaćeno ne mora apsolutno biti prihvaćeno, kao što ni prihvaćeno ne mora biti primijenjeno

Reče: "Zar ti odbacuješ božanstva moja, o Ibrahimu?! Ako se ne okaniš, zbilja ću te kamenjem protjerati, zato me za dugo vremena napusti!"¹⁵⁾

Vidimo Azera kako se, nakon pažljivog slušanja, obraća razljućen i gnjevan, ali ipak bez ikakvih argumenata da se suprotstavi sinu, nego svoj gnjev pravda mladićevom odvažnošću što se drznuo da se suprotstavi njegovom vjerovanju i njegovim vrijednostima. Vidimo klasičan atak na emocije vlastitog djeteta koji ima svoje korijene u strahu roditelja da izgubi ugled u društvu, bez obraćanja razumu djeteta, pošto je otac svjestan da je dijete ispravno shvatilo stvari. I tu naziremo karakter Azera i njegov glavni problem, a to je strah od promjene upakovan u tvrdoglavost u slijeđenju svojih životnih stavova koja odbacuje svaku ozbiljniju samokritiku.¹⁶⁾

Ako se ne okaniš, zbilja ću te kamenjem protjerati!

Vidimo ga u nastavku kako mu gnjev raste i dobiva svoju formu u jasnoj prijetnji da će Ibrahima, a.s., ako ne prestane dirati njegove svetinje, dovodeći u pitanje ispravnost njegovih životnih prioriteta, gađati kamenjem.

Ovdje uočavamo svu slabost Azera koji uslijed nedostatka argumenata pribjegava prijetnji i ljutnji¹⁷⁾, odnosno diže prašinu da sakrije rupe u svojoj argumentaciji, što je očit dokaz slabosti i klimavosti ideologije na kojoj stoji.

...zato me za dugo vremena napusti!

a primijenjeno, na kraju, ne mora postati stalnom navikom. Uvažavanjem te činjenice čovjek shvata da informacije putuju kroz pet zasebnih etapa do njenog dalekog praktičnog usvajanja. Najbolje što čovjek može da postigne u jednoj komunikaciji je da se potruži da ono što ima da kaže bude saslušano i shvaćeno, a što podrazumijeva izbor pravog mjesta i vremena i pravi izbor riječi, intonacije glasa, kakvoće i količine informacija. Ljudi prečesto u nestrpljivosti i uslijed neshvatanja prirode čovjeka zapostavljaju prve dvije etape pri odašiljanju određenog znanja, očekujući da ono što kažu odmah postane prihvaćeno i primijenjeno i stalnom navikom. Sreća je što se apsorpcija novih uvjerenja i stavova odvija upravo na ovaj kompliciran način. U suprotnom, ljudi bi mijenjali vjeru nekoliko puta između dana i noći i tako postali predmetom ismijavanja. Uprkos ishodu ovog dijaloga, Ibrahim je bio uspješan u ovoj komunikaciji, i to zato što se potrudio da bude saslušan i shvaćen. Naprihvatanje i neprimjena njegove poruke se odnosi na više životnih faktora koji su okruživali njegovog sagovornika, a na koje on lično nije imao utjecaj.

15 Poglavlje Merjem, 46;

16 Ipak, čovjeku treba jako puno hrabrosti i snažne volje pa da prizna kako je cijelu deceniju ili cio život proživio u velikoj zabludi. Kroz sve to je isprepletena jedna velika doza straha od promjene, nespremnost na koraćanje novim stazama, strepnja od reakcije okoline, pritisak starog društva, itd.

17 Burni i emocionalni ispadi su ili znak usijane nezrelosti ili pokušaji «dizanja prašine» u cilju skrivanja rupa u vlastitim argumentima.

Zatim primjećujemo kulminaciju Azerovog gnjeva, koji je dostigao svoj vrhunac pod utjecajem unutranjih previranja i Azerove borbe sa samim sobom, koja se ogledala u njegovoj nemoći da promijeni svoju utabanu životnu stazu i da se odrekne lažnih idola. Vidmo ga, kako rasijan i uznemiren, naređuje sinu da se udalji i da mu ne dolazi za dugo vremena.

Čovjek upada u takvo stanje obično kada u njemu provriju brojne neriješene dileme te kada nema snage da se, između više opcija, odluči za bolju, što uzrokuje frustraciju i želju za samoćom.

Bitno je shvatiti da korijeni ovakvih reakcija leže u roditeljskom strahu, koji dijete mora prepoznati ispod namrgođenog čela, ljutitog pogleda i grubih riječi. Taj strah zahtijeva tretman.

Pogledajmo sada kako Ibrahim, a.s., shvata ovakvu reakciju svoga oca:

Selamun alejk! - reče Ibrahim. "Molit ću Gospodara svoga da ti oprosti. Uistinu, On je meni predusretljiv."⁽¹⁸⁾

Vidimo ispravno shvatanje situacije i vid zahlađenja, s obzirom da ne koristi više izraz "babuka moj", nego mu samo naziva selam⁽¹⁹⁾ i koristi se jedinim preostalim sredstvom, dovom, shvatajući da nije u stanju prizvati očev razum niti osjećaje. Međutim, vidimo ga i dalje brižnog da uputi oca, pa se duboko nada da će Allah, dž.š., prihvatiti njegovu dovu s obzirom da je Gospodar naklonjen njemu.

Međutim, uprkos našim najljepšim nastojanjima, Allah upućuje onoga ko zaslužuje uputu, a na nama je da ne budemo uzrokom tuđe zablude kroz neadekvatno komuniciranje i (ne)svjesno buđenje negativnosti i inata.

Neke pouke i sugestije:

1. Čovjek koji želi mijenjati stavove i uvjerenja druge osobe mora prepoznati koji vid oslovljavanja je toj osobi najdraži, koje ime ili

18 Poglavlje Merjem, 47;

19 Promjena raspoloženja osobe koja se savjetuje iziskuje promjenu u samoj retorici onoga koji savjetuje, a sve u cilju izbalansiranog taktiziranja i izbjegavanja svađalačkog tona. Dodano k tome, bez obzira na vlastitu snagu argumenata i čvrstoću ubjeđenja, nijedan velemajstor niti sportist nisu dobili partiju šaha ili meč konstantno napadajući, nego su se u određenom momentu morali taktički povući ne bi li stekli prednost.

nadimak najviše voli (npr. ahababu moj, amidža moj, dostu moj itd.), a sve u cilju osvajanja srca prije umova;

2. Biti saslušan i shvaćen je zadaća svakog komunikatora i dvije prve etape u procesuiranju informacija kojima se treba iscrpno posvetiti – prepuštajući prihvatanje i primjenu drugoj strani u komunikaciji i faktoru vremena.
3. Prije pristupa drugoj osobi (npr. bliskom članu porodice) potrebno je izvršiti studiju njene ličnosti i njenih navika: na kojem mjestu i u koje vrijeme se osjećaju najljepše? Da li je to neko šetalište, obala rijeke, neka planina, vodena površina, seoska kuća itd., te na takvim mjestima sa njima razgovarati pošto su ljudi u ugodnijim ambijentima daleko prijemčiviji, otvoreniji i sa više strpljenja.
4. Uvijek ciljati paralelno srce i razum;
5. Proučiti diskutabilnu ideologiju na kojoj naš sagovornik stoji te iznijeti objektivno njenu analizu - bez zadiranja u samu ličnost našeg sagovornika;
6. Proučiti vođe/osnivače različitih ideologija te iznijeti njihove biografije, socio-ekonomske faktore koji su oblikovali njihove stavove i razmišljanja, motive... a sve zbog toga što nijedan čovjek ne živi u vakuumu;
7. Ispravno definirati i locirati srž međumuslimanskih, ali i međuljudskih problema, s ciljem uštede energije i vremena od pogrešnog kanaliziranja;
8. Pokazati i dokazati vlastitu ljubav i iskrenu brigu za drugu osobu;
9. Pažljivo manevrirati preciznom dozom zastrašivanja u cilju osvješćenja;
10. Pratiti promjene kod našeg sagovornika te shodno tim promjenama balansirati argumentaciju;
11. Izbjegavati svađalački ton;
12. Znati kada se povući;
13. Imati ispravan redoslijed argumentacije;
14. Čvrsto vjerovati da je čovjek samo dostavljač informacija a All ahUpućivač;

KREATIVNA PAUZA:

Uz ovaj rad vam preporučujemo limunadu s mentom/nanom za koju trebate 6-8 listova mente/nane. Narendajte prstohvat limunove kore, umiješajte sve sa dvije čajne kašike šećera i sačekajte dok šećer ne apsorbira sve ukuse listova nane i limunove kore. Malo kasnije iscijedite dva limuna na ovaj sadržaj i dodajte vodu. Dobro promiješajte, prekrijte i ostavite da stoji. Poslužite napitak sa lijepo oblikovanim kockama leda, milimetarski tanko narezanim kriškama jabuke i par svježih listova mente.

Dok budete ispijali ovaj nezaboravni napitak razmišljajte o apsorpcijskoj sposobnosti šećera i uporedite je sa vašom. Razmišljajte o efektima mente na limun, odnosno elementima u komunikaciji koji ublažavaju ljutinu sagovornika. Ako ste u mogućnosti, uživajte u ovom napitku u Ulici nezavisnosti (Istiklal caddesi) u Istanbulu i posmatrajte dvosmjernu rijeku ljudi najrazličitije dobi kako komunicira tijelima u najprometnijoj ulici Turske. A ako niste u mogućnosti, preispitajte vaš pristup Mentor Milijarderu koji vas voli više od vaših roditelja.

PROCES UČENJA U DŽENNETU

Anketirajući na stotine osoba na putovanjima, seminarima i predavanjima, uvidio sam da mnogi muslimani imaju primitivno shvatanje života u Džennetu te da je slika Dženneta u njihovim glavama banalizirana, uproštena do vulgarnosti, svedena na raspojasavanje, landohanje i puke fizičke užitke. Ovoj temi je bitno pridati potrebnu pažnju iz razloga što vizualizacija Dženneta prisutna u našim glavama određuje načine naše ovosvjetske pripreme za život u tim novim, časnim prostorima.

Pogledajmo slijedeće ajete:

68. “O, robovi Moji! Nema za vas straha Danas, niti ćete vi tugovati;

69. Oni koji su vjerovali u ajate Naše i bili muslimani.

70. Uđite u Džennet vi i žene vaše, veseleći se.”

71. Obilazit će se oko njih sa posudama od zlata i peharima; a u njima će biti ono šta zažele duše i naslađuju oči; a u njemu ćete vi vječito biti.

72. A to je Džennet koji vam je dat u naslijeđe zbog onog šta ste radili.

73. Imat ćete u njemu mnogo voća koje ćete jesti.

(ez-Zuhruf)

Ovaj dio ajeta “...a u njima će biti ono šta zažele duše...” je izuzetno zanimljiv jer nam govori da će džennetski sadržaj u određenom dijelu biti produkt želja duša vjernika (džennetlija). Nema sumnje da će duša jednog istinskog džennetlije zaželiti samo ono što je čisto jer će Gospodar nastaniti džennetski prostor samo čistim dušama (srcima)! Odličan povod da preispitamo vlastite skrivene želje pa da uvidimo da li smo dostojni džennetskog prostora i čistoće.

Imao sam priliku čuti pitanje, bolje rečeno glasno razmišljanje prožeto slabo skrivenom nadom, jednog čovjeka koji je završio islamski fakultet, trenutno radi kao daija (?!), o tome da li će homoseksualizam biti dozvoljen u Džennetu, što je njegova prljava duševna želja kojom je preokupiran. Drugi opet vide Džennet kao elitni bordel sa 72 odaje, treći kao sigurnu i mirnu jazbinu za nastavak vječnog zimskog sna itd. Ponovo napominjem da su sve te predstave uslovljene skrivenim ljudskim težnjama a čovjeka najbolje reflektira ono o čemu tajno razmišlja i teži. Ovakvih prljavih i iskrivljenih shvatanja je mnogo i molim Allaha, dž.š., da nam da ispravno i korisno znanje i očisti srca!

Proces konstantnog širenja općeg znanja čovjeka/vjernika koji teži sreći, bilo ovosvjetskoj/dunjalučkoj ili onosvjetskoj/ahiretskoj, mora biti trajan na oba svijeta iz prostog razloga što čovjek uživa putem mozga (čula su samo provodnici informacija do mozga gdje se informacije obrađuju te se iniciraju razni osjećaji čija je baza srce) te je nivo naših uživanja usko vezan za umni kapacitet koji posjedujemo a koji se povećava kroz nove spoznaje.

Prenosi se od Ebu Hurejre, r.a., da je Reslullah, a.s., rekao:

”Allah, dž.š., kaže: ***”Pripremio sam za svoje dobre robove ono što oko nije vidjelo, što uho nije čulo i što nije moglo na um pasti čovjeku, pa pročitajte ako želite.”***

(el-Feth, 131/7)

“I niko ne zna kakve ih skrivene radosti čekaju.”

(Muslim, 2174; Muttefequn alejhi)

Ovaj Resulullahov, a.s., hadis nas direktno informira o određenom džennetskom sadržaju a to je “ono što oko nije vidjelo, što uho nije čulo i što nije moglo na um pasti čovjeku...” A to sve nedvosmisleno ukazuje na izuzetno nova iskustva koja će biti izazov za naša čula i koja podrazumijevaju neminovne nove informacije, spoznaje, zaključke, promišljanja i nove kognitivne procese.

Dalje, mnogo je ajeta koji nam kazuju da će stanovnici Dženneta govoriti, razgovarati međusobno, a to nam ukazuje na aktivne kognitivne procese jer je govor refleksija misli, odraz uma uposlenog razmišljanjima, analizama, komparacijama, zapažanjima itd.

Pogledajmo to na slijedećim ajetima:

50. Tad će pristupati oni jedni drugima, raspitivat će se

51. Reći će govornik između njih: "Uistinu, ja sam imao druga,

52. Govorio je: "Jesi li uistinu ti od onih koji potvrđuju?

53. Zar ćemo kad umremo i budemo prah i kosti, uistinu mi polagati račun?"

54. Reći će: "Da li biste vi pogledali?"

55. Tad će pogledati, pa će ga vidjeti usred Džehennema.

56. Reći će: "Tako mi Allaha, zamalo da me upropastiš.

(es-Saffat)

Ovdje imamo primjer razgovora koji vode Džennetlije a tema su ovosvjetska/dunjalučka iskustva, poznanstva i zablude s kojima su se susretali i uspješno ih prebrodili. Dakle, imamo jasan primjer jednog retrospektivnog razmišljanja gdje jedan od učesnika razgovora skreće pažnju drugima na njegovog druga sa dunjaluka koji ga je pozivao da negira proživljenje i polaganje računa a kojeg su uočili u džehennemskoj vatri. Jedna od tema razgovora Džennetlija će biti i lična iskustva na dunjaluku, tako da će (ne)kvaliteta našeg ovosvjetskog življenja biti određena bazana naše priče, razgovora u Džennetu (ili Džehennemu).

Izlasci u Džennetu

Prenosi se od Enes bin Malika, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

"Zaista u Džennetu ima čaršija u koju će stanovnici Dženneta ići svakog petka, pa će puhnuti sjeverni vjetar i rasuti se po njihovim licima i odjeći, čime će se povećati njihova draž i ljepota. I vratit će se svojim porodicama

pa će se jedni drugima učiniti još ljepšim. A porodica će im reći: “Tako nam Allaha, vi ste se u međuvremenu proljepšali.” A oni će odgovarati: “I vi, tako nam Allaha, izgledate ljepše.”

(Hadis prenosi Muslim, 2178)

Ovaj hadis nam govori o više stvari. Neke od tih su:

- postojanje određenog sedmičnog termina za izlazak na posebno mjesto okupljanja, posjete, druženja;
- iskustvo sa ugodnim vjetrom koji uvećava ljepotu i draž svojim dodirima;
- razmjena informacija i iskustava sa članovima porodice pri povratku;
- primanje i davanje komplimenata kao odraz osjećaja zadovoljstva uzrokovanog neočekivanim prijetnostima koji razveseljuju, itd.

Dakle, ako uzmemo u obzir da vječni boravak na određenom mjestu podrazumijeva vječna (jedan nezamislivo dug period) druženja sa porodicama, prijateljima, vječne razgovore, razmjene informacija, susrete, jasno je da ljudi moraju i vječno učiti, širiti spoznaju, stjecati nova iskustva da bi mogli vječno i nuditi, a ne ponavljaju se uslijed prekida procesa učenja, do kojeg ne smije doći.

Prenosi se od Ebu Hurejre, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

“Neće niko ući u Džennet a da mu se prije toga ne pokaže njegovo mjesto u vatri koje bi ga čekalo da je nešto loše uradio kako bi povećao zahvalu Allahu, i neće ući u vatru niko prije nego mu se pokaže mjesto u Džennetu koje bi ga čekalo da je činio dobro, kako bi se još više rastužio.”

(Hadis prenosi Buhari - el-Feth, 237/14)

Ovim uvidom u dvije velike suprotnosti (Džennet i Džehennem) Stvoritelj osposobljuje vjernike za jednu sržnu komparaciju između Dženneta i Džehennema te iscrpnije shvatanje dimenzija vlastitog uspjeha (ili neuspjeha ako se radi o nevjernicima). Ponovo imamo mogućnost učenja na “igri suprotnosti” koja je i sada na ovom svijetu glavna baza promatranja i zaključivanja (tj. znamo šta je lijepo zahvaljujući ružnom, šta je veliko zahvaljujući malom, šta je bijelo zahvaljujući crnom, šta se kreće zahvaljujući onome što miruje itd.). Na koncu, vrijednost mnogih džennetskih užitaka,

koji su trajni, maksimalni, potpuno čisti, upravo je u njihovoj potpunosti i uzvišenosti u odnosu na dunjalučke užitke, koji su kratkotrajni, plitki, ispresijecani brigom, umorom, patnjom i neizvjesnošću.

Nova kontinuirana iskustva

Prenosi se od Ebu Hurejre, r.a., da je rekao:

“Upitali smo Resulullaha, s.a.v.s.: “Da li ćemo stići do svojih žena u Džennetu (op. a. ovim se aludira na spolne odnose)?” A on je odgovorio: “Zaista će čovjek u jednom danu imati stotinu djevice.” (Hadis prenosi Ebu Naim u Sifatu-l dženneh i kaže ed-Đay’i el-Mukdesi da su prenosioci na sahihu, a s tim se slaže i Albani).

Ovaj hadis nam govori o dodatnim sposobnostima koje će biti date vjernicima a koje su okosnica razmišljanja, meditiranja, čežnje današnjih muslimana “sitnih” ambicija, shodno vlastitoj najvećoj dunjalučkoj preokupaciji - džennetski pansion sa 72 spavaće sobe gdje će se raspojasati! A realno pitanje koje se nameće je da li smo po vlastitoj moralnoj, duhovnoj, intelektualnoj čistoći dostojni jedne hurijske ljepotice? Ponašamo li se poput onih koji su stvoreni za hurijske? Ovaj hadis također govori o stjecanju novih iskustava, upoznavanju mnogih žena predivne naravi, milozvučnog glasa, koje znaju da vole i ugođavaju. Pitanje za razmišljanje je ako proces učenja nije konstantan šta ćemo, kroz vječnost, pričati ovim ljepoticama, šta ćemo im ponuditi od sebe zauzvrat? Hoćemo li biti monotoni i dosadni ponavljajući se, ili ih gledamo kao puke seksualne objekte bez ličnosti koja zavređuje duhovnu i umnu hranu i pažnju?

Svakog trena Allah, dž.š., se nečim zanima

29. Pita Ga ko je na nebesima i zemlji. Svakog dana On je u dejstvu.
(er-Rahman, M. Mlavin prijevod na bosanski jezik)

29. Njemu se mole oni koji su na nebesima i na zemlji; svakog časa On se zanima nečim, - (er-Rahman, B. Korkutova interpretacija na bosanski jezik)

Uzvišeni Stvoritelj u ovom ajetu govori o sebi na jedan indikativan način nad kojim trebamo obavezno zastati i izvući pouku. Iz ajeta zaključujemo da je Gospodar ljudi uvijek u dejstvu, zanimaciji, nečim se bavi. Ibn Hatim, r.a., prenosi od Ebu Derdaá, r.a., da je Resulullah, a.s., rekao: "Svakim danom On je u dejstvu"- to je da On oprašta grijehe, olakšava tegobe, podiže jedne, a spušta druge ljude."

Ljepotu našeg savršenog Stvoritelja shvatamo i kroz imena kojima se Uzvišeni opisao. Analizirajući ta imena koja opisuju aktivnosti (npr. Stvoritelj, Pazitelj, Izvoditelj, Počastitelj, Ponizitelj, Svečujni, Svevidni, Uravnotežitelj, Sveobaviješteni, Svečuvatelj, Obnovitelj, Svjedok, Vladar itd.) dolazimo do istog zaključka, da je Allah, dž.š., uvijek u dejstvu, nečim se zanima, i da je to upravo odlika savršenstva. Ako ljudi žele postići savršenstvo, na svojoj ljudskoj razini, također se moraju uvijek zanimati nekim hajrom, uvijek djelovati, ozbiljno se baviti nečim. Velika sreća je kada čovjek, željan usavršavanja, obaveznost konstantnog zanimanja nekim hajrovima vidi srcuugodnim, korisnim i uživa u tome. Molim Allaha, dž.š., da nam omili nauku i učenje!

Nepregledni okeani znanja koji mame

109. Reci: "Kad bi more bilo tinta za riječi Gospodara mog, sigurno bi se iscrpilo more prije no što bi se iscrpile riječi Gospodara mog" - makar mi donijeli slično njemu, (kao) pojačanje."

(el-Kehf)

Subhanallah! Koliko je toga što nije rečeno, što tek treba da otkrijemo, saznamo ovdje na dunjaluku i sto nas čeka u Džennetu u vidu sočnih, svježih, slatkih informacija.

Proces učenja u Džehennemu

62. Da li je to bolje ugošćenje ili drvo zekkum?

63. Uistinu, Mi ćemo ga učiniti iskušenjem za zalime.

64. Uistinu, to drvo izlazi iz dna džehima,

65. Plod njegov - kao da su to glave šejtana.

66. Pa uistinu, oni će jesti od njega te puniti njime trbuhe.

67. Zatim će oni uistinu imati na njega mješavinu ključale vode,

68. Potom je uistinu povратиšte njihovo džehimu.

(es-Saffat)

Ovdje imamo nov ambijent, sa posebnom dekoracijom, sa plodovima neobičnog zastrašujućeg izgleda, tečnošću koja razara utrobu itd. Sve su to nova iskustva ma koliko neprijatna bila iz kojih će učiti veći broj čovječanstva. Molim Allaha, dž.š., da ne budemo među njima i da na vrijeme izaberemo prave, lakše i ugodne načine učenja.

Razgovor u Džehennemu

Ljudi će govoriti u Džehennemu jer će mozak raditi, rad mozga je uslov da bi patnja bila doživljena. Ponovo imamo nužne kognitivne procese jer je govor baziran na njima.

38. (Allah) će reći: "Uđite u vatru među zajednicama već prošlim prije vas, od džinna i ljudi." Kad god uđe zajednica, proklinjat će svoju sestru (zajednicu).

Kad se u njoj svi sustignu, reći će zadnja njihova prvoj njihovoj: "Gospodaru naš! Ovi su nas zaveli, zato im daj dvostruku kaznu vatrom." Reći će: "Za svakog je dvostruko, međutim ne znate."

39. I reći će prva njihova zadnjoj njihovoj: "Pa nemate vi nad nama nikakvu prednost, zato kušajte kaznu za ono šta ste zaslužili."

(el-E`araf)

Vrsta govora koju uočavamo u ovim ajetima između stanovnika Džehennema, je proklinjanje, (neobjektivna) optuživanja, subjektivna kritika drugog itd., sve dok ne dođe do realnog shvatanja vlastitih grešaka. Kod mnogih do toga nikada neće ni doći.

Upoznavanje s novim elementima

Prenosi se od Ebu Hurejre, r.a. , da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

”Dunjalučka vatra je sedamdeseti dio džehennemske vatre.” A prisutni su kazali: ”I ova je dovoljna, o Allahov poslaniče.” A on je rekao: ”Džehennemska vatra je šezdeset devet puta jača od dunjalučke, a svaki njen dio je žestok kao ova vatra.”

(Muttefekun alejhi – el-Feth, 143/7 i Muslim, 2184)

O prirodi džehennemske vatre stanovnici Dženneta će imati samo teorijsko znanje (znaju da je 69 puta jača od dunjalučke vatre), dok će stanovnici Džehennema imati i teorijsko i eksperimentalno pošto će moći posmatrati, osjetiti, mirisati gorenje vlastite kože, mesa, kose itd. Molimo Allaha da u ovom primjeru ostanemo na teoriji.

Nove dimenzije za detaljnija nova iskustva

Prenosi se od Ebu Hurejre, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

”Leđa kafira u vatri imat će širinu kao udaljenost koju brz jahač pređe na konju za tri dana.” *(Muttefekun alejhi)*

Prenosi se od Ebu Hurejre, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

”Kafirov kutnjak - ili kafirov zub očnjak – bit će kao brdo Uhud, a koža će mu biti debela koliko tri dana pješackog hoda.” *(Hadis prenosi Muslim - Muslim, 2189)*

Iz hadisa shvatamo da će džehennemska vatra imati šta da prži i da će patnja biti maksimizirana kroz povećanu površinu i debljinu kože. Utječemo se Gospodaru od džehennemske vatre i ovog vida osvješćavanja, širenja znanja, stjecanja iskustava.

Prva naredba **“iqre’** (إِقرَأْ) – uči, čitaj”, ne može se zaobići jer je neznanje izvor svake društvene bolesti, a na nama je da odlučimo šta i kako ćemo učiti te se izgraditi u ljude koji su dostojni namjesništva na Zemlji i nastavka istraživačkog života u džennetskim prostorima.

KREATIVNA PAUZA:

Uz ovaj rad vam preporučujemo integralne žitarice, posebnu soju koja se koristi u različitim oblicima: u zrnu, koje je najbolje potopiti preko noći da nabubri, a zatim ga samljeti (za šnicle, sarmu, musaku) ili ga ispeći kao kikiriki; kao brašno se koristi za dodatak i miješanje sa ostalim žitaricama i kao osnovu za pripremu soja majoneza; od nje se pravi mlijeko, koje je potpuna zamjena za kravlje mlijeko i sir - tofu, koji je veoma popularan u čitavom svijetu; zatim, soja sos (tamari i soju), kao začini i dodatak jelima, posebno pirinču i čorbama.

Dok budete uživali u ukusu ove žitarice koju vidimo u skladnim procesima transformacije do neprepoznatljivosti, razmišljajte o svim transformacijama našeg tijela, duha i uma koje se nastavljaju u oba rukavca nepreglednog vječnog života. Pozovite prijatelja na zajednički doručak na uzvišenje sa pogledom na vaš grad.

POSLANIKOVI, A.S., WORKSHOPOVI

Tajna spremnosti prve generacije islama da samouvjereno pokrene proces osvajanja cijelog tadašnjeg svijeta krila se u Poslanikovo, a.s., izvanrednoj interakcijskoj komunikaciji putem koje je gradio njihove misaone procese, osposobljavajući ih da samostalno obrađuju sve datosti života u nastajanju.

Atmosfera na njihovim kružocima je vibrirala od kvalitetnog učešća i iskrene razmjene ideja koje bi Poslanik, a.s., pažljivo uokviravao, dajući iznesenim riječima nova značenja i učeći prisutne da iznađu nove i svježije uglove posmatranja stvari.

Moderni, i već odavno vrlo komercijalizirani seminari funkcioniraju na principu radionica u kojima se iznose određene teze, učesnici se dijele u grupe, prikupljaju informacije, formiraju odvojena mišljenja, prezentiraju ih, dok trener seminara pažljivo moderira različite grupe učesnika i nenametljivo uobličava finalne zaključke.

Pogledajmo atmosferu na jednom od takvih seminara koji je održan prije 14 vjekova.

Radionica I

(Čime zadiviti svijet?)

Allahov Poslanik, a.s., jednom je upitao svoje ashabe:

"Koji vas vjernici najviše zadivljuju u imanu?"

Oni odgovoriše: *"Meleki."*

On reče: *"Pa kako da ne vjeruju kad su kod svog Gospodara?"*

Onda rekoše: *"Vjerovjesnici", a Poslanik reče: "Pa kako da ne vjeruju kad im se dostavlja Objava?"*

Onda rekoše: *"Pa, mi."*

Poslanik reče: *"Šta vam je, kako da ne vjerujete, a ja sam među vama?"*

Ali, divim se vjernicima na njihovom imanu u narodu koji će doći poslije vas i naći će stranice (zapisano) i vjerovat će u ono što je u njima."

(Buhari)

U prethodnom hadisu imamo trenera seminara koji postavlja radnu tezu: **"Koji vas vjernici najviše zadivljuju u imanu?"**

Učesnici seminara su stilom sjedenja formirali kružnicu osiguravajući tako bolju i srčaniju interakciju. Vidimo da se jedna grupa odlučila za izvanzemaljsku kategoriju bića kada je u pitanju veličina vjerovanja koje zadivljuje ističući jasno i glasno meleke. Trener, a.s., pokreće proces formiranja njihovog novog mišljenja jednostavnim i direktnim potpitanjem:

Pa, kako da ne vjeruju kad su kod svog Gospodara? – potcrtavajući da je iman/vjerovanje meleka za očekivati jer služe Gospodaru u Njegovoj blizini. I neskriveno se čudi u smislu šta je tu za divljenje?!

Naredno izneseno mišljenje na postavljenu tezu je: **Vjerovjesnici.**

Poslanik, a.s., ponovo ima spremno kontrapitanje: **Pa kako da ne vjeruju kad im se dostavlja Objava?** – ističući da je sasvim realno da vjeruje onaj ko je Allahov, dž.š., medij u procesu komuniciranja nebeske poruke ljudima, odnosno neposredni svjedok objave.

Treće izneseno mišljenje u ovoj intelektualnoj radionici je: **"Pa, mi."** – odnosno rekli su kako smatraju da je njihov iman, tj. Poslanikovih, a.s., ashaba, dostojan divljenja.

Trener, a.s., nadograđuje izneseni stav neumoljivim potpitanjem: **Šta vam je, kako da ne vjerujete, a ja sam među vama?** – kojim razbija u potpunosti

ubjeđenje ashaba o posebnosti vertikalne hijerarhije u procesu vjerovanja, preusmjeravajući liniju njihovog razmišljanja na horizontalnu ravan u pravcu budućnosti, i to slijedećim zaključkom: **Ali, divim se vjernicima na njihovom imanu u narodu koji će doći poslije vas i naći će stranice (zapisano) i vjerovat će u ono što je u njima.**

Ova Muhammedova, a.s., intelektualna radionica obiluje vrhunskim primjerima interakcijsko-komunikacijskih aspekata pri odgajanju jedne grupe ljudi u jednom historijskom ambijentu. Postavljena radna teza je socio-psihološki savršeno dizajnirana pošto uvodi u radnu konverzaciju dvije najvažnije kategorije za čovjeka: vjerovanje i divljenje kao iskonske želje naspram kojih se želi pametno odrediti. Najzdravije socio-psihološko pitanje koje sebi može postaviti jedna osoba je: **Čime ja mogu zadiviti svijet i koji su to koraci koje moram napraviti u tom pravcu?**

U ovom konkretnom slučaju Muhammed, a.s., gradi misaone procese ashaba u dva poteza. Prvo ih prizemljuje i oslobađa iluzije u vlastitu posebnost zbog same činjenice da su redovno u neposrednoj blizini Poslanika islama. A zatim ih usmjerava na nužnu realizaciju svog imana kroz fascinantna djela i mentalno ih povezuje sa njihovim dalekim ideološkim potomcima, ističući svu zahtjevnost njihovog historijskog konteksta s obzirom na, pored ostalog, odsustvo neposrednog svjedoka Objave u čijem prisustvu oni uživaju. Tako da su na kraju tog jednodnevnog seminara osjetili jasan osjećaj obaveze da do zadnjeg atoma snage izgore za ideju islama ukoliko žele olakšati svojim ideološkim potomcima identifikaciju sa tom idejom.

Ova Poslanikova intelektualna radionica nosi u sebi i jasne elemente reality checka, tj. provjere nivoa njihovog (ne)realnog shvatanja sebe u konkretnom historijskom kontekstu.

Sa cijelog tog seminara nama su preneseni samo fragmenti razgovora i atmosfere, a opet imamo jasnu sliku sa jasnim uvidom u stanja uma grupa koje su sudjelovale u diskusiji i očit nam je Poslanikov, a.s., nivo i kapacitet. Iako do nas nisu stigle informacije o nizu sitnih detalja sa spomenutog seminara u smislu neke šaljive upadice koja se desila, nekog kratkog ali britkog komentara, varijacije mogućih odgovora na Poslanikova, a.s., potpitanja, opis zdjele sočnih hurmi koja je kružila u toj radnoj atmosferi, vesela vriska djece u blizini, zadovoljno pređenje Ebu Hurejrine, r.a., mačke u njegovom rukavu... – mi ih pretpostavljamo u našem umu jer nam je bitan svaki detalj kojem na neki način zavidimo što je sudjelovao u rastu tih moralnih divova.

Radionica II

Ekvivalent u drugim svjetovima

Postoje, naravno, druge predaje koje nam otkrivaju nove važne detalje Poslanikovih, a.s., intelektualnih radionica. Pogledajte slijedeću:

Poslanik, a.s., je upitao ashabe: «Ima jedno stablo čiji listovi ne opadaju, a slično je muslimanu: koje je to stablo?» Ljudi su pomišljali na pustinjska stabla, a Abdullah kaže: «Palo mi je na pamet da je to palma. Htio sam to spomenuti, međutim, vidio sam tu starije ashabe, pa sam se ustegnuo od odgovora. Nakon njihove šutnje, Vjerovjesnik, s.a.v.s, je rekao: «To je palma.» Spomenuo sam to svome ocu, veli dalje Abdullah, na što mi je on rekao: «Da si rekao palma, bilo bi mi draže nego to i to!»

(Buhari i Muslim)

Ponovo imamo postavljenu radnu tezu u jednoj radnoj intelektualnoj atmosferi sa učesnicima vrlo različitih uzrasta. U predaji se spominje sin Omera b. Hattaba, r.a., koji je bio dječak u to vrijeme, kako prenosi utiske sa seminara svome ocu. Istaknuta je obzirnost dječaka Abdullaha spram starijih ashaba na spomenutom skupu kroz neodgovaranje na Poslanikovo, a.s., pitanje iako je znao odgovor. Ali je isto tako istaknuta Omerova, r.a., želja ili žal što njegov sin nije iskoristio priliku da oduševi Poslanika, a.s., svojom britkošću, pa se navodi u jednoj predaji: **“Da si rekao odgovor bilo bi mi draže nego poklon od 100 deva!”**

I tu vidimo jednu prirodnu i jaku želju roditelja da ga dijete javno prezentira kroz svoje znanje, ali vidimo i jasnu intelektualnu klimu u kojoj se visoko vrednuje znanje.

Radna teza je u ovom slučaju vezana i za poznavanje šire kulture, tj. razumijevanje biljnog svijeta u komparaciji osobina određene biljke sa karakternim osobinama muslimana.

Radionica III

Emocionalni bankrot

Naredna intelektualna radionica ponovo oduševljava genijalnom jednostavnošću, kreativnošću i praktičnošću:

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve selleme, rekao: ***”Znate li vi ko je bankrot?”***

Ashabi odgovoriše: ***„Bankrot je kod nas onaj koji nema ni novca ni robe.“*** Muahmmed, a.s., reče: ***”Bankrot moga ummeta je onaj ko dođe na Sudnji dan s namazom, postom i zekatom, ali je psovao onog, potvorio ovog, u imetku zakinuo onog, prolio krv (ranio) ovog, udario onog... Pa će se svakom od njih dati dio njegovih dobrih djela, a ako mu nestane dobrih djela prije nego što se svima oduži, onda će se uzeti od njihovih loših djela i prebaciti na njega, pa će se onda, zajedno s njima, strovaliti u vatru.“***

(Muslim)

Trener, a.s., iznosi tezu: ***„Znate li vi ko je bankrot?”*** – i očekuje interakciju.

Iako nemamo uvid u sva mišljenja svih učesnika diskusije koja bi nam dala šire shvatanje detalja njihovog rezoniranja, jedan dokumentovan odgovor u ovoj predaji je sasvim dovoljan za Poslanikovo, a.s., poentiranje.

Dominantno mišljenje učesnika ove intelektualne radionice je izraženo u formulaciji: ***„Bankrot je kod nas onaj koji nema ni novca ni robe.“*** – a što je Muhammedu, a.s., dalo do znanja da su značenja te riječi reducirana u glavama njegovih savremenika na puku ekonomsku kategoriju.

Trener, a.s., uvažava taj odgovor i nadopunjuje ga, proširujući značenje imenice „bankrot“ na novi vanekonomske kontekst koji podrazumijeva gubitak dobrih djela kroz pogrešan rezon i nezrele emocionalne reakcije.

Poslanik, a.s., interaktivno komunicirajući sa učesnicima ove radionice na zadatu tezu, uvodi u svijet ljudi svoga vremena i njihov vokabular nove misaone kategorije kao što su intelektualni bankrot i emocionalni bankrot, učeći ashabe, ali i cio svijet, da je puno opasnije bankrotirati emocionalno i intelektualno nego finansijski. Sa ovim jezičkim kovanicama, o kojima ne promišlja niti ih koristi intelektualac 21. vijeka, mijenjao se odnos Muhammedovih, a.s., savremenika prema konvencionalnim vrijednostima.

Jer čovjek kojem je puno veći prioritet da nikada ne bankrotira intelektualno i emocionalno od strepnje kad je u pitanju finansijski bankrot – ispravno postavlja pojmove na listi životnih vrijednosti.

S obzirom na snagu interakcijsko-komunikacijskih aspekata Muhammedovog, a.s., odgojnog pristupa kroz njegove, a.s., praktične radionice, nije ni čudo da su prve generacije muslimana osvojili tadašnji poznati svijet i oduševili ga britkošću uma i veličinom srca.

KREATIVNA PAUZA:

Uz ovaj rad vam preporučujemo ribu (pastrmka, oslić) u koju ćete nakon čišćenja pažljivo i sa ljubavlju utrljati morsku so, svježe mljeven biber, origano, peršun i šafran. Preko ribe, prije i poslije pečenja, posuti limun i maslinovo ulje.

Dok to radite glasno se divite teksturi ribljeg mesa, odnosno unikatnom Allahovom dizajnu. Razmišljajte o razvojnem putu ove ribe i njenom bogatom socijalnom životu koja je, uprkos neizvjesnim dubinama rijeka i mora, okončala svoj put pred vama. Budite zahvalni zbog toga i neka na toj zahvalnosti proklija vaš osjećaj sreće i zadovoljstva. Tek tada riba će vam pustiti svoje najljepše sokove. Otiđite sa porodicom na Bunu na ručak i smjestite se tako da na licima osjetite sunčeve zrake i kapljice uzburkane vode nošene blagim vjetrom dok posmatrate njen kipeći izvor i graciozni ples bjeloglavih supova iznad okomite litice koja oduzima dah.

TRENER KORNJAČA©

Život ponekad protrese čovjeka na način na koji uporan grabežljivac svojim oštrim kljunom protrese kornjaču u svom oklopu, prevrćući je nemilosrdno po zemlji, nastojeći je načeti. Tokom tog nemilog susreta grabežljivac nesvjesno pokreće vrlo važne procese za svoj plijen. Plijen počinje iznova osjećati živost svake svoje ćelije i svakog svog nerva. Ukoliko preživi taj neugodan susret, mogućnost izlaska ispod svog oklopa izuzetno cijeni ne uzimajući ga zdravo za gotovo te umjesto pasivne lovine postaje aktivni lovac na fantastične prilike ovog ograničenog života.

Slično je i sa čovjekom čiju mobilnost i razvoj ubrzavaju konstantna iskušenja u vrlo kreativnim formama, omogućavajući mu dragocjeno produbljivanje novih dimenzija vlastite ličnosti.

Većina ljudi se nakon nekih negativnih iskustava povuče duboko pod svoju ljušturu, uvjereni da će sklupčani, tj. zgrčeni bolje zaštititi svoje vitalne tačke i lakše amortizirati nove životne udarce. Ukoliko u takvom položaju ostanu predugo, vidimo ih pogrbljenog hoda kako nasamareni nose teško breme sputavajućih strahova za koje bi shvatili da su obične aždahe od hartije samo da ih uspiju pogledati u oči i dodirom smirene ruke uvidjeti njihovu krhkost i nemoć.

Kad Allah voli...

Da bi čovjek mogao uredno posložiti sve aždaha od hartije u ladice da mu ne smetaju u radu, mora biti potaknut nekom velikom životnom ljubavlju koja prožima cijelo njegovo biće, čineći njegovu krv toplijom, cijelo tijelo jedrim, lice ozarenim, a oči toplim. Osoba koja voli može satima/danima posmatrati lice koje voli i uvijek iznova nalaziti u njemu neki novi prelijep detalj. Osoba koja voli gori od želje da satima bez prestanka razgovara s osobom koju voli i da izvodi cijele male predstave u želji da je impresionira i izmami poglede divljenja. Čovjek je na počecima svog emocionalnog razvoja i nakon prvi put razvijene potrebe za ljubavlju suprotnog spola, prije prvih životnih razočarenja i povlačenja u svoju ljušturu, treperio od nadimajućeg ushićenja pišući ili čitajući svoja prva ljubavna pisma. Kako je samo fascinantna sposobnost jednog tinejdžera, sa više nego prosječnim vokabularom, da napiše cio roman za jednu večer u iskrenoj želji da dio sebe otkrije i pokloni osobi koju voli. Možda će neko osjetiti žalost jer nikad nije dobio ljubavno pismo koje bi ga/je potaklo da osjeti najzdraviju životnu strast koja nas čini da se radujemo svim (ne)prilikama u životu.

Međutim, daleko veću žalost će osjetiti ona osoba koja je dobila na svojoj adresi nevjerovatno Ljubavno pismo sa najljepšim zamislivim riječima, najdubljim mislima, najplemenitijim osjećajima upućenim upravo njoj, najtoplijom brigom za uspjeh, najpreciznijim uputama za razvoj i sreću – a da ga nikad i ne pročita, ne znajući da je uopće dobila jedno takvo pismo.

Stvoritelj svemira kaže za sebe da je el-Wedud (Voljeni) i svoju ljubav dokazuje obasipanjem ljudi svim potrebnim čulima, neizbrojivim blagodatima, ali i rječitošću, tj. vječitom spremnošću da sa nama razgovara preko Ljubavnog pisma koje nam je uputio. U tom Pismu nam nudi razvojne zadatke preko kojih - golicajući našu maštu – razvija naš intelektualno-duhovni potencijal.

Ljubav Gospodara spram ljudi je tolika da ***kada bi svi okeani bili tinta a stabla mastila, ne bi presušile Njegove riječi*** (v. el-Kehf, 109). Jer kada neko voli nekog, inspiriran je da proizvodi tomome knjiga.

Ljubav Gospodara prema čovjeku je tolika da kupuje od njega ono što mu je poklonio da bi mu podario presretnu vječnost: ***Allah je od vjernika kupio živote njihove i imetke njihove u zamjenu za Džennet koji će im dati...*** (et-Tewba, 111).

Ljubav Stvoritelja prema čovjeku je tolika da mu konstantno stvara idealan ambijent za razvoj, potičući gipkost svakog nerva i rad svake ćelije.

Ljubav Stvoritelja prema čovjeku je tolika da se decenijama brine za rast bukovog drveta u prirodi, opskrbljujući ga svaki dan kišnicom i sunčevim zrakama samo da bi čovjek jedne zime imao ogrjev i uživao u predstavi pucketanja vatre u toplini doma.

Ljubav Stvoritelja prema čovjeku je tolika da stvara cijele porodice životinja koje vode svoje bogate, dinamične i kreativne živote da bi bile predmetom našeg analitičkog posmatranja ili naše kratkoročno gastronomsko gorivo.

Kad Allah voli, zaštitnički poručuje svim svjetovima: **Ko uznemiri Mog prijatelja, objavljujem mu rat!** (*Hadis Kudsi*)

Vidjeli smo da Allah kad voli pokrene cijelu svemirsku laboratoriju i učini je da radi za dobro čovjeka, pokreće procese u trajanju od više decenija samo radi ljudskog užitka od nekoliko trenutaka, brine se za njega bez obzira što Ga ovaj poriče i često ga hrani preko 60 godina vjerujući da će ipak u završnici života donijeti zdrave i racionalne životne odluke.

Ratar i zemljoposjednik

Zamislite ratara koji se obreo na parceli zemlje čijeg vlasnika nikad nije vidio, nije ga upoznao, načuo je neke njegove epitete i sve što zna je da živi u nekom dvorcu i da insistira na skupu preciznih zakona za koje očekuje da budu poštovani. Ratar je zahvalan na poklonjenoj zemlji i mogućnosti da raspolaže plodovima te zemlje. Pridržava se skupa zakona koje je dostavio zemljoposjednik, a koji su mu ugrubo prevedeni, iz straha da mu ne budu uskraćeni plodovi. Vodi prilično uredan život, shvata zemljoposjednikov malo duži proglas kao neizbježnost koju mora uvažiti i ne osjeća bilo kakvu ljubav prema zemljoposjedniku. U vječitom je strahu da će se zemljoposjedniku – koji na svakom mjestu ima svoje prodorne oči i uši - zamjeriti nekom vlastitom greškom i strepi od kazne u formi ugrožavanja svega onoga što je u svom životnom hodu zavolio (npr. zdravlje, djecu, profit, itd.). Štaviše! Potajno sanja da se zemlja prepíše na njegovo ime i da se zemljoposjedniku nešto desi. Da više uopće ne postoji. Plakao bi od sreće da se probudi jednog, za njega, fantastičnog jutra u kojem naporni zemljovlasnikov proglas jednostavno više ne važi.

Pošto zna da ne može na to utjecati, strah od zemljoposjednika - kojeg nikad nije upoznao, odnosno zavolio - predstavlja kao vrhunac vrline i nastavlja mehanički izvršavati onoliko tački spomenutog proglasa koliko može,

nadajući se kontinuiranom blagostanju.

Iako to kriju i od sebe samih, odnos većine muslimana prema Allahu, dž.š., je poput odnosa ratara prema vlasniku zemlje koju je dobio na obrađivanje. Iz navike ore, iz navike jede, iz navike priča, iz navike poštuje...

Kad čovjek voli...

Kad čovjek voli određeni hobi, alpinizam npr., predaje mu se cijelim bićem i bojeći se da ne iznevjeri svoju ljubav prema planinama strastveno se moli riječima: *Sačuvaj me, Bože, smrti u dolini!*

Kad čovjek voli rijedak osjećaj slobode u kojem uživa svakim svojim atomom, tokom bjesomučne vožnje sportskim automobilima, zahvaljuje većoj sili riječima: *Hvala ti, Gospodaru, na servo volanu, turbopogonu, 12 cilindara i ABS-kočnicama!*

Kad čovjek voli cijelim srcem zavjetuje se riječima: *...salat moj i žrtva moja i život moj i smrt moja su za Allaha, Gospodara svjetova. (el-En`am, 162)* – ističući da je spreman podrediti svaki trenutak svoga života detaljima islamskog bontona – ne osvrćući se na prijekor ili negodovanje svijeta.

Poznajem čovjeka kojem se sa 14 godina svidjela jedna djevojka i odlučio je da nauči njen jezik da bi je impresionirao. Toliko mu se svidio njen osmijeh, način na koji je gledala i cijelo njeno zračenje da je žarko poželio da upozna cio njen svijet, odnosno da komunicira s njom na jeziku koji je njoj najdraži. Odlazi u njenu zemlju da nauči njen jezik, boravi u njenom gradu godinu dana, uči jezik za tri mjeseca, a ostalih mjeseci upoznaje kulturu, mentalitet i običaje, vježbajući u svojim mislima dijaloge na novonaučenom jeziku koje će voditi s osobom koju želi zadiviti pri povratku. Međutim, nakon povratka nikad je više nije sreo pošto je odselila u neki drugi grad, a on je odlučio da uči jedan drugi jezik.

Kad čovjek zavoli Allaha, nauči jezik putem kojeg je On odlučio da se obrati ljudskoj vrsti želeći razumjeti Njegov govor izravno, posveti se širim značenjima Njegovih znakova, detaljima Njegovih priča, skrivenim značenjima Njegovih poruka, potaknut je da neumorno govori o Njegovom stvaranju, uživa da komunicira s Njim i da testira Njegove riječi u praktičnom društvenom životu. Sve to čini nadajući se Njegovom pogledu divljenja i čeznući za mogućnošću boravka u Njegovoj blizini i pažljivom gledanju Voljenog lica.

Nesretan je ukoliko osjeti da nije na visini zadatka i plače iz straha da ne padne u Njegovim očima.

Kad čovjek živi u iluziji i misli da voli, a ustvari ne zna da voli jer se ne trudi da upozna ono što voli, onda ispoljava svoju »ljubav“ na patetičan način.

Pećinski čovjek kad voli, ubije divljač i baci je krvavu pred voljenu ženu očekujući da ona padne u trans.

Kada pećinski čovjek voli, on izjavljuje svoju ljubav tako što će sočno pljunuti ili udariti toljagom onoga za koga misli da ga njegova voljena ne voli.

Taj ograničen način ispoljavanja ljubavi kroz ispoljavanje mržnje je preživio do danas. Po čemu je drugačiji onaj koji jedino zna demonstrirati ljubav prema Allahu kroz naglašenu mržnju prema svim nemuslimanima – od spomenutog pećinskog čovjeka kojem je također mržnja jedini način ispoljavanja ljubavi?

Kad je čovjek voljen

Zamislite da imate nekoga ko vam se tajno divi i obasipa vas poklonima i odakle se ne nadate, ne želeći apsolutno ništa za sebe. Želi isključivo samo vašu sreću. Taj neko ode u Afriku – bez imalo predomišljanja - s jednim jedinim ciljem. Riskirajući vlastiti život u istraživanju po opasnim afričkim prašumama nalazi posebnu vrstu drveta koji svojim miomirisom, filigranskim cvijetom i omamljujućim plodom naprosto oduzima dah.

Stabljiku tog drveta donosi na vaš kontinent u vašu državu, vaš grad i vaše dvorište gdje je sadi, zalijeva godinama, bdi je nad njom, osigurava joj sunčeve zrake, kreči njeno stablo štiteći je od glodara, obrezuje njene suhe grane, raduje se svakom centimetru njenog rasta i to sa jednim jedinim ciljem. Taj koji vam se tajno divi samo želi da jednog jutra kad ustanete i otvorite svoj prozor, vaše oči zasijaju divljenjem, da ispustite dubok uzdah uživanja u nezaboravnom prizoru, da se pojavi sjaj zadovoljstva u vašim očima, okrepljujuća analitička misao u budnom umu i preplavljujuća emocija u zdravom srcu.

Kako biste se osjećali da znate da ste voljeni na jedan takav način? Šta bi značilo za vas da imate nekoga u vašem životu ko vas toliko voli?

Kako bi se ta spoznaja reflektirala na vašu svakodnevnicu, vaše samopouzdanje, vaš odnos prema sebi i vašu životnu motivaciju?

Kako biste se osjećali da znate da već imate nekoga ko vas voli puno iskrenije i čini za vas neuporedivo više. Neko ko vam je bespovratno poklonio nepresušnu riznicu najraznovrsnijih poklona od kojih oči sjaje najljepše, nervne ćelije uma se granaju najskladnije, srce kuca najritmičnije, govor izlazi najubjedljivije, a čije porijeklo nije iz bliske Afrike nego sa sedmoga neba?

Zaključak

©Ovaj rad nosi naslov identičan naslovu jedne slike najpoznatijeg turskog slikara Osmana Hamdi Beya iz 19. vijeka – "Kaplumbağa Terbiyecisi" ili "The Turtle Trainer", odnosno "Trenner kornjača".

Slikar je na slici naslikao mudraca s bradom u odjeći učenjaka (crveni plašt i turban) koji svirajući naj (vid flaute) želi potaknuti promjene u životu pet pasivnih kornjača koje ga bezvoljno okružuju, odnosno u čijoj sredini stoji.

Te kornjače su svikle na svoju sporost, potpuno nesvjesne debljine vlastite kože, duboko pomirene s vlastitim ritmom kretnje zbog kojeg su izgubile korak s vremenom i uljuljkane lažnom sigurnošću krutog oklopa ispod kojeg skvrčene propuštaju cio život.

Kornjače na slici mogu simbolizirati pojedince, pokrete, vlade i šire muslimansko društvo u svojoj uspavanosti i fantomskim strahovima od promjena. Mudrac s bradom simbolizira čovjeka s uvidom u širu sliku stvari koji želi potaknuti metamorfozu u bioritmu ućahurenih kornjača. Njegova zadaća nije nimalo jednostavna – što vidimo iz njegovog zamišljenog profila i blago pogrbljenog stava - jer sufijskom flautom želi doprijeti do kornjača koje ne da nemaju nikakvu muzičku inteligenciju nego su gluhe.

Na slici se ne zna ko je jadniji. Zamišljeni učitelj sa diskutabilnim metodama rada ili zbunjene kornjače. Šta može pokrenuti njihovu metamorfozu? Poljubac Onog koji ih voli ili Njegov udarac? Šta može učiniti njihovu kožu ponovo otmjeno tankom, tj. senzibilnom, a njihov sluh funkcionalnim? Kako ih ubijediti da su beskrajno voljeni i da se svojih oklopa mogu/moraju osloboditi? Jeste li spremni pokucati na njihov/svoj oklop i otvoreno razgovarati?

KREATIVNA PAUZA:

Uz ovaj rad vam, nakon saune sa nekim od udaljene rodbine, preporučujemo energetske salate koja se sastoji od jedne jabuke, jedne mrkve, manjeg celera, jednog veza peršuna, dvije manje cvekle, pet čehni bijelog luka i sok od limuna. Sve sastojke svježe izrendati, a peršun i bijeli luk isjeckati. Dodati so, maslinovo ulje, jabukovo sirće i malo limunovog soka. Dobro izmiješati i ostaviti da malo odstoji da se sastojci sjedine.

Bon appetit i tokom kušanja ove energetske bombe definirajte u mislima vaša društvena kreativna čvorišta sa kojih se napajate. Razmišljajte i o supstancama unutar vlastite ličnosti i kakvoći njihovog sjedinjenja u vremenu koje je ispred vas.

MIT O KRNJAVOSTI ŽENSKOGA UMA

Muhammed, a.s., je rekao: „O, žene, dajte sadaku i što više činite istigfar (traženje oprost) od Allaha, jer sam vidio da ste vi najbrojniji stanovnici vatre (Džehennema).”

Jedna od prisutnih i razboritih žena reče: A zašto smo mi, Božiji Poslaniče, najbrojniji stanovnici vatre?

Reče Poslanik: “Dosta proklinjete i poričete pravo muža. Nisam vidio nekoga kao vas da ima krnjaviju pamet i vjeru a da vještije nadvlada razumnog čovjeka”.

Reče žena:”O, Božiji Poslaniče, šta se podrazumijeva pod nepotpunosti pameti i vjere?

Reče Poslanik: “Krnjavost mozga je kada svjedočenje dvije žene vrijedi kao svjedočenje jednog muškarca, to je krnjavost mozga. Ostaje nekoliko dana ne klanjajući i ne posteći uz ramazan, što predstavlja kranjavost vjere.”

(Prenosi ga Muslim)

U prethodnom hadisu Muhammed, a.s., priprema žene svog vremena na kvalitetnu afirmaciju dajući im smjernice za preživljavanje u ovom svijetu sa posebnim osvrtom na izazove predominantnih muških društava. Koliko je globalni svijet do današnjeg dana ostao u potrebi za pravednim edukatorima koji žele puni razvoj

ženinog svestranog potencijala i njenu pravednu afirmaciju, najbolje govore poražavajuće statistike o neučešću žena u presudnim društvenim sektorima, odnosno poražavajuće statistike o njenom učešću u industrijama brzog novca.

Spomenuta Muhammedova, a.s., interakcijska komunikacija u radu sa grupom žena nosi intrigantna pitanja, vizualizaciju budućnosti, detekciju minskih polja muške sujete, korektivne savjete, prijedlog iskupljenja, sugestiju aktivnosti, divljenje manipulativnim sposobnostima žena, preciznu dozu provokativnosti, gorko suočavanje sa vjerovatnim ishodima, itd. Ako sve ove vrste govora i interakcijskog rada možemo derivirati iz običnih fragmenata njihovog razgovora koje nalazimo u hadisu s početka, pretpostavite našu oduševljenost Muhammedovim, a.s., odgajanjem žena da smo bili izravni svjedoci ovakvih razgovora – sa svim detaljima komunikacijskog sadržaja izgubljenog u vremenu - slušajući i posmatrajući sve detalje Muhammedovog, a.s., verbalnog driblinga i drila, njegove mimikrije, gestikulacije i intonacije!

Uvijek je bila prava rijetkost naći obraćanje jednog muškarca ženi/ženama, a koje je lišeno raznih formi flerta i jeftinog podilaženja.

Na samom početku Muhammed, a.s., riječima – **O, žene, dajte sadaku i što više činite istigfar** – sugerira odabrana djela i riječi. Karakteristika slobodnog čovjeka je da sam bira svoje aktivnosti i djela. Štaviše! Sloboda je uvjetovana samoinicijativnim zadavanjem sebi zadataka. Ukoliko to ne radimo – svejedno iz neznanja ili pasivnosti – neko drugi će nas uposliti (pojedinaac, institucija, sistem, itd.) demonstrirajući na taj način intelektualnu superiornost nad nama, a što označava oblik (savremenog) ropstva.

Izraz - **dajte sadaku** – je formula za postepenu afirmaciju žena u svakom mjestu i vremenu jer ističe i gradi proaktivan mentalni stav osobe koja odlučuje da prvenstveno daruje umjesto uzimanja. Fokusirajući sa na debljinu svežnja novčanica koje želi ugraditi u određeni projekt, prelijep buket emocija kojim želi ukrasiti nečiju dušu, raskošnu lepezu misli kojom želi armirati generacije u izgradnji ili snop pozitivnih zraka kojim želi obasjati nečije lice – ona postaje slobodna i posebna u Allahovim očima, očima vjernika i očima ostalih ljudi.

U tom kontekstu zanimljivo je osvrnuti se na slijedeći ajet:

Allah navodi primjer roba posjedovanog (koji) ne upravlja ničim, i onog kog smo od Nas opskrbili opskrbom lijepom, pa on od nje udjeljuje tajno i javno - jesu li isti? Hvala Allahu! Naprotiv! Većina njih ne zna.

(en-Nahl/Pčela, 75)

Prethodni ajet komparacijom koja završava retoričkim pitanjem – *jesu li isti?* – može zbuniti jednostavnošću s obzirom na očiglednu razliku između predmeta komparacije i lakoću odgovora na spomenuto pitanje. Međutim, da li je odgovor stvarno toliko lagan?

Kroz izraz - **što više činite istigfar** – Muhammed, a.s., na hijerarhiji svih zamislivih vidova govora definira najuzvišeniji vid govora, skrećući pažnju ženama na potrebu spartanskog discipliniranja svog vokalnog aparata.

Ako je glava izraslina na vratu koju treba promućkati prije upotrebe – kako je primijetio jedan šaljivdžija – onda je vokalni aparat crna rupa u toj izraslini koju treba držati zatvorenom dok se promućkano ne slegne jer ta nepromišljeno otvorena rupa može usisati sve nedozrele misli i emocije iz uma i srca u urušeni svijet koji treba pažljivo oblikovati.

Nakon ljubaznog sugeriranja proaktivnog mentalnog stava Muhammed, a.s., ističe posljedice koje će nastati neusvajanjem spomenutog mentalnog stava, a to su - **jer sam vidio da ste vi najbrojniji stanovnici vatre (Džehennema)**.

Muhammed, a.s., kao komunikator bez premca je u svom govoru uvijek pažljiv, precizan i jezgrovit te ostavlja dovoljno prostora za ravnopravnu razmjenu mišljenja, pa vidimo zainteresiranost jedne od žena koja insistira na daljnjem pojašnjenju pitanjem - **A zašto smo mi, Božiji Poslaniče, najbrojniji stanovnici vatre?**

Muhammed, a.s., uspio je da zainteresira auditorij uvodnim obraćanjem i izmami vrlo kvalitetno učešće žena koje svojim razboritim pitanjima izražavaju želju za širenjem znanja, savladavanjem neophodnih vještina kao i nastavkom konverzacije.

Nakon što je pripremio auditorij kombinirajući u svom obraćanju korektivne sugestije uz preciznu dozu opomene i vizualizaciju nemilog ishoda, Muhammed, a.s., na izmamljeno pitanje koje je označilo jasnu prijemčivost auditorija prelazi na glavne uzroke globalne unesrećenosti žena riječima - **Dosta proklinjete i poričete pravo muža!** – ističući ni manje ni više nego dvije forme upotrebe vokalnog aparata, odnosno dvije vrste govora, ali i dva pogrešna mentalna stava.

Fenomen proklinjanja sam obrađivao ranije, pa ću se ovdje samo osvrnuti na poricanje prava muža u kontekstu razvoja ženine senzibilizacije spram minskih polja muške sujete na kojima, huda, redovno strada.

Najbolji poklon koji mudra majka ili otac može poklonti svojoj kćeri osposobljavajući je za afirmaciju van roditeljskog doma je izrađena precizna mapa minskih polja muške sujete sa jasno istaknutim znakovima za visok napon. I to nije zgoreg znati kao što se zna tablica množenja.

Muhammed, a.s., je ovdje upravo to uradio! Istakao je jedan paradoks, odnosno emocionalnu neinteligenciju žena kao glavni uzrok njihovog globalnog neuspjeha, uprkos činjenici da imaju fantastičan emocionalni potencijal putem kojeg znaju – prečesto u ime strasti i požude – vješto nadvladati razumnog čovjeka.

Tako da Muhammed, a.s., riječima - **Nisam vidio nekoga kao vas da ima krnjaviju pamet i vjeru a da vještije nadvlada razumnog čovjeka** - sa divljenjem ističe izvanrednu sposobnost ženske manipulacije, istovremeno se čudeći kako tu važnu sposobnost ne koriste za veće i plemenite životne ciljeve.

On, a.s., svoje divljenje, tom ženskom sposobnošću da vješto nadvlada razumnog čovjeka, dodatno ističe činjenicom da je ženino svjedočenje manje vrijedno od svjedočenja tog istog razumnog muškarca i da ne uživa svaki dan svoga života u izoštravanju čula kroz namaz i post zbog svakomjesečne menstruacije, za razliku od tog istog razumnog muškarca kojim ipak uspijeva ovladati.

Muhammed, a.s., provokativnim izrazima – **krnjave pameti i vjere** – svjesno karikira prividnu prednost muškarca u odnosu na žene zbog nepostojanja svakomjesečnih smetnji za obavljanje spomenutih propisa, i ponovo vješto uključuje svoj auditorij u aktivnu interakciju, pa vidimo jednu od žena kako inteligentno traži pojašnjenje obzirnim riječima – **O, Božiji Poslaniče, šta se podrazumijeva pod nepotpunosti pameti i vjere?**

Muhammed, a.s., na to pitanje ljubazno odgovara ističući razlike pri svjedočenju i olakšice koje žene imaju zbog neprijatnosti mjesečnice. Međutim, ne treba ispustiti iz vida da glavna poenta ove Muhammedove, a.s., intelektualne radionice sa ženama nije u isticanju spomenutih razlika između muškarca i žene koje su čisto biološki uvjetovane.

Najvažnija poenta je u istaknutom paradoksu u kojem se skreće pažnja na emocionalnu neinteligenciju uprkos enormnom emocionalno-manipulativnom potencijalu koji uz ispravno mentorstvo može izrasti u univerzalni ključ za otključavanje svih vrata dobra.

Jednostavnim riječima rečeno, Muhammed, a.s., u prisustvu tih žena na

glas se pita: kako to da ste u stanju zavesti razumnog muškarca i širokom lepezom vlastitog manipulativnog arsenala natjerati ga da poput vaše igračke na navijanje udovoljava svim vašim putenim prohtjevima, a ne koristite taj isti talenat da imate svoje muževe (braću, očeve, itd.) kao glavne pomagače u vašoj široj društvenoj afirmaciji i ostvarenju plemenitih ciljeva?!

KREATIVNA PAUZA:

Uz ovaj rad vam, nakon što iznenadite suprugu neplaniranim zajedničkim noćnim kupanjem, preporučujemo vodu iz svježe razbijenog kokosa. Ukoliko ste u prilici, oborite sami kokos dugom bambusovom trskom na čijem je vrhu pričvršćen srp, sami otvorite kokos mačedom i pijte kokosovu vodu direktno iz njegove prirodne ambalaže pod Božijim suncem.

Sami odlučite šta ćete uraditi sa mehkim kokosovim mesom bjeljim od mlijeka. Ali se ne zaboravite prisjetiti da li ste ikada posegli za dovoljno dugom intelektualnom trskom kojom ste ispitali sadržaje unutar društvenih krošnji modernog društva i da li ste i koliko puta mačedom vlastitog uma razbili u paramparčad urbane legende, žilave stereotipe i porobljavajuće mitove.

MINSKA POLJA MUŠKE SUJETE

Sujeta je osjetljivost na sve ono što može ugroziti naše uvjerenje da smo bolji od drugih u nečemu što nam je bitno, a manifestira se kroz potcjenjivanje, zluradost, sabotiranje, itd. To uvjerenje ima razne oblike i često mutira u narcisoidnost, lažni ponos, oholost. Da bi održala to uvjerenje (koje okolina nedovoljno potvrđuje) sujetna osoba je sklona obezvređivanju vrijednosti i važnosti konkurencije. Stoga sujetni ljudi imaju iskrivljenu sliku o sebi i drugima, kao i o ulogama drugih i njihovim životima. Bitno je istaknuti da ukoliko posjedujemo spomenutu osjetljivost, međutim ne obezvređujemo konkurenciju nego studiramo njene prednosti te kroz zdrav takmičarski duh nastojimo jasnim rezultatima dokazati da smo bolji, spomenuta osjetljivost mutira u zdrav ponos.

Tokom razvoja naših ličnosti u početnim fazama na komplimente reagiramo širenjem zjenica, prsa nam se lagano nadimaju, dok nam se usne nezaustavljivo razvlače u izdajnički osmijeh. Međutim, kako sazrijevamo i ugrađujemo u naše ličnosti masivne cigle zrelosti i iskustva, na kritike prestajemo reagirati zlobnim škiljenjem kroz stisnute oči, na tuđi uspjeh prestajemo osjećati stezanje u grudima dok na komplimente odmahujemo rukom reagirajući potpuno ravnodušno na tuđa mišljenja, jer znamo da ona opisuju samo površne aspekte naše ličnosti. Međutim, ukoliko imamo ljude/generacije koji su prošli kroz djetinjstvo i ranu mladost a da ih neko od autoriteta (roditelj,

trener, vjeroučitelj, itd.) nije suočio sa vlastitom osrednjošću, pravdajući njihove neuspjehe i hraneći njihovu sujetu izjavama »bili ste bolji, ali je sudija bio nepravedan“ ili »bitno je učestvovati“ ili »neka ste vi meni živi i zdravi“, itd., izrastaju u bića jako krhka spram kritika i pohvala te razvijaju odbrambene mehanizme (atak na ličnost kritičara ili snishodljivost spram laskavaca) u cilju očuvanja željene (ali nepotvrđene) slike o sebi.

Klasičan primjer sujete je kolegijalna sujeta u različitim profesijama. Što je neko u određenoj profesiji manje afirmiran on/ona je manje siguran/na u svoje vrijednosti i samim tim osjetljiviji/a spram uspjeha kolege/kolegice čiji napredak ne može oprostiti jer »priznanje tuđe vrijednosti smatra vlastitom uvredom“ – kako ističe A. Adler. Tako da je sujeta direktno povezana sa niskim samopouzdanjem i vlastitom nerealiziranošću te možemo reći da je sujeta kipući duševni koktel prouzrokovan stanjem uma koji je sačinjen od neukusnih sastojaka bezidejnosti, nerealnosti i visoke ambicije, promiješanih štapićem tuđeg uspjeha za koji nam se – u našoj nesigurnosti - čini da nas ugrožava.

Kad žena sebi čini nepravdu

Muškarac koji ima iskrivljenu predstavu o sebi u smislu da govori npr. kako bi bio najbolji fudbaler svijeta samo da ga je imao ko finansirati – hraneći sličnim mislima vlastitu sujetu iz neostvarenog životnog sna – teško da će imati išta manje iskrivljenu predstavu o ulozi žene u njegovom životu. Napad na granice tog krhkog sna u kojem budan sanja kako je nešto više nego što u biti jeste, najteže prima od žene koju inače vidi kao glavnog prehranjivača njegove sujete. Još od vremena kada je nastanjivao pećinu, muškarac je razvojni plan za svoju suprugu artikulirao kroz filozofiju: »Zna se ko loži!“, dok je supruga preživljavala u toj zajednici bučno se diveći ulovu svog muškarca. Nakon razvoja agrikulture, porodična idila se odvijala pod novim motom: »Zna se ko kosi, a ko vodu nosi!“, dok bi se žena divila njegovom otkosu. I u modernom dobu žene utoljavaju nezaježljive muške sujete kroz kulinarska umijeća putem kojih im potvrđuju ko je glavni te da je njihova životna misija da tri puta dnevno marljivo pune crijeva svog muškarca, slijedeći prvu zapovijed muške sujete koja glasi: »Ljubav prema muškarcu ulazi na njegova usta!“. I to donekle objašnjava zašto je zadržavanje žene u kuhinji najčešći oblik linije manjeg otpora, odnosno nepravde koju žena čini prema samoj sebi nauštrb ogromnog potencijala koji ne razvija. Otac, muž, brat, sin te iste žene umjesto da se dobronamjerno postaraju oko

obezbjedenja odgovarajućeg konteksta u kojem se ta žena može afirmirati i proizvoditi nešto (intelektualno) vrednije i materijalno trajnije od dnevnih obroka, oni podstiču njihove marginalne uloge »komplimentima« tipa: »Da nije bilo naših hanuma i njihovih vrijednih ruku, ramazan ne bi bio onakav kakvim smo ga zamišljali!« – kojim nastoje cementirati ženske vidike. Žene koje ne prozru odsustvo bilo kakvog razvojnog plana od svojih prvih muških mentora te ostanu doslovno hraniteljice muške sujete, prepoznamo po izjavama koje razgolićuju psihologiju nasamarenih mazluma: »Otići ću ja, pa ćete vidjeti kako vam je kad vam ne bude imao ko kuhati i servirati!« – koji su jedini osjećaj bitnost izgradili oko šporeta i sudopera.

Stepeni i obaveze

Oduvijek je ženama u različitim kulturama bilo izuzetno teško da sačuvaju hrabrost i samopouzdanje, te da – ostvarujući velike društvene rezultate – pažljivo njeguju svoju ženstvenost bez potrebe za dokazivanjem kroz različite forme prilagođavanja; kao što je npr. izlet u muškobanjastost (npr. cigareta, farmerice, kaubojski hod, zanimanje za fudbal, ulični rječnik, nepotrebno druženje sa muškarcima, itd.) ili prilagođavanje pohotnom oku duhovnih bogalja u otmjenim kravatama koji tretira ženu kao ukrasni detalj.

Međutim, i u islamskoj kulturi uslijed polovičnih interpretacija tekstova islama, tretman žene kod muškarca muslimana je rijetko u duhu islama.

”...a imaju muškarci nad njima stepen...” (el-Beqare, 228)

Naprimjer, prethodni ajet se još uvijek prečesto koristi u cilju isticanja sveopće ženske slabosti i neupitne muške superiornosti, iako ajet govori o nužnom rastu muškarca koji držeći svoju suprugu za ruku prati i pomaže njen rast i uspinjanje. Tako da svaki put kad se on popne na novi stepen, istovremeno pomaže i njoj da stupi na naredni i tako ga slijedi u svakom razvoju. Stepen koji je dat muškarcu ispred žene je samo početna startna prednost koju ovaj treba održati i dokazati da bi njegova supruga također mogla da raste i napreduje prateći ga. On ne samo da može izgubiti taj stepen, nego može pasti deset stepenica ispod potrebnog nivoa razmišljanja i djelovanja. Dokazivanje i opravdanje tog jednog stepena iznad teče svaki dan kroz, naprimjer, bolju procjenu ljudi i situacija, bržu reakciju, veća ulaganja, veću informiranost, kvalitetnije čitalačke navike, veću žrtvu, bolje umrežavanje itd. Ukoliko muškarac musliman bukvalno shvati ajet sa početka zapostavljajući iznad rečeno imamo sve potrebne elemente za cvjetanje žilavih oblika muške

sujete. Tako da, ako izgubi kontakt sa knjigom, zakaže u sposobnosti ispravne procjene ljudi i životnih prilika, dok njegova supruga nastavi sa ispravnim rastom i kvalitetnim životnim navikama, on će se itekako osjetiti ugroženim njenim rastom te ga nastojati obezvrijediti ili (suptilno) sabotirati. Mudra žena će shvatiti širu sliku i trenutačnu slabost svoga muža, pa će ga nenametljivo podstaći na rast bez niske želje da se naslađuje njegovom slabošću i staje mu na rane. Naprimjer, ukoliko razgovaraju te ona osjeti da on ne razumije određeni pojam koji je u razgovoru upotrijebila, obzirno će upotrijebiti njegov poznatiji sinonim, umjesto da ga likujući prozove ili mu počne profesorski objašnjavati. On će to cijiniti i shvatiti da ga njen razvoj apsolutno ne ugrožava nego nadopunjuje. Ukoliko, pak, ne odoli slatkoj želji da mu kaže: „E, sad ću ti ja objasniti šta to znači!“ – njen suprug će osjetiti da gubi autoritet u porodici, neće pohvaliti tuđi napredak jer ga ugrožava, pa će spas od tog neugodnog osjećaja intelektualne inferiornosti pred jednom ženom vidjeti u njenom udaljavanju od knjige. Ukoliko se radi o primitivnom siledžiji izmaltretirat će je fizički i psihički, a ukoliko se radi o fakultetski obrazovanom muškarcu sofisticiranih metoda, odvratit će joj pažnju od knjige trudnoćama i porodicama, odnosno tako što će mu u relativno kratkom vremenskom roku izroditi troje-četvero djece, pa uposliti svoje rukice pelenama, hapama, kašikama, te uslijed preopterećenosti zapostaviti svoje akademske/profesionalne ciljeve.

Kaže Poslanik, s.a.v.s.: ”Da sam ikom naredio da učini sedždu nekoj osobi, naredio bih ženi da učini sedždu svome mužu.“ (*Tirmizi, Ahmed, Hakim*)

Prethodni hadis također postaje praktični rekvizit za безусловno potčinjavanje žene u rukama muškarca ukoliko se ne shvati obaveza muškarca koja proističe iz ove Poslanikove, s.a.v.s., poruke. Ako je poštivanje muža od supruge toliko velika stvar, do te mjere da žena neće pretjerati ni ukoliko bude tretirala muža kao božanstvo, onda je i muž obavezan da bude prema supruzi pažljiv, uvijek dostupan, uvijek spreman na oprost, daleko od sitničarenja i hvatanja za riječi, pun najtoplije ljubavi i razumijevanja, baš kao što se Milostivi Bog odnosi prema robu.

Naravno, prihvatanje ovog dijela spomenutih obaveza prema ženama muškarca obavezuje na dobronamjerno bdijenje – sa svog stepena više - nad razvojem svih aspekata njihovih ličnosti, a što je nemoguće ukoliko ne govorimo o zrelim, samouvjerenim, moralnim i jako senzibilnim muškim ličnostima.

Dama na minskom ili bijelom polju

Na upit zašto je muškarac stvoren prije žene, neko je dosjetljivo izjavio da je muškarac stvoren prije žene zato što svakom remek-djelu prethodi nacrt ugrubo. Žena jeste remek-djelo s obzirom na činjenicu da su žene emocionalno sofisticiranije i senzibilnije. Biti emocionalan/na – kako tvrdi berlinski psiholog Gerd Gigeren – ne mora uopće imati negativne konotacije jer su emocije visokokoncentrirano znanje koje nam omogućuje intuitivno odlučivanje. Drugo je pitanje discipline u cjeloživotnom usavršavanju spomenutog emocionalnog potencijala. Žene su anatomske kompleksnije uzimajući u obzir sposobnost rađanja, spremnije na veći rizik uzimajući u obzir najneposrednija porodična iskustva od odvažnosti kćeri da se, vrlo često, suprotstave roditeljima kao prvim autoritetima daleko prije i daleko frekventnije od sinova, pa do stupanja u brak. (Usput, provjerite statistike učesnika u ekstremnim sportovima, pa se uvjerite u dvotrećinsku veću prisutnost žena u odnosu na muškarce kada je u pitanju npr. bungee jumping). Otpornije su na bol, direktnije u kontaktu sa realnim životom uzimajući u obzir da prosječna žena – računajući samo mjesečnicu – vidi više krvi nego najveći mudžahidi svijeta, a ipak je duboko u mraku vlastitog umnog zatvora satkanog od obeshrabrujućih predrasuda zbog kojih još uvijek nemamo ženskog Žila Verna ili Einsteina. Zašto?

Zato što je izuzetno zahtjevno istrajati u vlastitom rastu, izbjeći minska polja muške sujete, a istovremeno podstaći metamorfozu maminog sina u svjetskog čovjeka koji će svojoj supruzi biti najbolji partner u njenom razvoju.

Hatidža, r.a., je savršena mentorica za sve žene modernog doba s obzirom da je njen život praktična mapa sa uputama za uspjeh kroz predominantna muška društva. U modernom vremenu, današnja muslimanka ne smije dozvoliti sebi - s obzirom na puno veće šanse za željeni individualni razvoj - da postane predmetom ponižavajuće eksploatacije kako vlastitog tijela tako ni duhovno-intelektualnog potencijala kroz nekreativne poslove koji joj se nameću. Hatidža, r.a., je uprkos nimalo blagonaklonom vremenu za ženu ipak uspjela ostvariti svoj potencijal - taktičnošću, mudrošću i povoljnošću vlastitog staleža - svestrano trgujući, komunicirajući i na kraju aktivno sudjelujući u epohalnom procesu rađanja nove ideologije. Ona nije nasjela na društvene predrasude po kojima žena mora pasivno sjediti čekajući dok joj se neko ne smiluje prosidbom i riješi njena životna pitanja, nego je prva prišla muškarcu - nakon što je ispravno procijenila njegov moralno-intelektualni potencijal - te mu otvoreno ponudila brak. Na samom početku spuštanja Objave, u trenucima slabosti, straha i nesigurnosti Poslanika, s.a.v.s., odnosno njenog

muža, znalački mu je ulijevala samopouzdanje, dizala moral, uspokojavala savjest, odagnavala dileme i strahove te mu pomagala da nastavi svoju misiju. Nije nimalo čudno što je Allahov Poslanik, s.a.v.s. - čovjek koji je imao snagu 40 muškaraca - godinu u kojoj je izgubio svoju suprugu Hatidžu, r.a., proglasio godinom tuge, ističući na taj način svu veličinu vlastitog gubitka i praznine u svom životu koja je nastupila njenim odlaskom. Praznina koju nije mogla da popuni ni deset žena.

Koliko poznajete žena koje su u trenutku slabosti vlastitih muževa zbog, naprimjer, finansijskog bankrota, straha od ucjene, gubitka samopouzdanja ili jasnog životnog cilja – digle klonulog muža na noge poticajnim riječima tipa: "Tvoje lice je kao skovano da bude ugravirano i ovjekovječeno na najkvalitetnijim kovanicama, tvoja prsa su dizajnirana da izdišu vazduh potreban za obavljanje historijskih govora, stope koje će ostaviti tvoje noge će slijediti milioni, a tvoje ruke su kao stvorene da broje velike svote novaca!?"

Ako žena poslije određenog vremena u braku primijeti da je jedino značajno što je rekao njen muž bilo ono "Da, nudim!" prilikom sklapanja braka, ona ima više opcija. Jedna je da otpleše sitno bosansko kolo po minskom polju muževe sujete, trudeći se da ne promaši niti jedan znak upozorenja te "odleti u vazduh". Druga opcija je da postavi sebi pitanje: "Koliki je moj doprinos kao njegove životne saputnice/partnerice u njegovoj bezidejnosti?" – pa da pokuša probuditi u njemu ono najbolje.

Pod tretiranjem muškesujete ne podrazumijevam podilaženje u beskonačnost, hranjenje ega lažima i glumatanjima u postelji niti da supruga svaka dva sata govori mužu da je najljepši i najpametniji, nego ispravno korištenje ženskog manipulativnog potencijala u cilju ohrabrenja muža da nikad ne odustane od svojih plemenitih snova jer će samo u tom slučaju imati razumijevanja i za njene snove. Možete li zamisliti odnos prema snovima supruge od njenog muža koji joj, na početku braka, strastveno priča o svojoj želji da kad-tad ode u Japan, pa da izbliza izučí život i filozofiju samuraja, otvarajući svoje srce i povjeravajući joj svoj nedosanjani san, a ona mu odgovori: "Daj, Boga ti, ne fantaziraj, nego nađi još jedan pos'lo, pa da kupimo novi namještaj! Kakvi su ti samuraji udarili u glavu!?"

Od svoje 25. do 40. godine, Muhammed, s.a.v.s., je, kao oženjen čovjek, svakodnevno satima meditirao razmišljajući o životu u pećini Hira, ne upuštajući se sve to vrijeme u aktivniju formu mijenjanja vlastitog društva. Sve to vrijeme njegova supruga Hatidža, r.a., koja je bila afirmirana poslovna žena, svaki dan je nalazila vremena da ga posjeti u spomenutoj pećini i

obraduje ga hranom i osvježenjem. Sasvim izvjesno, ona je mogla poslati nekog od svojih sluga ili radnika da ode do Muhammeda, a.s., i odnese mu hranu na lokaciju do koje se treba naporno penjati oko dva sata. Međutim, ova izvanredna žena je htjela biti dijelom Poslanikovog, s.a.v.s., razvojnog misaonog procesa, dajući do znanja svojim svakodnevnim posjetama da je uz njega te da je njegov intelektualni rad itekako bitan jer je on, s.a.v.s., bio njeno blago prije nego što ga je bilo ko od muškaraca prepoznao. Naravno da je njoj bilo lahko popeti se na vrh pećine Hira znajući kakav ju je sagovornik čekao gore i uzimajući u obzir da je žena zbog dobrog sagovornika spremna uraditi i krivično djelo ukoliko je jedini način da sa njim razgovara, naprimjer, u zatvoru. Ne znamo koliko je ispaštao njen biznis zbog ovih čestih višesatnih izleta i brige za višestruke potrebe njenog muškarca deceniju i po zagledanog u događaje koji tek treba da dođu, ali znamo koliko ga je zadužila svojom vjerom u njega - zbog čega ju je selamio i Džibril poručujući Poslaniku, s.a.v.s.: "O, Muhamede, prenesi joj selam od Njenog Gospodara!" - i razumijemo zašto je cijelu godinu u kojoj je ona preselila nazvao godinom tuge, spominjući je do kraja života, makar to nemilo bilo njegovim, a.s., ostalim suprugama. Ova žena je zahvaljujući svojoj emocionalnoj inteligenciji u srcu Allahovog poslanika, s.a.v.s., zaradila spomenik ljubavi i poštovanja baš kao što mnogim savremenim ženama njihovi muževi u svojim srcima dižu nišane nakon što su ih u svojim srcima pokopali zbog nevjerovanja u njih i nepodržavanja njihovih snova, nastavljajući ih podnositi u svojim životima samo zato što su finansijski isplative multifunkcionalne sluškinje.

Zaključak

U filmu »Đavoljev advokat« Al Pacino, koji glumi Iblisa, u jednom trenutku slavodobitno izjavljuje: »Vanity, my favorite sin!« (»Sujeta, moj omiljeni grijeh!«), podsjećajući nas na sam početak naše ljudske/zemaljske priče. Oblici sujete znaju biti toliko skriveni da često prevare one koji misle da su njeni najbolji poznavaoци – vjerske službenike, psihologe (češće političare). Međutim, taktičnost u tretmanu sujete ostaje najveći ženski izazov. Ne samo zbog muške sujete nego i međuženske sujete uslijed surove međuženske konkurentnosti koja ne poznaje pragmatičnost u onoj mjeri u kojoj se tretira sujeta među čoporativnim muškarcima. Zbog toga su ambiciozne žene njegovanog morala i intelekta puno više usamljene nego isto opisani muškarci, pa i sa manjim prilikama da dosegnu savršenstvo u ovosvjetskom smislu ukoliko se ne pozicioniraju u životu tako da ne budu predmetom muškarčeve požude, ne natječu se s njim niti ga zavode nego nadopunjavaju. Upravo zbog

sve zahtjevnosti prilika koje okružuju ženu, na ovom svijetu ne postoji ništa savršenije od ženskoga uma ukoliko se uzdigne iznad ljubomore i sitničarenja.

KREATIVNA PAUZA:

Uz ovaj rad vam preporučujemo dimljeni losos sa pršutom i spaghetama za koji vam treba:

500 grama spaghetti
1/2 glavice luka
50 grama maslaca
120 grama dimljenog lososa
120 grama mehkog pršuta
500 grama oguljenog paradajza

U velikoj tavi rastopite maslac, dodajte nasjeckani luk i grijte dok ne povehne. Onda ubacite pršut koji ste narezali na trake (tanko narezani pršut narežete još po dužini na otprilike 1 cm široke trake). Nakon nekoliko minuta kuhanja, uz miješanje zalijte limunovim sokom. Kad malo ispari, dodajte oguljeni paradajz, zgnječite ga na dnu tave viljuškom i miješajte dok ne dobijete fini gusti umak. Kuhajte polahko 10-ak minuta dok ne zagusti. Dimljeni losos usitnite, ali ne tako da ga narežete nožem nego tako da ga razmrivate na ne baš jako male komadiće i dodajete u umak zajedno s vrhnjem za kuhanje. Popaprite (soliti ne treba, pršut i losos su već dovoljno slani), promiješajte, ocijedite spaghetti koje ste u međuvremenu skuhalili, istresite ih u ovu tavu, miješajte minutu-dvije (ako nemamo dovoljno veliku tavu, onda sve zajedno promiješamo u velikoj zdjeli) i servirajte. Bon appetit uz par paralela.

U prethodnom opisu pripreme lososa stoje detaljne smjernice za obradu muške sujete, odnosno njenu vještu i bezbolnu obradu iz stanja neugodne prepreke u stanje odskočne daske. Čitanje Allahovih ajeta/znakova u plodovima koje je Uzvišeni stvorio nije ništa manje važno od čitanja Allahovih pisanih ajeta u Knjizi. Otiđite sa svojim džematlijama/poslovnim partnerima na rafting, klanjajte na pjeskovitoj obali i uživajte bez ustezanja u igrima na vodi.

EMOCIONALNA SIRAT-ĆUPRIJA

Prateći trag poslovice koja kaže da je žena ženi najveći neprijatelj, na samom početku se pitamo zašto je to tako? Možda zato što, osim što svoju suparnicu ljepotom ugrožava na putu osvajanja i zadržavanja željenog muškarca, i na poslovnom/profesionalnom planu može lakše predvidjeti njena suptilna promišljanja sa lepezom preciznih nijansi zahvaljujući posjedovanju tog istog uma. Žensku sujetu može da probudi sve ijedna žena ukoliko muškarac do kojeg joj je stalo primijeti na drugoj nešto vrijedno pažnje. Muškarac može povrijediti žensku sujetu ukoliko npr. gledajući film kaže ženi koju voli kako liči na određenu glumicu, umjesto da mudro izjavi kako ta glumica ustvari liči na nju, tj. kako ta neka druga žena ima samo jedan djelić njene ljepote i šarma jer je ona osnova/baza poređenja, a nikako samo predmet poređenja.

Za razliku od ženske sujete, muška je često vrlo naivna i jako površna bez potrebne emocionalne izdržljivosti i sofisticiranosti u egzekuciji. Jedan od najjasnijih primjera ženske sujete možemo vidjeti u reakciji žene na sreću njenog bivšeg momka s kojim je - samoinicijativno i na svoje veliko zadovoljstvo - prekinula vezu. Ukoliko tog bivšeg – iako odbačenog - momka sretne sretnog, njena sujeta će biti itekako povrijeđena jer će pomisliti: »Kako se usuđuje biti sretan?! Pa on treba da pati do ludila zato što nije više sa mnom!!“ – osjećajući bolno peckanje u duši zato što je prebrzo zaboravljena. U sličnoj situaciji, muškarac će biti sretan ukoliko se osoba sretno uda npr., te

ne mora o njoj više da razmišlja dok je uposlen svojim infantilnim hobijima (automobili, fudbal, pecanje, šah, itd.). Kompleksnost ženske sujete se ogleda u potrebi žene da iza sebe ostavi dugoročan trag čijom dužinom trajanja mjeri i vlastitu važnost u mjestu i vremenu. Ta potreba se, ovisno o ambiciji, očituje na najrazličitije načine. Nekad je to glasno udaranje štiklom po hodnicima u hodu kojim osvajaju mušku deduktivno-induktivnu maštu upošljavajući njihov auditivni sistem u želji da urežu vlastito postojanje u kolektivnu memoriju. Nekad je to opet u formi ostavljanja mirisnog traga kojim osvajaju olfaktivni sistem muškog društva nastojeći na posve novi način urezati svoje postojanje u kolektivnu memoriju. A nekada u formi izrođene djece koja su majkama bitna samo u onoj mjeri u kojoj ostvaruju njihove nedosanjene ambicije. Otud i društveni fenomen oličen u pojavi udvarača koji - ne primjećujući šok svojih djevojaka - razmjenjuju poklone (kompote, recepte, jabuke, itd.) sa budućom punicom umjesto da osvajaju djevojku jer znaju da će majka blagosloviti kćerkinu udaju samo ako se mladoženja (prvo) njoj svidi. Tako da je razumljiva kompleksnost ženske sujete s obzirom na raskošan arsenal vlastitih aduta koje njeguje i precizno koristi, bilo pojedinačno ili u kombinaciji, za koje s pravom očekuje da traju u tuđem sjećanju. Raščlanimo li tu sujetu na proste faktore, naći ćemo u njoj zdrav ponos koji zahtijeva njegu, čišćenje i podizanje vlastitih nauma na veći nivo. Međutim, nešto što je na početku – dok su djevojčice brže sazrijevale od dječaka - bilo zdrava ambicija sa izuzetno velikim potencijalom za obilježavanje vlastitog prostora i vremena korisnim društvenim rezultatima, uglavnom ostaje temom zapleta u jeftinim sapunicama koje ističu svu raskoš dobro osmišljenih, ali ipak prizemnih ženskih spletki.

O manifestacijama ženske sujete u formi spletki koju ističe i Kur'an: „...**vaša lukavstva su zaista velika!**“ (*Jusuf*, 28) – govorit ćemo drugom prilikom sa dosta primjera.

Duhovna deratizacija

Čovjekov unutarnji univerzum (um i duša) je fantastična hiperaktivna košnica krcata zdravim i medonosnim pčelama naše savjesti i intelekta koje u gradnji ljudske duhovne arhitekture prečesto zaustavljaju duhovne štetočine i uspavljaju štetni dimovi koji isparavaju iz straha od promjene. Ni ljudska duša kao najkompleksnija i najkrhkija arhitektura - poput željezno-betonskih građevinskih konstrukcija - nije imuna na glodare i rovače (žohare i pacove, npr.) koji vrebaju najmanju crnu tačku. Slijedeći princip deratizacije stambenih građevina, veliki broj ljudi koji je svjestan određenih kvarljivih elemenata

u vlastitim bićima (nesvjesno) pribjegava iluzornoj duhovnoj deratizaciji unoseći u svoj organizam razne otrove, poput alkohola i nikotina.

Naravno, sujeta je apstraktan pojam, pa tako zahtijeva svjesne tretmane i zahvate iz laboratorije emocionalne alhemije. U prethodnom radu smo definirali sujetu kao osjetljivost na sve ono što može ugroziti naše uvjerenje da smo bolji od drugih u nečemu što nam je bitno, a manifestira se kroz potcjenjivanje, zlu radost, sabotiranje, itd. To uvjerenje ima razne oblike i mutira u srodna duhovna stanja koja se prostiru u lepezi od ljubomore do oholosti. Sujeta je prva baza iz koje mutiraju npr. narcisoidnost, ljubomora, lažni ponos, zavist i oholost. Te osobine su poput pripadnika jedne porodice rovača kao što su npr. hrčak, krtica, pacov, miš, žohar, itd. S razlikom da su ovo rovači zemlje, a spomenute osobine rovači naše duhovne arhitekture. Razlika između sujete i oholosti je kao razlika između pacova i divlje svinje, npr. oboje su rovači, s tim da je zadnja mutacija u najružnijem obliku. Niko od ljudi nije imun na sujetu i svako dovoljno objektivan je osjeti u određenim oblicima. Najbitnije je da je ne negiramo i da je krotimo snagom vlastitog duha. Postoji dobroćudna sujeta, a to je ona koju nismo verbalizirali prema nekom niti pokrenuli konkretne akcije nego smo je ukrotili i stavili pod kontrolu kroz određenu racionalizaciju. Kao što postoji i zloćudna sujeta, a to je ona koja traži konstantno prehranjivanje i brzo mutira u najgore oblike oholosti. Slikoviti je rečeno, žohari su uvijek negdje u zidovima ili podu, ali je bitno ne dati im da izađu na površinu. Tako je i sa sujetom koja je uvijek tu negdje prikrivena, ali je bitno da ostane u okviru kognitivnih procesa jer neukročena sujeta postaje baza za razvoj svega od samodopadanja do oholosti i najgorih oblika sadističke sujete.

Ipak, negdje između sujete i oholosti postoji tanka linija nužnog zdravog ponosa - koju ćemo nazvati emocionalnom sirat-ćuprijom - preko koje mora krenuti svako ko želi ostvariti svoje potencijale. Uslijed neobaviještenosti većina ljudi ne vidi suptilne nijanse između ponosa, sujete i oholosti, pa sve trpaju u isti koš, lišavajući se tako izuzetno važnog duhovnog stanja tako neophodnog za pozitivne promjene i razvoj, a koji zovemo zdravi ponos. Tako imamo previše predostrožne pojedince npr. u vjerskim krugovima - koji iz straha od upadanja u zamku samodopadanja i oholosti - zauzimaju samoponižavajući mentalni stav svaki put kad se pojave u javnosti, tipa: "Svi ljudi su bolji od mene!" - hodajući nesigurno, govoreći strašljivo, živeći neodvažno, vremenom se navikavajući na stanje emocionalnog mazohizma za koje misle da su našli i vjersko opravdanje. Spomenuti bijeg u ovu opasnu krajnost je rezultat zgražanja spram arogantnog stava koji se nalazi na suprotnom polu našeg duhovnog kosmosa, i glasi: "Niko mi nije ravan!" Ovaj

stav se manifestira kroz nadmeno šepurenje pojedinaca u cilju prikrivanja rupa u vlastitoj ličnosti jer je kompleks superiornosti samo drugi odraz u ogledalo kompleksa inferiornosti.

S druge strane, ukoliko imamo u jednom društvu dominantno shvatanje po kojem se npr. izjava tipa: "Napisat ću takvo književno djelo kakvo niko prije mene nije napisao!" – smatra vrhuncem umišljenosti i oholosti, teško da će takvo društvo iznjedriti pojedince odvažne da postignu izvanredne rezultate. Ukoliko npr. izjavu: "Zaključit ću iz Kur'ana ono što niko od ljudi ranije nije uspio zapaziti!" – iznosimo kao visok cilj prema kojem hrabro idemo aktivno iščitavajući sve ono što su rekli prethodnici pri bavljenju Kur'anom, multidisciplinarno se svakosatno usavršavajući i radujući se kvalitetnoj konkurenciji koju možemo nadmašiti u ime većeg društvenog cilja – takva izjava predstavlja čist zdrav ponos neophodan za takmičenje u dobru, u najširem smislu te riječi.

Iznad kompleksa rupa lične nesigurnosti i indiferentnosti u kojima leže pojedinci koji vide svoje "ležaljke" boguugodnim i kompleksa rupa u vlastitoj ličnosti koje drugi prikrivaju nadmenošću, visi tanka linija emocionalne sirat-ćuprije koja zahtijeva jasnost vizije, jaku volju, samoinicijativnost, spremnost na proračunat rizik i sposobnost balansiranja.

Sujeta na društvenom nivou

Izjava: "Bošnjak Bošnjaku može oprostiti sve osim uspjeha!" - svojevrsno je narodno priznanje koje precizno otkriva ponor sujete u zapuštenoj bošnjačkoj duši isprepletenoj nesigurnostima u vlastite neodnjegovane identitete (lični, vjerski, nacionalni, politički, itd.) sa manifestacijama u vidu najrazličitijih zloradosti i zlokobnih očekivanja koji su već uveliko oblikovali nesimetričnu mimiku i gestikulaciju ovdašnjeg čovjeka. Ništa manje, sujeta oblikuje veliki broj današnjih muslimanskih društava, izobličujući njihovu komunikaciju i umanjujući organizacijske potencijale. Eklatantan primjer sujete na društvenom nivou je npr. odnos saudijskog društva spram otvaranja novih univerziteta - kao što je KAUST (King Abdullah University of Science and Technology) - koji imaju aspiraciju i potencijal da repliciraju obrazovnu instituciju poput npr. stare bagdadske "Bejtu-l-Hikme" (neki od razvojnih ciljeva KAUST-a: biti među prvih deset univerziteta na svijetu kroz 15 godina; riješiti problem opskrbe vodom kroz desalinizaciju vode iz Crvenog mora; mapirati genom svih biljaka; razviti jeftinije mehanizme za upotrebu solarne

energije, itd.). Međutim, umjesto podrške, okoštala ulema zloslutno maše glavom, ne propuštajući predvidjeti jednom svježem projektu najcrnji scenarij po budućnost saudijskog društva. Kada govorimo o muslimanskim društvima, zanimljivo je primijetiti da svoju učmalost, i svjetovni (naučni, politički, itd.) i vjerski autoriteti pravdaju navodnim slijeđenjem "tradicije", iako slijepo držanje neefikasnih paradigmi uvijek odražava prikrivenu kolektivnu sujetu i strah od izlaska iz zone komfora koji zahtijeva hvatanje u intelektualni koštac sa ljudima potpuno različitih svjetovnih nazora i ideologija.

Imamo i primjer društvene sujete čija su žrtva žene u formi intelektualne marginalizacije koja se odvija i izvan četiri zida. Ukoliko se žena uspije izboriti za život van kuhinje i spavaće sobe upisom na fakultet npr., obično joj se to pravo ograničava na upis neke od humanističkih nauka (sociologija, pedagogija, književnost, jezici, itd.) koje ne nude pretjerano dinamičan i uzbudljiv postfakultetski angažman (uloga učiteljice u osnovnoj školi, kućnog pisca ili eventualno kućnog sudskog tumača). Ukoliko se i izbori za upis na neku od naučnih disciplina (npr. computer science, nanotehnologija i sl.), obično je u manjini koja se od muških kolega diskriminira kroz delegiranje marginalnih uloga u naučnim projektima (npr. uloga zapisničara umjesto istraživača). Naravno, ovaj fenomen nije ograničen samo na muslimanska društva - kao što pokazuje članak na ovom linku http://www.nature.com/nature/debates/women/women_contents.html - ali je u njima jači.

Ženska vs. muška sujeta

Jedan od razloga zašto se veći dio muškaraca u muslimanskim sredinama šeće po minskim poljima ženske sujete poput stampeda slonova leži u njihovom polovičnom shvatanju tekstova islama, odnosno uzvišenih koncepata kao što su hurije i poligamija. Najčešće minsko polje ženske sujete na koje staje muška noga je bespotrebno spominjanje druge žene, bilo ovosvjetske ili onosvjetske, kojim se ženi nanosi emocionalna šteta kroz isticanje njene neatraktivnosti ili nedovoljnosti u izvršavanju porodičnih/bračnih uloga. Ukoliko je muškarac dovoljno uporan da svoju suprugu, svaki put kad mu se nešto ne dopadne, suoči sa njenom nesavršenošću, spominjući njenu žensku zamjenu ili "nadopunu" – emocionalnu komponentu njenog bića će pretvoriti u bljutavu mljevenu kašu koja će ugušiti sjaj i zračenje cijele njene ličnosti.

Dodano k tome, često muškarac ženin sveopći uspjeh usko veže za vlastiti sebični osjećaj zadovoljstva kojem se ona mora podrediti, pri tome se

pozivajući na vrlo praktičan, međutim polovično shvaćen hadis: „**Žena koja umre, a njen muž bude zadovoljan njom, ući će u Džennet.**“ (*Tirmizi*)

Naravno da je u ovom hadisu Muhammedova, s.a.v.s., praktična smjernica za bračnu sreću oba aktera braka, a to je insistiranje na konstantnom bdijenju nad duševnim stanjem supružnika. Međutim, problem nastaje kada je muškarac zadovoljan ženinim neobrazovanjem, ženinom društvenom neafirmacijom, ženinom bezidejnošću, neambicioznošću, mrtvilom njenog zdravog ponosa i njenim boravkom na zaboravljenim društvenim marginama gdje je razdiru najdublje krize identiteta čiju bol nastoji ublažiti bezočnim uproštavanjem njenih životnih uloga. Nakaradno shvatanje spomenutog hadisa dovelo je do nakaradnog/nepravednog odnosa muškarca prema svojoj supruzi, a koji bez imalo stida javno ističe, govoreći: "Odgojio sam ženu za sebe!"

Naravno, on vrlo često nije ni svjestan da tom izjavom negira njene više potrebe, težnje i pravo na postojanje izvan njegovog samo-sebi-služućeg koncepta zadovoljstva, nudeći joj prolaz do sretne vječnosti kroz uzak tunel vlastite (ne)svijesti.

Govoreći o hurijskim, najsenzibilnijim džennetskim stvorenjima na čije društvo polaže pravo i svaki formalista u vjeri koji priznaje i prepoznaje ženske potrebe samo od pasa na dolje – redovno se ispušta iz vida da su hurije izuzetno inteligentna bića, profinjenog ukusa sa jasno izgrađenim stavovima. Pogledajte naredni hadis:

“Kad god žena uznemiri svoga muža na ovom svijetu, njegova hurija na onom svijetu uzvikne: 'Ne uznemiravaj ga, jer je on kod tebe samo privremeno, i uskoro će se nama pridružiti, a tebe ostaviti.'” (*Tirmizi*)

Prethodni hadis nam govori više stvari:

1. hurije nisu besposlene nego su to jako informirane žene sa misijom koje prate dešavanja i na ovom svijetu;
2. hurije imaju vrlo izgrađene životne stavove koje znaju jasno i samopouzdao artikulirati;
3. hurije svoje stavove iznose energično što je znak izbrušenosti intelekta i živosti duha;
4. hurije su osjetljive na nepravdu koju ne mogu prešutjeti;
5. savršeno percipiraju vremensku relativnost između svjetova;

Zaključak

Džennetske žene će, sasvim izvjesno, biti zaštićene od žensko-muške sujete kao što će biti pošteđene društva neandertalaca koji definiraju ženu kao nešto mehko sa rupom u sredini. Međutim, ženama u svijetu gdje ih i vlastiti roditelji nepromišljeno oslovljavaju sa »sine«, a rođene sestre zavide zbog uspjeha, predstoji mudra borba za veću i pravovremenu informiranost, jasno definiranje vlastite misije, energičnu artikulaciju stavova, neprešućivanje nepravde i uporno stvaranje vlastitog kreativnog prostora. U svijetu u kojem muškarci »odgajaju žene za sebe«, običan izlazak iz kuhinje zahtijeva zavidnu vještinu pregovaranja, a za uspješno pregovaranje je uvijek potrebno nešto za pregovarati. To nešto je u ovom slučaju konkretna razvijena vještina, sposobnost stvaranja (profitabilnih) intelektualnih specijaliteta na osnovu kojih može opravdati svoje izbivanje iz kuhinje te uz dosta hrabrosti neophodne za ostvarenje vlastitog životnog sna, ostaviti trag u vremenu trajniji od skuhanog obroka, mirisa parfema ili zvuka štikle.

Hod emocionalnom sirat-ćuprijom podrazumijeva odvažno polaganje prava na najveće životne ciljeve i rezultate, ako ni zbog čega onda zbog savršenosti našeg Stvoritelja koji upotpunjava svoje stvaranje. Svaki drugačiji stav nije samo necijenjenje samih sebe, nego reflektira i naše necijenjenje Allaha, dž.š., kao što razotkriva i nisko mišljenje koje, nesvjesno, imamo o Njemu, dž.š. Odgajati sinove tako da ne vide prijetnju u (profesionalnom) razvoju njihovih supruga, a kćeri tako da potaknu najbolje u svojim muževima, mogu samo samopouzdana roditelji. Zato preporučujem redovnu duhovnu deratizaciju od neumornih rovača naše duhovne arhitekture koji – ukoliko postanemo neoprezni, tj. nedovoljno koncentrirani – od najljepšeg dvorca naprave diktatorsku rezidenciju ili zapuštenu grobnicu.

KREATIVNA PAUZA:

Uz ovaj rad vam, nakon cjelodnevnog skijanja i povratka u planinsku kolibu, preporučujemo zimsku salatu za koju vam je potrebno: dvije jabuke, dvije kruške, jedna kašika meda, jedna kašika cimeta, listići mente, sjemenke anisa i vanilin šećer.

Jabuke i kruške narežite na veće komade – nemojte im guliti koru. Poredajte ih na pek-papir i stavite ih peći na gornju rešetku na visokoj temperaturi. Pecite ih 10-15 min., dok rubovi ne poprime boju.

Dok se voće peče pripremite preljev. Zagrijte kašiku meda da postane tečan. U med umiješajte cimet, đumbir i limunov sok. Prelijte umak preko gotovog voća, te na kraju po želji posipajte listićima mente ili sjemenkama anisa koje ste kratko popekli na teflonskoj tavi. U zavisnosti od ukusa možete dodati i vanilin šećer. Prethodni specijalitet čisti, osnažuje organizam i štiti naš duh od zimske depresije.

Dok budete jeli ovu poslasticu, razmišljajte o vašoj sposobnosti da žonglirate pravim informacijama, na način na koji smo u ovom receptu žonglirali namirnicama, u cilju buđenja proljeća u srcima i umovima ljudi.

RUKOVANJE ŽIVOTOM

Jedan od ciljeva islama je očuvanje života. Očuvanje života podrazumijeva očuvanje slobode, odnosno nepristajanje na bilo kakvu formu podaničkog odnosa svejedno radilo se o kolektivu/sistemu, pojedincu ili diskutabilnim društvenim normama. Da li ste vi, u ovom kontekstu, slobodan čovjek?

Da li ste čovjek-tvrđava i ako jeste šta je vaš karakterni arsenal oružja koji posjedujete i kako se opskrbljujete potrebnim resursima?

Kada Allah, dž.š., spominje posebne džennetske žene kaže: ... *koje prije njih ni čovjek ni džinn nije dodirnuo* (er-Rahman, 74) – ističući na taj način njihovu izuzetnu vrijednost, ali i psihologiju muškog uma s obzirom da bi taj opis cilja trebao obuzeti srce i um čistog muškarca kojem će – nakon preseljenja – pripasti takva žena.

Mudre ovozemaljske djevojke uče iz takvih Allahovih, dž.š., opisa jer žele s punim pravom da budu posebne pošto se samo u glavama i srcima poraženo roblje odriče želje za posebnosti. I naravno da se ugledaju samo na najbolje. U tom kontekstu treba posmatrati funkcionalnost islamskog kodeksa

oblačenja za žene putem kojeg muslimanka neverbalno poručuje društvu u kojem je aktivna kako ciljano stavlja svoje fizičke ukrase u drugi plan, želeći služiti svom društvu snagom intelekta, pozitivnim stavovima i plodovima njegovanog duševnog svijeta, odbijajući da se njen potencijal reducira na puku dekorativnu ulogu u današnjem svijetu. Naravno, tu odaslanu neverbalnu poruku tek treba opravdati redovnim rezultatima od općeg značaja.

Islam kroz svoje ciljeve prvenstveno želi da svaki musliman i muslimanka stasaju u **čovjeka-tvrđavu**, odnosno osobu koja ima precizne i jasno istaknute granice, principijelnu vanjsku i skladnu unutarnju politiku koja harmonizira spomenutu osobu intrapersonalno i interpersonalno – garantirajući joj slobodu, sigurnost i poštovanje u društvenom ambijentu koji izabere za svoju samoaktualizaciju.

Kad želimo upoznati neku osobu zajedno s njenim najvećim ambicijama pitamo je: **Šta želiš od života?**

Ukoliko osoba nije dublje razmišljala o tom pitanju odgovorit će nešto poput – puno toga!

Sređena osoba će biti puno preciznija i reći će: **Želim biti slobodan/slobodna!**

Površnim posmatračima života težnja da se bude slobodan izgleda kao nešto lahko jer ne opažaju suptilne forme ropstva u kojima se guši moderno čovječanstvo.

Proaktivni darivatelji i pasivni primatelji

Da biti slobodan i očuvati tu slobodu nije nimalo lagana stvar, govori i slijedeći ajet:

Allah navodi primjer roba posjedovanog (koji) ne upravlja ničim, i onog kog smo od Nas opskrbili opskrbom lijepom, pa on od nje udjeljuje tajno i javno - jesu li isti? Hvala Allahu! Naprotiv! Većina njih ne zna.

(en-Nahl/Pčela, 75)

Prethodni ajet sa komparacijom koja završava retoričkim pitanjem – **jesu li isti?** – može zbuniti jednostavnošću s obzirom na očiglednu razliku između predmeta komparacije i lahkoće odgovora na spomenuto pitanje.

Međutim, da li je odgovor stvarno toliko lagan?

Karakteristika slobodnog čovjeka je da sam bira svoje aktivnosti i djela. Štaviše! Sloboda je uvjetovana samoinicijativnim zadavanjem sebi zadataka. Ukoliko to ne radimo – svejedno iz neznanja ili pasivnosti – neko drugi će nas uposliti (pojedinaac, institucija, sistem, itd.) demonstrirajući na taj način intelektualnu superiornost nad nama, a što označava oblik (savremenog) ropstva.

Izraz - **udjeljuje tajno i javno** – je formula za postepenu afirmaciju, emancipaciju pa i dominaciju muškarca i žena u svakom mjestu i vremenu jer ističe i gradi proaktivan mentalni stav osobe koja odlučuje da prvenstveno daruje umjesto uzimanja.

Fokusirajući se na debljinu svežnja novčanica koje želi ugraditi u određeni projekt, prelijep buket emocija kojim želi ukrasiti nečiju dušu, raskošnu lepezu misli kojom želi armirati generacije u izgradnji ili snop pozitivnih zraka kojim želi obasjati nečije lice – takva osoba postaje slobodna da se vine u najveće visine i posebna u Allahovim očima, očima vjernika i očima ostalih ljudi.

S druge strane, rob – u svakom mjestu i vremenu - ne upravlja apsolutno ničim nego se prepušta životnoj inerciji koja ga vodi svojim nizvodnim tokom. Rob ništa ne posjeduje od originalnih i karakternih životnih principa koje je u stanju artikulirati i pokrenuti proces borbe za svoju slobodu.

Rob je posjedovan, odnosno nalazi se u posjedu pojedinca ili sistema koji oblikuju njegov život sa svim detaljima i izborima.

Odmah u narednom ajetu Allah, dž.š., dodatno pojašnjava robovski mentalitet u kojem prepoznamo i modernog čovjeka/roba koji ne kontrolira svoj život:

I navodi Allah primjer dva čovjeka: jedan od njih nijem, ne upravlja ničim i on je zamor gospodaru svom; kud god ga uputi, ne donese dobrog. Da li je jednak on i onaj ko naređuje pravdu, a on je na putu pravom?

(en-Nahl/Pčela, 75)

Ponovo imamo komparaciju koja završava jednostavnim retoričkim pitanjem.

Sada je osobi - koja ne upravlja ničim i ne kontrolira ništa niti je u stanju aktivno prikupljati životni polen - pridodan epitet nijemosti, odnosno nesposobnost originalne artikulacije sebe i svijeta oko sebe – a što predstavlja

srž (mentalnog) ropstva! I takva se osoba poredi sa svojom potpunom suprotnošću - proaktivnim čovjekom sa osjećajem jasne i ispravne globalne životne misije koji zna jasno artikulirati zahtjeve od općeg društvenog značaja, odnosno *naređuje pravdu, a on je na putu pravom!*

Žena-tvrđava

Biti istinski slobodan najveći je životni izazov. Ljudi to kao kroz maglu žele, ali samo rijetki u tome i uspiju.

Koliko je teško osloboditi se jedne kolektivne zablude ili prerasti određeno mišljenje okoline, najbolje nam slikaju pioniri islamskog bontona u predominantnim zapadnim društvima.

Koliko je teško monumentalne stavove graditi ne robujući već uspostavljenim običajima i društvenim navikama – nikad neće saznati ljudi koji pokleknju pred negativnom mentalnom energijom netolerantnih čuvara već uspostavljenih društvenih navika našeg okruženja.

To je naravno i dobro jer kada - biti posebno vrijedan ili vrijedna - ne bi imalo svoju veliku cijenu i testove postojanosti ljudskih karaktera – ne bismo ni imali posebne osobe kojima se divimo.

Djevojka koja, pridržavajući se islamskog bontona, odbija fizički dodir sa stranim muškarcima kroz rukovanje – podiže svoju vrijednost jer naglašava da polaže potpunu autonomiju nad vlastitim tijelom i da u potpunosti suvereno kontrolira svoj intimni prostor. Funkcija tog detalja našeg bontona nije niti smije biti izolacija ili marginalizacija žene nego pomaganje širem društvu da svoj fokus usmjeri na njenu unutaraju/trajnu ljepotu i vrednuje je po suptilnosti njene duše.

I to je osobina slobodnog čovjeka koji zna podići svoju vrijednost jasno artikulirajući svoje stavove koji obavezuju neposredno okruženje, priskrbivajući sebi poštovanje i ugled.

Kao što su postojane i stamenite tvrđave bile garant sigurnosti gradova, tako su i naši monumentalni životni principi garant kontinuiranog razvoja naše njegovane duševne infrastrukture i rasta naše ličnosti koja jasno oplemenjuje svoju okolinu.

Čovjek-tvrđava će vas, već na prvi susret - impresionirati svojom snagom.

Možda i ustuknete u prvi mah osjećajući se malenim ispod jasnih i logičnih životnih stavova koji se protežu do sedmog neba.

Međutim, kada vas čovjek-tvrđava upusti u hol vlastitog srca osjećat ćete se poput Alise u zemlji čudesa, nestrpljivo iščekujući da vas p(r)ovede duž hodnika vlastite duše i pokaže bezbroj uređenih odaja sa uskladištenim najvećim vrijednostima njegovog/njenog života.

Rob postaje slobodnim čovjekom ako pokrene proces vlastitog oslobađanja od lanaca diskutabilnih dominantnih uvjerenja svoga društva te izlazeći na mejdan snagom ubjeđenja i argumenta protiv kolektivnih zabluda, pokopava ljepljivo ideološko pletivo pogrešnih životnih svjetonazora.

Kako nas pokloni mijenjaju?

Kur'an posebno ističe osobinu neovisnih ljudi kroz izraz – i neće se bojati prigovora prigovarača (el-Ma'ida, 54) – njegujući u svijesti muslimana imunost u odnosu na neslaganje, neodobravanje, skepsu ili osudu okoline.

Osoba koja je u stanju, gdje god da ode, vratiti se sa intelektualnim polenom kojim nakon obrade hrani dobro, uvijek razmišlja kako da kvalitetom poklona koje daruje trajno zaduži i mijenja ljude, pripremajući se za svaki (društveni) susret kao da je posljednji.

Mladi ljudi čuvajući vlastitu mentalnu higijenu s pravom insistiraju na detaljima funkcionalnog islamskog bontona. Međutim, ukoliko uskrate nešto (npr. ruku, poljubac i druge ukrase, itd.), savjest im nalaže da to nadoknade nečim vrednijim. Ukoliko istaknu jasne granice suverenosti vlastitog tijela i neposrednog intimnog fizičkog prostora, preko tih granica nesebično isijavaju njegovane sadržaje vlastitog uma i srca, dodirujući druge ljude toplije i nježnije od bilo kakve ispružene ruke.

Mijenjaju li nas uopće pokloni? I da li poklanjamo tako svesrdno da ne možemo ostati isti?

Šta se podmuklo prešućuje?

Šta je to što se podmuklo prešućuje u priči je pitanje koje moramo sebi postaviti svaki put kada nađemo na prezentaciju bilo kakvog produkta (npr. kondom, tehnike brzog čitanja, sistem obrazovanja, itd.) ili oblik propagiranog

ponašanja (npr. vrsta odijevanja, oblici društvene komunikacije, itd.).

Ekstremni modeli društvenog organiziranja - koji se protežu od nekontroliranog miješanja spolova koje je dovelo do spolne aktivnosti preko 50% tinejdžerki, do hirurškog odvajanja spolova koje rezultira u nepismenost žena i njihovu socijalnu nesigurnost, najbolje upućuju na nesluženje ispravn(o)im kompasom i pogrešan pristup razlikama među spolovima. Ti pogrešni modeli društvenog organiziranja prouzrokovali su nespretno reakcije žena na probleme nastale iz takvog organiziranja, a koje se očituju u autodestruktivnoj feminističkoj filozofiji, bijegom žena na društvene margine ili zavodničkoj ženskoj lukavosti kao pokušaju «otvaranja vrata» i borbe za «pristojan» život.

Kada je u pitanju rukovanje između muškaraca i žena koji nisu mahremi (tj. između osoba suprotnog spola koje mogu legalno stupiti u brak), muškarci često insistiraju na tom obliku fizičkog kontakta, prešućujući induktivno-deduktivne zaključke do kojih dolaze držeći u svojoj ruci toplu, mehku, nježnu, krhku i glatku žensku ruku. Zgodno je prisjetiti se da je rukovanje samo naslijeđeni i danas općeprihvaćeni način pozdravljanja. Kroz historiju to je u jednim kulturama bio blag naklon, u drugima samo osmijeh, a u nekim trećima bilo kakav drugi pokret tijelom, npr. prislanjanje obraza uz obraz ili dodirivanje nosevima.

Za ženu puko rukovanje ne igra posebnu ulogu pošto su za nju puno izazovnije auditivni poticaji, odnosno ono što čuje, od vizuelno-kinestetičkih poticaja koji su ključni za muškarce. Međutim, muškarac umjesto da joj dobro namjerno ukaže da je potpuno besplatno skenira kroz rukovanje od glave do pete i da je zaštiti od slične zloupotrebe, on nastavlja da koristi njenu naivnost jeftino se naslađujući bez posebne obaveze.

Allah, dž.š., Stvoritelj i čovjeka i žene upozorava na spomenute induktivno-deduktivne sklonosti ljudskog mozga pa kaže:

***...I neka ne udaraju nogama svojim da bi se saznalo šta kriju od ukrasa svog.
I pokajte se svi Allahu, o vjernici, da biste vi uspjeli.***

(en-Nur, 31)

Komentatori ovog ajeta ističu da ženski hod kroz naglašeno udaranje nogom tokom koračanja u cilju skretanja pažnje na nakit na nozi odnosno ženske ukrase – povećava potrebu kod muškarca za posmatranjem žena i

razmišljanjem o njihovim skrivenim ukrasima.

Tako će prosječan muškarac, ukoliko ležeći na kauču začuje kroz otvoreni prozor ženske korake naglašene štiklama, pojuriti ka prozoru da vidi kakve noge proizvode taj ritmičan zvuk. I bit će u stanju po jačini, ritmu, kakvoći zvuka, ali i preciznom vremenskom razmaku između dva koraka/zvuka proizvedena udarcem ženske štikle, sa velikom tačnošću zamisliti npr. visinu, dob, njenu težinu, dužinu nogu, pa i detalje stasa žene koja mu je uputila samo ritmičan zvuk svojih štikli.

Ukoliko muškarac može jednostavnom deduktivno-induktivnom metodom ispuniti vlastiti um detaljima ukrasa jedne žene, oslanjajući se samo na ozvučeni ritam njenog hoda, zamislite preciznost i obimnost te derivacije nakon što se njena ruka izgubi u njegovoj.

Zato je najbolji od ljudi Muhammed, a.s., uproštavajući sve prethodno rečeno na jednu jedinu jezgrovitu rečenicu kojom beduinu objašnjava efekte određenih oblika komunikacije - rekao: **Bolje ti je da probiješ gvozdenim šilom svoj dlan nego da dotakneš osobu koja ti nije dozvoljena** (*Taberani i Beyheqi*).

Postoji priličan broj vjerodostojnih predaja u kojima se prenosi da se Poslanik, a.s., nikada nije rukovao sa ženama koje mu nisu mahrem. Čak i kada je davana prisega Poslaniku, a.s., od žena je uzimao prisegu verbalno ili bi u krajnjem slučaju umotao ruku platnom/ogrtačem. Postoje i predaje da se Omer, r.a., i neki drugi ashabi, rukovao sa nekim starijim ženama. Međutim, rukovanje tog tipa je bilo izuzetak od pravila.

Jedan dio savremenih islamskih pravnika opravdava protokolarno rukovanje između pripadnika suprotnog spola (koji nisu mah remi) uz uvjet nepostojanja bojazni od buđenja strasti i pod isprikom olakšice s obzirom na kontekst života u predominatnim zapadnim društvima, itd. To je mišljenje koje poštujem i razumijem.

Međutim, moje lično mišljenje je da svaku sekundu vlastitog života treba iskoristiti da pokažemo argumentirano superiornost islamskog svjetonazora, a najbolji način za takvo nešto je kroz proaktivno kreiranje prilika za razgovore koje mi pokrećemo, vodeći ih u željenom smjeru.

Zaključak

Intelektualna produktivnost je izravno uvjetovana mentalnom higijenom kojoj su senzibilni ljudi - bez obzira na pripadnost religijsko-civilizacijskom krugu - uvijek pridavali veliku pažnju.

Neko može primijetiti - zašto se Muhammed, a.s., nije rukovao sa ženama, pa zar je njegova moć samokontrole toliko niska?

Ili je posrijedi **osoba koja realno tretira svoju dušu i um, štedeći ih od misli i emocija kojih bi se, u svojoj čistoći, zastidjela?**

Ne vjerujem da postoji bezuslovna ili urođena ljubav. Svaka ljubav se ciljano razvija kroz svjesno ulaganje, žrtvu, (noć)bdijenje i obzirnost. Ako želimo osjetiti Allahovu ljubav u vidu nepresušne inspiracije npr. - žrtvujemo se, krotimo porive, mudro prkosimo konvencionalnim uvjerenjima, izlazimo na mejdan snagom argumenta protiv kolektivnih zabluda i bez obzira na našu usamljenost u zastupanju određenih stajališta dokazujemo da smo Allahovi vitezovi i Njegove princeze reformacije koje teže visokim položajima u Njegovim očima i čije duše treperavo zadrhte u strahu od pada u Istim.

Koliko često srećete osobe prelijepog zračenja, prostranih toplih očiju koji u vama bude ono zaboravljeno najbolje? Gdje su se izgubile u ovom svijetu beskrajno tople, nevine i bezazleno dječije oči koje osjećaju i vide vašu stidnu dušu, njegujući je? Šta se desilo sa savršeno dizajniranim mozgovima i srcima, i odakle dolaze sve te nekvalitetne slike koje reflektiraju iz nas naše oči?

Na kojem mjestu je **mentalna higijena** na vašoj listi prioriteta? Da li mislite da ste slobodni? Ako mislite da ste slobodni, kako to da nemate osjećaj nepreglednog prostranstva u grudima koje vas nadima i nosi u nove visine?

Zašto čujem zveket lanaca?

Par savjeta kako elegantno zaobići neželjeno rukovanje u podneblju u kojem muškarci krše pravila kako islamskog, tako i zapadnog bontona tako što u neznanju prvi pružaju ruke damama:

- Ukoliko je s druge strane tradicionalni musliman, ne recite: ***Izvinite, ne rukujem se jer je to stvar mojih vjerskih uvjerenja*** - pošto je takav musliman spreman za vjeru život dati, iako nije najbolje upoznat s propisima islama, odnosno detaljima islamskog bontona, pa će se naći uvrijeđenim.
- Međutim, ista isprika može biti upotrijebljena ukoliko je s druge

strane nemusliman;

- Muškarcu muslimanu bolje je reći: Žao mi je, ali ja se ne rukujem iz privatnih razloga – amortizirajući neugodnost u zraku pravom na privatnost (neisticanjem veće vjerske dosljednosti), pa u nastavku iskoristiti priliku za pojašnjenje situacije;
- U situacijama kada ste umorni i nemate snage za objašnjavanja ili se radi o velikoj gužvi, možete reći da vam je ruka uprljana tintom (malo pošarajte ruku da ne bi bili daleko od istine) ili da imate kožnu iritaciju (odnosno da vas iritira nedozvoljeni muški dodir);
- Ukoliko nerukovanjem i nevještom isprikom ozbiljno povrijedite ego nesigurnog (balkanskog) muškarca, pa vam zapjenjen uzvрати provokacijom, možete mu ljubazno preporučiti knjigu „Bonton“ ili „Priručnik za čobane u tranziciji“, ali je bolje spomenutu provokaciju iskoristiti kao priliku da pokažete vlastitu veličinu;

Muškarci koji ne žele uvrijediti ženu koja im iz kurtoazije pokazuje naklonost pružajući im svoju ruku, moraju obratiti pažnju na poniznost vlastite gestikulacije, blagost mimikrije i prijatnu boju glasa kojim uz ljubazan osmijeh mogu reći:

„Žao mi je što vas dovodim u nezgodnu situaciju, ali se ne rukujem iz privatnih razloga.“ – procjenjujući u nastavku konverzacije na koji način obogatiti sagovornicu konceptom kulturnih različitosti.

KREATIVNA PAUZA:

Uz ovaj rad vam preporučujemo frape sa bananama, borovnicama i kašikom meda. Bez obzira na različitost porijekla namirnica, odnosno banana koje su iz Sudana, borovnica koje su s vrha Treskavice, a med iz podnožja planine Velež, ovaj miks je izuzetno kompatibilan, harmoničan do muzikalnosti i njeguje sve do detalja naše usne šupljine, ostatka probavnog aparata, pa do duše i uma.

Dok budete ispijali ovaj frape razmišljajte o stepenu kompatibilnosti vaših misli, govora, djela, hrabro priznajte sebi trenutne domete. Šta nudite ljudima u svakodnevnoj interakciji osim topline vlastitog dlana? Otiđite na sajam knjige i testirajte svoj smisao za humor kroz uvježbane bliz-dijaloge sa prodavačima knjiga. Čim uspijete izmamiti novom čovjeku osmijeh, idite do narednog štanda.

MORALNA KATARZA SILOVATELJA I OSMIJEH ŽRTVE

Najbolji način da ustanovimo karakter određenih muškaraca je kroz njihov odnos prema ženama. Odnos muškog roda prema ženama je lakmus-papir na kojem iščitavamo njihov odgoj, karakterne osobine, prepoznamo edukatore, odsustvo empatije, uvažavanje neverbalnih poruka, psihopatološku historiju, itd. U srednjovjekovnoj Evropi silovanje je bila potpuno legalna metoda discipliniranja onih žena – prije vješanja i lomače - koje su se usudile, na različite načine, napustiti društvenu marginu. Taj srednjovjekovni duh svakih šest minuta ulazi među sjevernoameričke muškarce jer statistike ukazuju da je svakih šest minuta po jedna žena brutalno silovana u SAD-u. Silovanje kao forma napada gdje individua prisiljava drugu na seksualni odnos nije samo jedan od načina na koji neuspješni muškarci dolaze do željenih partnerica, nego je to bolestan način potvrđivanja vlastite dominacije u jednom agresivnom ritualu u kojem silovatelj poprima sve fiziološke karakteristike ubice jer čin silovanja liči na ubijanje tokom kojeg ubica ignorira sve svoje zdrave instinkte. Tokom spomenutog ubijanja, silovatelja preplavljuje ugodan osjećaj moći pošto stječe privid da vlastitim rukama raspolaže tuđim životom, i to kroz uzimanje duše, nasilnu penetraciju u tuđi tjelesni entitet i prijenos svojih gena na nove generacije.

Kada Gospodar svjetova kaže: „... *neka spuste haljine svoje niza se. Tako će se*

najlakše prepoznati, pa neće napastvovane biti...“ (el-Ahzab, 59) – time ne ističe zavodljivost ženskog bića koliko ističe postojanje muškaraca slabog karaktera koji traže kakav-takav opravdavajući povod za seksualno napastvovanje. Milostivi Stvoritelj uvijek pravovremeno šalje upozoravajuća saopćenja za svoja (ženska) stvorenja koja se, kroz odgovarajući bonton odijevanja i međuspolnog komuniciranja, mogu zaštititi od spomenutih nasrtaja. Međutim, šta uraditi kada silovanje postane smišljena ratna strategija nad određenim narodom i kako se nositi sa posljedicama iste?

Silovanje kao oružje za masovno uništenje

Sistematsko silovanje Bošnjakinja u minuloj agresiji od agresora srpske nacionalnosti koji su po instrukcijama vlastitog ratnopolitičkog vrha silovali ženske članove porodice pred zavezanim muškim članovima (otac, muž, brat, sin itd.), upućuje na jasan zaključak da ti zločini nisu rađeni iz seksualne potrebe nego u sklopu proračunatog političkog plana za uništenje dostojanstva i cijele psihe svih članova jedne bošnjačke porodice ili jednog muslimanskog društva. Ovim proračunatim zločinom nije samo nanesena šteta njegovim najslabijim članovima nego je svjesno poljuljana cijela duhovna arhitektura suptilnih osjećaja i povjerenja koji povezuju pripadnike unutar jedne porodice. Članovima porodice koji su morali bespomoćno gledati zločince nad svojom ženskom čeljadi ponos je smrskan u paramparčad, i bez obzira na vrijeme koje proteče od vremena učinjenog zločina svaki put kad se pogledaju osjete ponovno urušavanje i propadanje u ambis bez dna koje može jedino zaustaviti odgovarajuća (pravna) odmazda.

Međutim, ukoliko odgovarajuća pravna odmazda izostane, u smislu da zločinci dobiju svu teritoriju koju su tuđom krvlju uprljali, a izbjegnu najobičniju novčanu odštetu te uz to budu nagrađeni (viznim) povlasticama unutar većih međunarodnih subjekata koji su prešutno kumovali spomenutim zločinima, imamo nove turbulencije unutar svijesti žrtve koja još nije stigla preraditi vlastito iskustvo genocida.

Govoreći o genocidu, pokoljima, silovanjima žena od malenih djevojčica do oronulih nena, Bošnjaci već 14 godina obilježavaju, naprimjer, dan stradanja Srebrenice, prezentirajući na raznim skupovima slike i priče koje bude najgorče uspomene i emocije. Međutim, sve te gorke uspomene i emocije ostaju neobrađene u grlu ili samo pretočene u pokoji jecaj, suzu ili suhu kletvu. Naravno da glavnu krivicu zbog upadanja u zamku kolektivnog emocionalnog

mazohizma nakon agresije, snose isti oni vjersko-politički autoriteti koji su dočekali posljednju agresiju na vlastiti narod nespremno poput, naprimjer, radničke klase koja ne čita ni dnevnu štampu, a kamoli da ima uvid u mjesta na kojima se donose izvršno-zakonodavne odluke. Ti isti i danas tvrde da vole svoj narod i da ga izvode na sveopći boljitak.

„Genocid“ u laboratoriji emocionalne alhemije

Ukoliko se iskustvo genocida sa svim bolnim slikama, ranama na srcima i kolektivnom emocionalnom gorčinom, poniženošću, bijesom, neosvećenim ubijenim itd., tretira samo kroz godišnja obilježavanja najkrvavijih dana genocida bez obrade svega spomenutog i pretvaranje spomenutih slika i emocija u jasne ciljeve i razvojne planove – Bošnjaci podsjećaju na uredno poredane kokoši koje sjede ispred mikrovalne peći te pasivno i dotučeno posmatraju kako cvrči pile na vatri. Dobar primjer ispravne obrade gorkih emocija probuđenih od ljubomorne braće koja su se okomila na najslabijeg brata je primjer Jusufa, a.s., koji je te emocije iskoristio kao vjetar u jedra tokom napredovanja do najvećih društvenih pozicija. Nakon što je preživio bacanje u bunar, nije krenuo da im vrati istom mjerom žedan njihove krvi, ali je razvio fenomenalan višedecenijski razvojni plan te doveo svoju kriminogenu braću u stanje ekonomskog ropstva nakon kojeg su doživjeli i vrlo jasnu moralnu katarzu.

Kao što Kur'an ukazuje na postojanje potencijalnih seksualnih napasnika propisujući ženama jasne preventivne mjere (el-Ahzab, 59), isto tako Kur'an ne ispušta iz vida široku lepezu potencijalnih zločinaca različitih profila, nudeći jasan program pravovremene kolektivne samozaštite:

”A vama je u odmazdi život, o posjednici razuma, da biste se vi zaštitili“

(el-Beqare, 179 – prijevod M. Mlive)

Prethodni ajet ističe da svijest o eventualnoj odmazdi pasivizira potencijalnog zločinca u njegovom monstruoznom naumu te tako i potencijalni zločinac i potencijalna žrtva ostaju u životu. Drugim riječima, ukoliko neki narod nema naviku da zahtijeva odmazdu (milom ili silom) za svoje žrtve, tih žrtava kao i njihovih dželata će kroz generacije biti još više, i u tome je smrt za određeni

narod, odnosno njegovo teritorijalno-populacijsko smanjivanje do nestanka. Bošnjački narod je – s obzirom na svoje iskustvo kontinuiranih genocida – jedan od najboljih primjera koji potvrđuju prethodnu činjenicu. U prethodnom ajetu Gospodar svjetova se obraća „posjednicima razuma“ originalnim izrazom „ya uli-l-elbab“ (يَا أُولَى الْأَلْبَابِ). Bosanski prijevod „posjednici razuma“ isuviše je škrt s obzirom na bogatstvo značenja koju nosi ta sintagma jer kroz originalni arapski izraz „ya uli-l-elbab“, Stvoritelj u biti poziva pojedince zavidne intelektualne i emocionalne zrelosti sa izuzetno izraženim osjećajem za nijanse pravičnosti da promišljaju prihvatljive koncepte odmazde čije će teorijsko-praktično postojanje služiti kao štit u odnosu na zle duhove određenog mjesta i vremena koji jedva čekaju da prevladaju ljudskim bićima, a u našem slučaju - susjednim narodima.

U današnjem još uvijek pretpolitičkom bošnjačkom društvu, jučerašnji agresor uspijeva izvršiti institucionalnu odmazdu nad vlastitom žrtvom - na primjeru Ilije Jurišića - zato što umjesto vjersko-političkih autoriteta koji osmišljavaju programe zaštite naroda od budućih vojno-političkih najezdi, savremenog ekonomskog ropstva i drugih poniženja, imamo političke lidere koji djeluju i izgledaju kao Diznijevi likovi koji su zalutali u neki western, i vjerske lidere koji patetičnim bosanskim dovama rješavaju sve probleme svijeta od erektivne disfunkcije do globalnog zagrijavanja.

Govoreći o pojedincima zavidne intelektualne zrelosti, zanimljivo se osvrnuti na genocid koji se desio u Ruandi i pravovremenu reakciju spomenutih pojedinaca. Genocid Tutsija u Ruandi 1994. nije zaustavljen od «Međunarodne zajednice» (niti je ikoga bilo briga), već od odlično organizirane, obučene i disciplinirane armije, kreirane i razvijane u tajnosti tokom 80-ih od pojedinaca iz ugandanske Tutsi dijasporu. Dakle, čitavu deceniju prije samog genocida. Nakon izvojevanje pobjede na bojnopolju, nova vlada Ruande vođena bivšim generalima je poduzela strateške korake kako se genocid ne bi ponovio u skorašnjoj budućnosti. Neki od poduzetih koraka uključuju reformu školskog sistema (insistiranje na zajedničkom, ruandanskom identitetu), masovne programe memorijalizacije genocida, muzeje, fokus na ekonomski razvoj, lokalni sudski sistem koji za cilj ima primjereno kažnjavanje i reedukaciju svakog izvršitelja genocida (ne samo planera), te vojno gonjenje ljudi odgovornih za genocid koji su utočište našli u susjednom Kongu (od 1994. Ruanda je izvršila dvije-tri invazije na Kongo upravo sa ovim ciljem).

Zaključak

Razvoj strategije mentalnog i fizičkog silovanja cijelih naroda radi ostvarenja političkih ciljeva ne počinje u umovima silovatelja, već u glavama uglađenih akademika/utjecajnih osoba koji obično prođu neprimijećeni, a koji programiraju željene strukture ćelija unutar kolektivnog mozga.

Šta je potrebno da se desi pa da moralnu katarzu doživi silovatelj inspirator i izvršitelj koji, kako navodi Jovan Cvijić u Antologiji srpske književnosti, smatra da "... pogubiti mnogo Turaka znači ne samo osvetiti svoje pretke, već i ublažiti njihove bolove koje i on osjeća."? Kako se zaštititi od zlih duhova naroda koji i danas osjeća rane kosovskih junaka te na toj - guslarsko-književnim vizualizacijama oživljenoj emotivnoj boli gradi svoj krvavi odnos prema svojim komšijama muslimanima?

Šta može vratiti osmijeh na lice desetina hiljada silovanih djevojčica, djevojaka, majki, supruge i nena koje kriju činjenicu da su silovane jer se boje da će ih tom stravičnom slikom ošamariti i vlastiti ukućani, naprimjer, u običnoj porodičnoj svađi?

Kvalitetan nastavak života spomenutih žena je imperativ uprkos izumiteljima projekta kojeg su bile žrtve i svaki njihov naredni uspjeh na porodičnom i društvenom planu najveći je nacionalni interes jer urušava zločinačku arhitekturu genocidnog projekta koji nije uspio ubiti njihov duh.

Usvajanje ispravnih načina razmišljanja, izlaganje zvuku i značenjima Kur'ana, izoštravanje čula, kreativna zanimanja, druženje sa rijetkim slobodnim pojedincima današnjice koji ne robuju pogrešnim ideologijama niti predrasudama i boravak u nepatvorenoj prirodi čiju dušu osjećamo u treperavom žuboru planinskog potoka, u krošnji stogodišnjeg drveta, u rascvjetavanju cvjetova, lepetu krila agilnih ptica – neki su od načina efikasnog osnaženja vlastitog duha.

Međutim, gdje su nam »ulu-l-elbab«?

KREATIVNA PAUZA:

Uz ovaj rad vam preporučujemo da smanjite unos kofeina, gaziranih napitaka, kafe, čaja pa čak i čokolade. Jediti složene ugljikohidrate i unesite obilje vitamina. Čovjeku, kad unosi u organizam štetne hemikalije, potrebno je vrijeme da ih izbaci iz sistema.

Identično je i sa otrovnim akcijama/sugestijama kojim smo bili izloženi. Nađite ekvivalente štetnih hemikalija u intelektualno-duhovnom smislu. Danas plivajte i čitajte pored vode.

HIDŽRA – BORBA ZA KREATIVNI I GEOPOLITIČKI PROSTOR

Riječ “hidžra” (bosanski: ostavljati, napustiti) sa svojim izvedenicama je spomenuta u Kur'anu na preko trideset mjesta, a čime je višestruko istaknuta sva multidimenzionalnost migracija, odnosno uvijek priprave mobilnosti neophodne u procesu napuštanja npr. određenog stanja duha, određenog sistema, društva ili geografske tačke.

Pogledajmo jedan aspekt hidžre:

Kad budu uzimali duše onima koji su se prema sebi ogriješili, meleki će upitati: “Šta je bilo s vama?” – “Bili smo potlačeni na Zemlji” – odgovorit će. – “Zar Allahova Zemlja nije prostrana i zar se niste mogli nekud iseliti?” – reći će meleki, i zato će njihovo prebivalište biti Džehennem, a užasno je on boravište.

(en-Nisa', 97)

U prethodnom ajetu Gospodar svjetova nam kroz dijalog koji se odvio između meleka i određenih ljudi jasno slika svu neosnovanost njihove molećive isprike: *Bili smo potlačeni na Zemlji* - koja je uslijedila nakon pitanja meleka:

“Šta je bilo s vama?” Ta isprika je obezvrijeđena narednim retoričkim pitanjem meleka: ***Zar Allahova Zemlja nije prostrana i zar se niste mogli nekud iseliti?*** – u kojem se ističu dvije vrlo često previdene dimenzije života na planeti Zemlji: istraživanje prostranosti planete i mogućnost kretanja van granica (npr. mentalnih, ideoloških, kulturnih, geografskih, itd.) koje su nam drugi nacrtali, odnosno koje smo zatekli vlastitim rođenjem. Štaviše, Gospodar svjetova izvodi izuzetno opominjući zaključak: ***“... izatoće njihovo prebivalište biti Džehennem, a užasno je on boravište.”*** – u kojem se jasno naglašava da u Džehennem ne vode samo grijesi nego i nesposobnost, odnosno neprepoznavanje prilika i njihovo neiskorištavanje. Tako da svakoj individui ili (političkom) kolektivu koji pribjegava defanzivnoj retorici uvijek iznalazeći isprike za vlastitu stagnaciju i nerealizaciju vlastitih nauma, moramo nuditi kontrapitanja kojima ističemo previdene opcije u njihovim kognitivnim shemama. Npr. osobu koja se žali da ne može ostvariti svoje snove zbog, recimo, navodnog nepotizma u određenom kolektivu, jednostavno pitamo šta ju je spriječilo da se izbori za svoj kreativni prostor negdje drugdje? Osobu kojoj su nanesene fizičke povrede od nekog agresivnog siledžije pitamo, šta ju je spriječilo da do maksimuma razvije svoj tjelesni potencijal? Političku partiju koja tapka u mjestu sa svojim političkim programima zato što se ne može dogovoriti sa drugim relevantnim političkim snagama u određenom društveno-političkom okruženju, jednostavno pitamo šta ju je spriječilo da savlada vještine pragmatičnog pregovaranja i adekvatnog diplomatskog razoružavanja političkih protivnika? Ne postoji niti jedna zadovoljavajuća isprika na spomenuta pitanja, osim možda samoobmanjujućih racionalizacija koje svojim analgetskim svojstvima ublažavaju bol ali nemaju nikakav pozitivan utjecaj na zaustavljanje negativnog razmišljanja koje vodi samodestrukciji i negaciji vlastitog života.

Naravno da se hidžra (iseljenje) iz prethodnog ajeta ne odnosi samo na traženje novog geografskog prostora za samorealizaciju nego podrazumijeva borbu za vlastiti kreativni, intelektualni, kulturni, geopolitički prostor u kojem možemo realizirati vlastite individualne i kolektivne snove. Selidba (hidžra) sa geografske tačke A na geografsku tačku B skoro sigurno ne znači ništa ukoliko prethodno nije došlo do napuštanja (hidžre) pogrešnog mentalnog stava, bezidejnog društva i pogubnih životnih navika.

Ukoliko pravovremeno dođe do napuštanja svega spomenutog u našim ličnostima, nema ovosvjetske ekonomsko-političke sile (prepreke) koja može spriječiti naš razvoj i umanjiti nam rezultate. Dakle, nesposobnost uočavanja i previđanje ispravnih životnih opcija u svim navedenim prilikama, kao i u nebrojenim drugim, te prepuštanje vođstva i dominacije onima koji neće

imati sluha za nas, Allah, dž.š., kažnjava Džehennemom.

Ipak, Milostivi Stvoritelj već u narednom ajetu udaljava od spomenute strašne kazne određene kategorije ljudi:

Samo nemoćnim muškarcima, ženama i djeci koji nisu bili dovoljno snalažljivi i nisu znali puta, Allah će, ima nade, oprostiti...

(en-Nisa', 98-99)

U originalnom arapskom tekstu Allah, dž.š., navodi riječ “hila” (حيلة) koju Korkut prevodi kao “snalažljivost”, a Mlivo kao “dovitljivost”, iako ta riječ, u smislu umne aktivnosti, konotira puno više. Allah, dž.š., će oprostiti spomenute nesposobnosti koje su nas dovele na društveno-političku marginu samo onima koji nisu bili dovoljno snalažljivi, dovitljivi, promućurni, pozitivno lukavi, odnosno onima koji su bili maloumni.

Ostvarenje snova

Ostvarenje vlastitih snova uvijek podrazumijeva puno odricanja i žrtve, odnosno spremnosti da napustimo sve od rodnog mjesta do najsitnijih životnih ugodnosti. Zato je blagodat ukoliko imamo nekoga ko nas uvijek podsjeća da ne smijemo odustati od vlastitih snova te da za njih vrijedi platiti najveću cijenu. Muhammedov, a.s., san je bio da institucionalizira islam kao ideologiju, pa da kroz Medinsku povelju koju je napisao, tj. prvi pravni ustav koji uređuje društveno-politički život u jednom mjestu, osnuje pravednu državu koja će garantirati i štititi kolektivne interese njenih stanovnika. U tom kontekstu Poslanikova, a.s., hidžra iz Mekke u Medinu 622. godine, desila se nakon prethodnog napuštanja i udaljavanja od detalja pogrešne ideologije, loših navika, pogubnih mentalnih stavova, konformizma, itd. – u potrazi za novom geopolitičkom tačkom iz koje će krenuti ka globalnom svijetu. Naravno da nije bilo dovoljno da muslimani fizički pređu od Mekke do Medine pa da ostvare sve svoje interese, nego je Muhammed, a.s., morao oformiti timove ljudi, ujediniti različita plemena i frakcije, prepoznati sabotere i dezertere, neutralizirati njihovo djelovanje ili ih eliminirati, izvojevati bitke protiv agresora, uspokojiti političke manjine, razviti ekonomiju, itd.

U tom kontekstu se zanimljivo osvrnuti na Miradž, tj. događaj koji je bio izvanredna priprema Muhammeda, a.s., za vrlo zahtjevnu državničku fazu

u Medini. Miradž - to nebesko putovanje u jednoj noći kroz sva nebesa do Stvoritelja svjetova - desio se svega godinu dana prije Hidžre. Ovdje ćemo se osvrnuti na samo dva detalja sa tog pripremnog putovanja tako neophodna u savremenom uređenju i vođenju države, a to su: konsultacija ljudi iste struke/profesije i vještine pregovaranja. Na Miradžu je Muhammed, a.s., na svakom nebu sreo određenog poslanika sa kojim je komunicirao, odnosno razmijenio iskustva. Kroz tu nebesku konsultaciju ljudi iste struke, Gospodar nas uči tajni u vođenju države i društva jer je svaka državotvornost rezultat usvojenih pravnih akata o kojima je raspravljala skupina ljudi koja je prevazišla kolegijalne sujete i lične interese. Na Miradžu mlađi kolega, odnosno manje važan poslanik u odnosu na Muhammeda, a.s., tj. Musa, a.s., savjetuje svog "starijeg" kolegu po pitanju broja namaza za ummet, i Muhammed, a.s., sluša i provodi njegov savjet. I ne samo to! Musa, a.s., je na Miradžu podučio Muhammeda, a.s., možda najvažnijoj državotvornoj lekciji, a to je vještina pregovaranja. Savjetujući Muhammeda, a.s., da više puta od Gospodara svjetova traži manje namaza za muslimane sve dok se Poslanik, a.s., nije zastidio Gospodara, cio ummet Muhammedov je podučen da - po pitanju vlastitih interesa - treba vješto pregovarati sa svakim, makar s druge strane bio neko dobronamjieran i milostiv kao što je sam Stvoritelj svemira!

Važnost vještine pregovaranja je dodatno potcrtana u narednom ajetu:

Mi smo nebesima, Zemlji i planinama ponudili emanet, pa su se ustegli i pobojali da ga ponesu, ali ga je preuzeo čovjek - a on je, zaista, prema sebi nepravedan i lahkomislen

(el-Ahzab, 72)

Iz prethodnog ajeta vidimo da su nebesa, Zemlja i planine iskoristile svoju mogućnost pregovaranja, tj. odbile su da prihvate emanet koji podrazumijeva kaznu ukoliko se ne ispoštuje, a koji je poslije ponuđen čovjeku. Preciznije rečeno, jasno su pokazale strah i ustezanje te proslijedile spomenuti paket dalje. Čovjek je u ovom slučaju bio lahkomislen i neznalica jer je prihvatio cio emanetski paket bez ijedne intervencije na koje je sasvim izvjesno imao pravo. Znamo da je Iblis, nakon Allahove, dž.š., presude i njegovog protjerivanja iz Dženneta domišljato intervenirao tražeći da živi – ni manje ni više – nego koliko traje život na planeti Zemlji. I biva mu odobreno.

"Gospodaru moj!" - reče on – "Daj mi vremena do dana kada će oni proživljeni biti!" "Dajem ti" - reče On...

(Sad, 79-80)

Na Miradžu je istaknuta sva važnost različitih aspekata komuniciranja s posebnim akcentom na spremnost, na nužnost komuniciranja sa ljudima iste struke i razvoj vještina pregovaranja, tako važnih za ostvarenje naših individualnih/kolektivnih snova i u ovom nam modernom vremenu. Poslije savladanih lekcija na Miradžu, Hidžra je bila naredna prirodna etapa u životu prve zajednice muslimana. Naše individualne hidžre danas također prate isti redoslijed, tj. nakon našeg individualnog razvoja kroz iskušnja i usvajanje neophodnih vještina, slijedi borba za kreativni radni prostor u koji možemo ugraditi svu puninu vlastitih ličnosti.

Zaključak

Ko ispravno shvati poruke Hidžre odstranjujući iz svojih ličnosti sve ono što sprečava njihov razvoj, razvit će mentalnu mobilnost neophodnu za razvoj multidisciplinarnosti te kroz cjeloživotno usavršavanje ispuniti svoju misiju na Zemlji. U suprotnom, puka fizička hidžra muslimana sa tačke A na tačku B, proizvodi porobljene građane drugog reda na marginama bjelosvjetskih društava koji se raduju, manje-više, svačijoj novoj godini.

KREATIVNA PAUZA:

Uz ovaj rad vam preporučujemo sok od grejpfruta.

- rasijecite grejp na pola
- iscijedite ga ručno na cjediljki za limun
- odajte malo vode i kašičicu šećera ako želite
- servirajte i uživajte u tjelesnom i intelektualnom užitku
- Otiđite za vikend na putovanje i istražite znamenitosti nekog novog mjesta.

HADŽDŽ - ODLUČNOST U ODBACIVANJU SVIH OBLIKA ROPSTVA

Kao propis, stanje uma ili društveno-politički pokret koji objedinjuje u sebi sve ostale islamske propise koji počinju jasnim svjedočenjem da je samo Allah Bog i da je Muhammed, a.s., Njegov Poslanik - hadždž višestruko potcrtava našu odlučnost u odbacivanju ropstva bilo kojem poroku, ličnosti ili političkoj snazi koja želi ugroziti razvoj sve punine naših ličnosti.

Osnova liderstva je utjecaj i sposobnost buđenja najboljeg u ljudima te njihova aktivacija na raznim životnim poljima. Mnogo je elemenata liderstva prisutnih u samim propisima islama i racionalno vrlo objašnjivih s obzirom na ciljeve islama koji streme očuvanju kako individualnog tako i kolektivnog razuma, života, vjere, potomstva i imetka. Hadždž je paradigma svih islamskih propisa i kao takav s razlogom biva određen kao peti stub islama, nakon treninga kroz svakodnevne molitve, post i zekat koji su oličenje spartanske discipline, treninga tjelesno-mentalne mobilnosti, nužnih vježbi socijalne inteligencije kroz svakodnevne trominutne dijaloge prije i poslije molitve, kao i na većim sedmičnim skupovima petkom, itd. Osoba koja ne prepozna elemente liderstva u stubovima islama a koji prethode hadždžu, sa hadždža se može vratiti samo sa konceptom koji se popularno zove koncept »burma-surma-hurma».

Musliman i muslimanka se svakodnevno u namazu okreću prema Kabi, odnosno arhitektonskom zdanju Ibrahima, a.s., najvećeg buntovnika u historiji čovječanstva, koji je snagom vjere i racionalnih argumenata hrabro prkosio autoritetima vlastitog vremena na svim nivoima. Naše misli, koje tokom molitve upućujemo prema tom arhitektonskom zdanju, moraju nam se vratiti natrag barem s djelićem tog ibrahimovskog buntovništva, tako neophodnog u borbi protiv široke lepeze sabotera našeg napretka.

Tim prije, mi Bošnjaci, tj. potomci bogumilskih buntovnika, čija su bića obogaćena prkosnim genima predaka koji nisu bili ravnodušni na bilo kakva poniženja - moramo negovati te gene kao što negujemo pet puta dnevno uspomenu na jednog od najvećih buntovnika s razlogom u historiji čovječanstva, a čije ime blagosiljamo na svakom tešehhudu (sjedanju u namazu/molitvi).

Zastupnici ciljeva kršćanstva/islama

Vrlo često su općine u kršćanskim državama - crkve transformirane u razgranate administrativne jedinice koje vode brigu o svim aspektima jednog grada. Veliki dio gradskih općina u Njemačkoj, npr. općina grada Šlezviga (Schleswig), izgrađene su na temeljima crkve, pošto su crkve kroz historiju građene na najčvršćim temeljima i općine kao najvažnije administrativne zgrade su zasluživale najsolidnije temelje. U podrumima općina se još uvijek mogu vidjeti crkvene freske, dok se oko općinskih zgrada još uvijek često mogu naći sačuvani i uredno održavani ostaci groblja koje je bilo uz nekadašnju crkvu, dok je veći dio groblja ostao pod zgradom općine. Zato, ako vam gradonačelnik u nekoj kršćanskoj zemlji kaže kako je spreman preko leševa ići na svoj posao - nemate nimalo razloga da mu ne vjerujete.

S druge strane, džamije kao organizacione jedinice muslimana su odavno prestale biti zastupnice sveobuhvatnih ciljeva islama u širem društvu, jer su svedene na mjesta za jeftinu socijalizaciju obezglavljenih pojedinaca bez ambicije, koji uživaju u neshvaćenim vjerskim ritualima tokom kojih, vizualizirajući onosvjetsku idilu, ublažuju bol društveno-političkog neuspjeha na ovom svijetu. Međutim, kako musliman pojedinac tako i njegove institucije odlučnije kreću prema korjenitoj transformaciji u svoj bolji i potpuniji oblik.

Spomenuta transformacija nastupa onog trenutka kada osoba počne promišljati o širim implikacijama islamskih propisa, tj. kada, naprimjer, svoje iskustvo hadždža bude znala objasniti informativnim i poticajnim riječima

umjesto kapitulirajućim konstatacijama o navodnom hipnotičkom efektu Kabe tipa: "To je tako lijepo da se ne može objasniti riječima!" Poslije toga ide nekoliko smisleno nepovezanih euforičnih riječi: "Posebno!", "Suze!", "Zajedno!" - praćenih iskrenim uzdasima. U osnovnoj školi smo za ovakve odgovore dobijali čiste jedinice.

Sociološko-političke dimenzije

Hadždž kao propis, stanje uma ili društveno-politički pokret koji objedinjuje u sebi sve ostale islamske propise koji počinju jasnim svjedočenjem da je samo Allah Bog i da je Muhammed, a.s., Njegov poslanik - višestruko potcrtava našu odlučnost u odbacivanju ropstva bilo kojem poroku, ličnosti ili političkoj snazi koja želi ugroziti razvoj sve punine naših ličnosti.

'Ali Šeri'ati u svom djelu "Hadždž" ističe brojne socio-političke dimenzije hadždža. Preljepo dočarava hadždž upoređujući geometrijske oblike koje hadžija pravi svojom kretnjom tavafeći oko Kabe i trčeći između Saffe i Merve. Šeri'ati ističe da hadžija, čineći sedam obaveznih tavafa oko Kabe, ustvari pravi kružnicu, odnosno geometrijski najsavršeniji oblik kojim svjedoči da ima upotpunjenu i savršenu vjeru, poredeći hadžiju u tavafu sa leptirom koji kruži oko izvora svjetlosti. Međutim, kada trči ili ubrzano hoda od Saffe do Merve, hadžija više ne pravi kružnicu nego se kreće pravolinijski u dva smjera i tako svjedoči da komunikacija - bila ona u porodici, školi, džamiji ili radnom mjestu - uvijek mora biti dvosmjerna. Ubrzanim hodom od Saffe do Merve, hadžije se, ustvari, prisjećaju na hod Hadžere, r.a, koja nije tražila ništa duhovno, metafizičko ili apstraktno nego je proaktivno tražila nešto vrlo materijalno, tj. pitku vodu, nužnu za njen i sinov joj biološki opstanak. Tako da se hadžija, dok ispunjava taj element hadždža, uči biti poput orla koji će kroz život nadobudno i oštrog pogleda tragati za praktičnim razvojnim životnim šansama (fizičkim, ekonomskim, političkim, društvenim, itd.) za sebe, a i za kolektiv u koji se vraća - ističe Šeri'ati.

Zanimljiva je i simbolika dva rekata koja se klanjaju ispred Mekam Ibrahima, odnosno Ibrahimovih stopa, nakon završenih tavafa, a prije hoda između Saffe i Merve, i tu vjernik treba da se u mislima zavjetuje kako će pratiti u stopu reformatore boreći se do kraja života protiv pogubnog konformizma. Tako da hadžija koji shvati simboliku klanjanja kod Ibrahimovih stopa - mora izabrati propitivanje svih kolektivnih zabluda vlastitog društva, a kojima će se kvalitetno suprotstaviti nakon povratka u isto, jer pravi hadžija nikad nije konformista.

Tavafeci oko Kabe hadžija se prisjećaju svih kur'anskih kazivanja o Kabi, vizualiziraju, između ostalog, Ibrahimov, a.s., obračun s lažnim idolima njegovog vremena u toj istoj Kabi, razmišljajući u hodu o vlastitom efektivnom pristupu modernom idolopoklonstvu i njihovim žrtvama, koje su zaražene strahom od ljudi, čijim funkcijama, titulama ili odorama su pripisali potpuno nezasluženi status, te postali slijepi robovi značenja koje su zatekli ili sami dali.

Biti u žiži zbivanja

Tavafska gužva simbolično prikazuje antitezu konformizmu, odnosno važnost timskog i koordiniranog rada u toj istoj gužvi. Naime, lahko je primijetiti da kroz tavaf puno bolje prolaze grupe (džemati) hadžija koji se čvrsto drže i očituju pripadnost istom timu npr. bojom hidžaba, turbana ili improviziranim barjacima koje nosi lider grupe. Da se primijetiti i to da nekad najveće probleme u tavafu pouzrokuju "slobodni strijelci" koji, iz silne želje da se približe Kabi i Crnom kamenu, zaboravljaju da se put kroz društvenu gužvu krči liderstvom, primjerom i konstruktivnim idejama, a ne sebičnim srljanjem preko društvenih prepona ne uvažavajući potrebe drugih.

Hadždž kao propis, pa i pokret, gradi kod hadžije vrlo pripravno stanje uma koje omogućuje svom nosiocu da vješto pliva u različitim društvenim miljeima. Baš kao što je hadžija - bez obzira na godine i društveni status - obavezan da uđe u svu gužvu tavafa oko Kabe, odnosno hadždža, isto važi i za njegov odnos prema društveno-političkom ili intelektualno-ekonomskom angažmanu u globalnom svijetu. Još uvijek se vrlo često mogu čuti nedovoljno zrelo razmišljanje muslimana koji kažu: "Neću baš sad da se upuštam u borbu protiv sabotera našeg napretka pošto se pripremam za hadždž!" Dok bi upravo jedna takva odvažnost označila zrelost osobe za doobrazovanje kroz program liderstva, koji skraćeno, hadždž zovemo.

Međutim, oni koji prođu kroz taj program liderstva potpuno neizbrušeni, nedodirnuti dubokom smislenom simbolikom svih detalja ovog propisa, nakon povratka u svoja društva nastavljaju da grozničavo čuvaju skup dekadentnih kolektivnih zabluda (npr. minimalizam, determinizam, konformizam), kojim su u svojoj površnosti zadojeni, čvrsto ubijedjeni da tako čuvaju vlastitu čistoću stečenu obavljenim hadždžom koji tretiraju poput ukrasne staklene čaše upitne kvalitete.

Omer bin el-Hattab, r.a., je - odmah po ulasku u islam - govorio kako se neće smiriti dok ne bude veličao Allaha na svim onim mjestima na kojima je nekada

veličao nekoga ili nešto drugo mimo Allaha - kristalno jasno demonstrirajući na taj način, vlastito duboko razumijevanje ciljeva svih islamskih propisa.

Omer, r.a., kao takav je imao ispravno stanje uma jednog hadžije mnogo prije obavljenog hadždža, jer je shvatao da je vjera sa svojim propisima tu samo da nam izoštri čula i instinkte, dok je naš svakodnevni pokretač analitičan um i hrabro srce koje gori dan i noć za uspostavljanjem zakonodavnih mehanizama koji će polučiti pravdu i red. Počevši od islamizacije naših navika, naših porodica, islamizacije džematskih odbora, islamizacije znanja i širokog spektra institucija, koje će se u početku - poput svakog virusa - grozničavo boriti protiv spomenutih nužnih antibiotika.

Baš kao što nijedna diploma, koju stječemo kroz različite sisteme obrazovanja, nije vrijedna naše izgubljene prirodnosti, jednostavnosti i pristupačnosti, isto tako niti jedan islamski propis nije shvaćen u svom slojevitom cilju ukoliko njegovim izvršavanjem postanemo nepristupačni, neprirodni i iskompleksirani.

Hadždž je Arefat

Svi navedeni obredi, od tavafa, klanjanja, sa'ja, itd. su sastavni dijelovi jedne obične umre, dok je osnovna komponenta hadždža penjanje i stajanje na brdu Arefat, jer je Resulullah, a.s., rekao: »Hadždž je Arefat.» Drugim riječima, hadždž počinje od trenutka kada napuštamo Kabu ili, kao što kaže 'Ali Šeri'ati, da bi obavio hadždž, moraš napustiti Kabu i udaljiti se od nje.

Ukoliko hadžija ne shvati da pravi hadždž počinje od trenutka kada se udaljava od Kabe, odnosno kada napušta Allahovu kuću, onda ostaje zatočenik shvatanja života kao ravne, statične doline bez prepreka, i bez potrebe za vlastitom jasnom ambicijom i vlastitim životnim ciljem. Ukoliko hadžije ne shvate simboliku Kabe kao geografsko-ideološkog orijentacionog centra muslimana, pa se emotivno vežu za tu praznu crnu kocku, doslovno je shvatajući Božijom kućom, svojim jedinim pravim domom, iz Mekke će nam još dugo dolaziti kolonije slomljenih duša i dezorijentiranih »beskućnika» paraliziranih nostalgijom za »Allahovom blizinom».

Jer, ko nije spoznao Allaha, dž.š., i osjetio Njegovo djelovanje prije zvaničnog hadždžskog obreda, u Mekki će biti ono što je bio i kod kuće - pasivni statist, smrtno preplašen da se neće uklopiti u dekorativnu koreografiju ove najveće muslimanske predstave na otvorenom.

Korijen imena "Arefat" potječe od glagola "arefe" (عَرَفَ), koji označava spoznaju, saznavanje, upoznavanje, itd. Tako da obavezno penjanje na brdo znanja, saznanja i upoznavanja (Arefat) i obavezan boravak na njemu jasno sugerira vrstu obaveznih aktivnosti nakon obavljenog hadždža i povratka u matično društvo. Ako je hadždž Arefat, onda je hadžija neko odlučan na predano penjanje prema naučnim, ekonomskim, političkim vrhovima, uz spremnost na prolijevanje mnogo znoja kao rezultat dugog penjanja i boravka pod neugodnim užarenim suncem bez tračka hlada.

Ako je hadždž Arefat, onda je hadžija neko ko zna da, nakon vlastite izgradnje, mora - prije ili kasnije - ući u gužvu sa ljudima, mora se znati kvalitetno umiješati u projekte, džemate, udruženja, firme, političke partije, itd., te preuzeti liderstvo ili ga ojačati.

Današnji način shvatanja boravka na Arefatu je odličan primjer gubitka hadždžskog duha. Ukoliko čovjek čita hadise o tom mjestu i događaju jasno vizualizira mini rekreaciju Sudnjeg dana, stotine hiljada ljudi koji stoje na užarenom suncu, podsjećajući se pritom na blizinu sunca na Sudnjem danu i moleći Uzvišenog za direkcije kako korisno provesti ovaj život. Hadžija na Arefatu ulazi u ulogu lidera koji svojom pojavom inspirira i pomaže sve od djece do bolesnih staraca i koji svojim obraćanjima ostavlja duhovne riznice na raspolaganje generacijama koje dolaze. Boravak tipičnog hadži je na Arefatu ovih dana izgleda otprilike ovako: jutro prespava u šatoru, poslije podneva/ikindi je ruča, baci ostatke tog ručka na zemlju, i zadnja dva sata prije akšama dovi u hladu tog istog šatora.

Važnost imaginacije kroz hadždž

Milioni hadžija, obučeni u jednostavne bijele ihrame, uz malo zdravog duha i mašte vrlo lahko mogu da vizualiziraju događaje koji slijede u budućnosti kao što su Proživljenje i Obračun, a što je savršena prilika da se svaki hadžija ponaosob zapita kojim djelom će se izdvojiti pred svojim Gospodarom, dž.š., te zasluži Njegov pogled divljenja. Kur'an kao, uz ostalo, zbirka biografija uspješnih ljudi detaljno ističe evolutivne putanje tih moralnih gorostasa koji su hodili tom istom Mekkom, svaki u svoje vrijeme, te se uhvatili ukoštac sa različitim društvenim nemanima i tako zaradili lijepe zemaljske epitete i ahiretske stepene.

Pitanje na koje svaki moderni hadžija mora naći odgovor, najkasnije dok hodočasti te svete prostore je: da li si definirao društveno-političku neman

s kojom ćeš se uhvatiti ukoštac te dokazati Allahu, dž.š., Resulullahu, a.s., i drugim muslimanima da imaš analitički um i hrabro srce? Drugo pitanje koje nameće sam ambijent je: ako smo svi isto obučeni, u odjeći bez džepova i rukama bez kofera, čime opremiti i kako izgraditi naša jedina prava blaga - umove i srca - pa zadiviti svijet?

Kada hadžija na Mini aktivno i precizno gađa kamenčićima stubove koji simboliziraju šejtana, tada obavlja još jedan element liderstva shvatajući da se mora jasno odrediti u odnosu na nosioce svega onoga što šteti jednom društvu i jednom vremenu. Možda je to i najvažnija vizualizacija koju hadžija mora proživjeti dok aktivno gađa spomenute stubove, tj. svaki put kad baci kamen prema stubu u svojoj glavi mora jasno definirati razmišljanja, ideologije, negativce, sabotere, itd., na koje će se obrušiti svom vlastitom intelektualnom i fizičkom snagom. Ukoliko se ta vizualizacija ne desi, hadžija liči na nesigurnog boksera koji se zadovoljio da svoju energiju potroši na obješenu vreću u kutku neke mračne sobe, ne usuđujući se suprotstaviti stvarnim nemanima. `Ali Šeri`ati opisuje spomenuta džemreta, odnosno ovaj aspekt programa liderstva kao "militantno vojno iskustvo" poslije kojeg dolazimo do zasluženog Bajrama! S druge strane, posmatrajući telbijju ona nije ništa drugo do odazivanje na regrutaciju i stavljanje svog srca, uma i intelekta na raspolaganje Vrhovnom Komandantu. Telbijja je propisana kao nešto što mora biti moto svakog hadžije. Nije bez razloga i to da se telbijja uči sve dok hadžija ne stigne u okrilje Kabe - kada vojnik stigne u kasarnu nema potrebe da se dalje odaziva jer svojim prisustvom potvrđuje uspješnu regrutaciju.

Kao što je Kaba samo početak hadždža, i kao što je penjanje i osvajanje brda znanja (Arefata), samo jedna etapa, u ovom programu liderstva koju prati spremnost za neminovno suprotstavljanje superiornom fizičkom silom (džemreti), tako je i žrtva (kurban) na kraju hadždža fantastična prilika za vizualizaciju žrtve vlastitog vremena, novca, znanja, snage, ugleda, položaja, itd., zarad realizacije kolektivnih uzvišenih ciljeva.

Zaključak

Savremena manifestacija hadždža - zbog ispuštanja esencijalnih značenja - u brojnim svojim segmentima nije više od karnevala i unosnog vjerskog turizma na osnovu kojeg profitiraju korumpirane islamske zajednice diljem ummeta. Uzimajući u obzir pozitivne trendove racionalno-kritičkog promišljanja koji pupaju među inteligencijom u stasavanju nije daleko vrijeme kada će hadždž

ponovo biti globalni poligon za spiritualno i fizičko brušenje svake individue, razmjenu ideja, razvijanje strateških ciljeva i zajedničko afirmiranje tih ciljeva kroz nemjerljiv broj dova upućenih na Arefatu, te simbolično potvrđivanje spremnosti podnošenja žrtve za te ciljeve imitiranjem akata Ibrahima, a.s.

Hadžije koje propuštaju primijetiti suštinu stvari se snažno usredotočuju na zikr, dove i namaz, pritom zaboravljajući važnost uspostavljanja konkretnih poznanstava i prijateljstava, razmjene informacija o strateškim problemima muslimana u određenom regionu, te mogućnosti strateškog rješavanja istih. Uslijed koncepta njegovane dvoličnosti kod muslimanskih masa, osoba otvorenog uma na hadždžu ima osjećaj da se na svaki razgovor koji potiče pozitivnu zainteresiranost za dunjalučke (ovosvjetske) perspektive gleda kao na gubljenje dragocjenog vremena rezerviranog za rituale. Tako se četiri dana hadždža, odnosno oko 33 hiljade godina kolektivnog vremena okonča u atmosferi koja podsjeća na sebično lešinarenje oko dobrih djela i kockanje s Kabom kao još jednom kasno posloženom kockicom. Imajući ovo u vidu, ne iznenađuje i činjenica da se oficijelni programi većine kampova na Mini baziraju uglavnom na papagajskim, vrlo neodređenim dersovima saudijske uleme koji suhoparno obrađuju hadždžske rituale, bogobojaznost, iman ili organiziraju nekreativna takmičenja u broju pročitanih stranica Kur'ana.

Cio naš život poslije obreda hadždža su smislena putovanja do jasnih geografskih tačaka u kombinaciji sa tavafom - odnosno obredima/treninzima, sa'jom - orlovskom potragom za realnim šansama, Arefatom - mukotrpnim uspinjanjem na različite društvene ljestvice, džemretima - intelektualno-fizičkim obračunom s lažnim kipovima (pojedincima, sistemima) našeg vremena.

Međutim, naš život najpreciznije opisuje kurban, odnosno životni koncept koji glasi: ako nas Allah zavoli, a tome težimo, iskušat će nas onim što najviše volimo da svijet vidi od kakvog smo materijala.

KREATIVNA PAUZA:

Uz ovaj rad vam preporučujemo pečene i punjene golubove. Pripremljene golubove operemo pa ih iznutra i izvana nataremo solju, kratko ih pečemo na vrućoj masti. Malo-pomalo dodajemo im vrući bujon pa ih 45 minuta pečemo u pećnici često ih zalijevajući. Pečene golubove svrstamo na zagrijanom pladnju čitave ili razrezane po polovini i obložimo ih peršunom. Možemo ih prije pečenja nadjenuti. Nadjev: zemičke namočimo i istisnemo. Jetra, srce i želudac fino sasjeckamo i zajedno s istisnutim zemičkama protjeramo kroz aparat za mljevenje mesa. Sitno narezan luk i peršun propržimo na maslacu i dodamo jaje, začine i mrvice. Zatim sve zajedno izmiješamo i dobro posolimo. Tim nadjevom napunimo golubove i zašijemo ih. Prilozi: salata od krompira, zelena salata. Bon appetit.

Dok budete jeli ovaj specijalitet razmišljajte o golubovima prevrtačima i njihovom egzibicionizmu koji ih je učinio zarobljenicima ljudskih kafeza. Posjetite s prijateljima hipodrom, unajmite konja i razvijte s njim prijateljstvo hraneći ga i timareći.

INTELIGENTNA IGRA ZNAKOVA

Mi ćemo im pružiti dokaze Naše u prostranstvima svemirskim, a i u njima samima, dok im ne bude jasno da je Kur'an istina...

(Fussilet, 53)

Planeta Zemlja je fantastičan poligon za istraživanje zahvaljujući bogatstvu različitih pojava i intrigantnih ekosistema koji mame pažnju svakog radoznalog uma. Ona je data na predano istraživanje čovjeku uz više priručnika za korištenje. Posljednji priručnik za korištenje planete i njenih dobara, Kur'an svojim poglavljima otvara um čovjeka prema mikrosvijetu ("Pčele", "Mravi", "Pauk", itd.), prema makrosvijetu ("Galaksije", "Sunce", "Mjesec", itd.), ali više od svega prema razumijevanju čovjeka ("el-Insan", "en-Nisa", "eš-Šu'ara", itd.) kao glavnom korisniku planete.

U ajetu s početka ovog rada Stvoritelj svjetova otvara ljudske vidike paralelno u pravcu dva poligona, potičući nas da promišljamo pojave na horizontima u komparaciji s pojavama u ljudskom biću. Uzimajući u obzir da je veći dio ljudske inteligencije određen čovjekovim prošlim, sadašnjim i budućim okruženjem – odnosno njegovom percepcijom tog okruženja – krenut ćemo od najjednostavnijih pojava na nebu i pokušati naći njihov ekvivalent u samom čovjeku.

Oblaci misli

Zar ne vidiš da Allah razgoni oblake, i onda ih spaja i jedne nad drugima gomila, pa ti vidiš kišu kako iz njih pada; On s neba, iz oblaka veličine brda, spušta grád, pa njime koga hoće pogodi, a koga hoće poštedi - blijesak munje Njegove gotovo da oduzme vid.

(Nur, 43)

Poznato je da ajet iznad precizno opisuje proces nastajanja oblaka jasno ističući tri etape: kretnje oblaka zahvaljujući vjetru; njihovo grupiranje/spajanje; i na kraju, njihov rast kroz gomilanje i kondenzaciju. Međutim, pitanje je da li posmatranjem smislenih kretnji na nebu iznad nas možemo objasniti određene mentalne procese u našim glavama? Ukoliko oblake zamijenimo mislima, vidjet ćemo da i misli bivaju navođene različitim društveno-političkim strujanjima, nakon kojeg se spajaju, pa gomilaju da bi u zavisnosti od kvalitete misli i njihove čistoće udahnule život društvu ili mu naštetile destruktivnim idejama koje poput grada razaraju organizacione ćelije društva. Ukoliko ste u skorije vrijeme letjeli avionom lahko ćete prizvati slike oblaka vrlo različitih dimenzija, boje i oblika. Na određenom dijelu neba oblaci su razbacani u paramparčad te nije došlo do njihovog spajanja niti gomilanja, odnosno udruživanja u zahtjevnije strukture. Takvi razbacani i usitnjeni oblaci imaju svoju puku dekorativnu vrijednost i iz njih neće poteći ni kap kiše koja će kvalitetno dotaknuti nečiju zemlju. Slično je i sa umovima koji, naprimjer, čitanjem, putovanjima, itd., nisu sakupili dovoljno ideja nego površno prilaze svemu. Slično tome, mnoštvo pojedinaca se može okupiti/okupljati na jedno mjesto, a da uopće ne dođe do izgradnje međuljudske arhitekture ideja i projekta koji će generirati ljepši svijet. Vrlo često oblaci, iako spojeni i nagomilani, ne nude zemlji ono što će je oživjeti i oploditi, nego isijavaju zaglušujuću grmljavinu i prosipaju grad koji nanosi štetu prirodi i ljudima. Poput određenog parčeta neba ispunjenog zgusnutim crnim oblacima i ljudski um može biti krcat diskutabilnim znanjem i mračnim ideologijama koje natapaju različita društva kiselinom koja kapa iz njihovih pera.

Promatrajući nebo na ovaj način ono postaje, iako i dalje vrlo skupa, ipak svima dostupna pokretna laboratorija koja nam omogućava – dok sjedimo sa dragim ljudima na nekoj klupi – da objasnimo, sebi i drugima, misaone procese, koncepte intelektualne sterilnosti, različita društveno-politička strujanja, prednosti timskog rada u odnosu na neuvezane napore kvalitetnih pojedinaca ili uzroke kolektivne (ne)inventivnosti određenog podneblja.

Crne rupe

Najneobičnija rupa - spomenuta u zadnjem uputstvu za korištenje planete - iz koje možemo derivirati izuzetno korisne zaključke je rupa u brodu koju buši Musaov, a.s., tajanstveni saputnik Hidr, r.a., koji jednim, na prvi pogled, destruktivnim potezom rješava egzistencijalna pitanja radničke klase ugrožene vladom, tj. njenim nemilosrdnim zakonima konfiskacije privatnog vlasništva. Postoje i mnogo zanimljivije crne rupe u živom organizmu (zemlji) u koje se povlačio jedan od najorganiziranijih oblika života (mravi) sklanjajući se pred najmoćnijim čovjekom na planeti ikad (Sulejmanom, a.s.). Nisu se samo mravi sklanjali u svoje rupe pred Sulejmanom, a.s., jer je on pored osvajanja kopna bio pionir u istraživanju okeana, nego su to činili i brojni iznenađeni stanari okeanskog dna koji su se povlačili ispred ekspedicije njegovih agilnih ronilaca (v. el-Enbiya', 82).

Međutim, ovdje ćemo govoriti o nebeskim tijelima sa toliko jakim gravitacionim poljem da im ni svjetlost ne može umaći. Ove crne rupe mogu biti veličine graška a da pri tome, svojom gravitacionom silom, mogu usisati u svoj bezdan nebeska tijela veličine našeg Sunca. Šta u ljudskom organizmu može biti određen ekvivalent opisanom nebeskom tijelu? Oko je, naprimjer, isto tako veličine graška, sa potpuno crnom zjenicom koja može obuhvatiti u jednoj sekundi, naprimjer, Mount Everest, cijelu panoramu jednog megapolisa ili krajolik sačinjen od nekoliko hektara šume i jezera. Tako i dobar dio od onoga što oko usisa kroz svoju zjenicu završava u nepoznatim dijelovima ljudske podsvijesti, gdje se gomila i/ili slaže, dok samo mali broj ljudi uspijeva te nepregledne arhive slika kvalitetno iskoristiti.

Duga misli i osjećaja

Na koji način povezati dugu, kao pojavu na nebu, sa čovjekom i onim što se zbiva u njemu? Da bi se pojavila duga, ta lepeza najrazličitijih boja posloženih u polukrug na nebu, neophodno je da se na nebu pojave u isto vrijeme dvije krajnosti – sunce i kiša. Vrlo je slično i sa intelektualnim procesima u čovjeku. Ukoliko želimo u našim srcima i umovima probuditi cijelu lepezu najrazličitijih osjećaja i misli neophodno je da vlastita bića izlažemo različitim krajnostima, odnosno nepredvidivostima. Nijedan čovjek ne želi da mu mozak ostane bez dopamina, enzima bez kojeg padamo u indiferentnost i depresiju, a najbolji način za povećanje lučenja dopamina je izlaganje naših bića različitim nepredvidivim situacijama. "Krajnosti" u prirodi koje potiču kreativne procese u čovjeku su, naprimjer, sunce i snijeg ukoliko im se izložimo skijajući

na nekoj planini. Slično je i sa boravkom u dijelovima naše planete gdje se pjenušavi morski valovi razbijaju o okomite hridi; tačke sudaranja sjevernog i južnog vjetrova na planinama; mjesta dodirivanja morskih struja, itd. Jedan od najkreativnijih položaja u koje čovjek može dovesti svoje tijelo je stanje skoka u vodu sa neke tvrde površine tokom kojeg, u samo nekoliko sekundi, mijenjamo tri životne sredine (kopno, vazduh, vodu). Jedna od najpoticajnijih situacija za čovjekove kognitivne procese je probijanje nježne i propustljive vodene opne najtvrdim dijelom ljudskoga tijela (lobanjom), bilo da uranjamo ili izranjamo.

Stvoritelj čovjeka i njegov najbolji Poznavalac s razlogom potiče kod čovjeka taj, u kreativnom smislu, neprocjenjivi osjećaj neizvjesnosti i vremenske oskudice:

A zar su stanovnici sela i gradova sigurni da ih Naša kazna neće snaći noću dok budu spavali? Ili su stanovnici sela i gradova sigurni da ih naša kazna neće stići danju dok se budu zabavljali?

(el-E`araf, 97-98)

Ljudska jezgra

U vrijeme dok čovjek još nije bio izgubio senzibilnost u pogledu cijelog bogatstva zemljinih ekosistema, cijeneći ih i uvažavajući iz ljubavi prema Stvoritelju istih, planeta Zemlja nije imala svoje ledene polove nego je na svim njenim meridijanima vladala optimalno ugodna klima bez oscilacija u temperaturama. U prilog toj činjenici govore brojni fosilizirani primjeri flore i faune tipične za tropske krajeve, a koji su pronađeni na sjevernom i južnom polu. Čovjekovo otuđenje od svoje zdrave prirodnosti direktno je utjecalo na uslove života na planeti, tj. zamrzavanje velikog procenta dvaju čovjekovih polova – uma i srca – odrazilo se na surovost uslova života na polovima planete. A kada su smrznuto srce i razum uskraćeni za procvjetavanje u svoj svojoj ljepoti – izuzimajući periodične refleksije tuđe svjetlosti slabog intenziteta – kako potaknuti proljeće srca i uma? Kako liječite gangrenu duše i uma?

Osim što čovjek sa svojom matičnom planetom dijeli isti postotak minerala, jezgra planete Zemlje je, svjedoče naučnici, sačinjena od užarene tečne magme koja doprinosi Zemljinom okretanju, a u mnogome podsjeća na čovjekovu srž. Taj nemir u utrobi Zemlje je toliko snažan da bi naša planeta eksplodirala

u paramparčad samo da nije njenih izdušnih ventila u vidu erupcije vulkana, zemljotresa, gejzira itd. Slično je i sa čovjekom pošto je stvoren sa velikim unutarnjim nemirrom koji ga čini da se kreće, istražuje, osvaja planinske vrhove, ukroćuje divlje rijeke, traži odgovore, testira teze, prkosi gravitaciji, usvaja mišljenja, pomjera svoje granice, mapira okeansko tlo, preispituje prijatelje, vodi ratove, mijenja sredine, itd.

Čovjekov unutarnji nemir je i njegova najveća pokretačka snaga ukoliko taj nemir tretira poput jogunastog konja kojeg zna zauzdati, timariti i voditi u pravim smjerovima. Ljudski nemir biva tretiran kroz redovne erupcije misli i emocija koje izlaze iz čovjeka putem raznih izdušnih ventila. Nekada je to vika u šumi, pljusak suza, pecarski štap, teniski reket, olimpijski bazen, a nekad pero ili neki drugi vid vatrenog oružja.

Zaključak

Koliko je teško prebrojati Allahove znakove u svijetu možda najbolje govori činjenica da su okeani do dana današnjeg istraženi svega 3%. Oko 97% vodenog prostora planete Zemlje je još uvijek puno iznenađenja za naše umove uz ogromne mogućnosti komparativnog promišljanja mnoštva znakova. Ljepotu svijeta, kao ni njegovu mudrost, ne možemo otkriti preko stranica tuđih knjiga, bez obzira koliko one zanimljive i iscrpne bile, nego preko iskustva iz prve ruke. Bježeći od društvenog konteksta koji može inicirati krv i znoj iz naših tijela, a suze u našim očima, ustvari bježimo od iščitavanja najvažnijih stranica proaktivnog života i riskiramo da skončamo emocionalno nepismeni. Luk koji vadimo iz crne i vlažne zemlje zabezeknuti njegovom sniježnom bjelinom ulijeva nadu jer nam govori da u svakom mjestu i vremenu čovjek – uz najveću aktivnost - može ostati čist poput snijega bez obzira na društveno crnilo i ideološku tamu. Kao što ljubimo Kur'an prije i poslije čitanja njegovih stranica u znak zahvalnosti Stvoritelju jer smo pronikli u značenje nekog ajeta, i detalji ovog opipljivog svijeta zahtijevaju istu ljubav i nježnost. Posebno nakon što nas Gospodar nadahne njihovim ispravnim iščitavanjem. Oblaci misli i emocija najljepše zuje kad su zasićene zdravim prirodnim nektarom koji sija ispod duge jer tada umovi i srca postaju aktivne košnice koje osnažuju i osvježavaju svojim medom. U suprotnom, umjesto duge imamo udaljenu lelujavu polarnu svjetlost koja nastaje u gornjim slojevima atmosfere, a koja ističe ozeblina duša uslijed prekida dovoda hranjivih tvari, nakon čega slijedi raspadanje ili amputacija promrzlina u dugoj povorci šepajućih duševnih bogalja.

KREATIVNA PAUZA:

Uz ovaj rad vam preporučujemo hurme i vodu.

Nakon što pojedete hurmu, obratite pažnju na malenu crt u njevoj košpici koju je utisnuo Gospodar svjetova koji će Svojom desnicom poput lista papira saviti galaksije sa svim njihovim sadržajima. Požuri i ne zaboravi, poput ustrajne vode, ostaviti iza sebe trajan trag u mjestu i vremenu. Ispružite se, zatvorite oči i otputujte u mislima van ove galaksije. Kad stignete na to udaljeno odredište, osvrnite se i pogledajte malenu planetu s koje ste se otisnuli. Iz tog prizora crpite snagu i samopouzdanje.

EFEKTI AJETA PRIJESTOLJA NA STANJE DUHA

”Ko prouči Ajetul-kursijju nakon svakog farza, između njega i ulaska u Džennet se ispriječava samo smrt.”

(Nesa’i)

Šta je to u Ajetul-kursijji što proizvodi kod osobe stanje uma koje ga kvalificira da bude dostojan ulaska u spomenute časne prostore?

Pogledajmo zajedno:

Allah je - nema boga osim Njega - Živi i Vječni! Ne obuzima Ga ni drijemež ni san! Njegovo je ono što je na nebesima i ono što je na Zemlji! Ko se može pred Njim zauzimati za nekoga bez dopuštenja Njegova?! On zna šta je bilo i prije njih i šta će biti poslije njih, a od onoga što On zna - drugi znaju samo onoliko koliko On želi. Moć Njegova obuhvata i nebesa i Zemlju i Njemu ne dojadi održavanje njihovo; On je Svevišnji, Veličanstveni!

(el-Beqare, 255)

Allah je - nema boga osim Njega - Živi i Vječni!

Ukoliko razmišljamo o rečenici izdvojenoj iznad, osvježavamo i učvršćujemo vlastitu svijest o Jedinom autoritetu koji nema suparnika u svom vladanju, a koji ne podliježe nikakvim ciklusnim vremenskim okvirima tako sraslim uz sva evoluirajuća stvorenja. Istaknuti epiteti života i vječnosti kojim se opisao Stvoritelj, u umu onoga ko recitira ovaj ajet budi i učvršćuje svijest o nastavku sve raskoši i dinamike života nakon transformacije koja započinje našom smrću.

Ne obuzima Ga ni drijemež ni san!

Naredna rečenica dodatno potcrtava intenzitet Allahovog epiteta Živi jer nas podsjeća da je Allah, dž.š., vječito budan te da ne postoji niti najmanja vremenska jedinica u kojoj Uzvišeni ne živi ili ne bdije motreći na sve aspekte stvorenog. Kao što sva krhkost čovjeka dolazi do izražaja u periodu njegovog spavanja kad je toliko ranjiv – uprkos ogromnoj fizičkoj i intelektualnoj snazi dok je budan – da ga najveći slabić ili čak dijete mogu ugroziti ili usmrtiti, tako isto dolazi do izražaja sva Allahova, dž.š., moć i snaga koja nema nijednog trenutka niti tačke slabosti. Tokom sna od osam sati, naprimjer, ekonomsko-politički moćnici naše planete – pred kojima neznalice drhte – svakodnevno borave dugih 480 minuta u stanju najveće ranjivosti, odnosno odsustva bilo kakve kontrole nad svojim životima. Ukoliko toj minutaži dodamo vremenske periode slabosti, bolesti, ostrašćenosti, pijanstva, bijesa, nemara, i tome sl., jasno uviđamo svu slabost oslonca koji imamo u drugom čovjeku. Opisati rečenicom: Ne obuzima Ga ni drijemež ni san! – ne možemo ama baš nikog od stvorenja jer sve što diše, umara se i klone da bi se snom regeneriralo te moglo nastaviti svoj vremenom omeđen život.

Njegovo je ono što je na nebesima i ono što je na Zemlji!

U prethodnom citatu Stvoritelj, dž.š., s razlogom ističe svoje vlasništvo svega što je na nebesima i na Zemlji, podsjećajući čovjeka da on/ona samo trenutno raspolaže darovanim mu/joj dobrima ovog svijeta. Ukoliko ovo podsjećanje prodre do svijesti čovjeka, savjest će mu nalagati da se odnosi prema svim darovanim dobrima (tijelo, imetak, djeca, jahalice, itd.) kao prema zajmu te da i on treba da daje dalje kao što mu je dato. Drugim riječima, čovjek postaje

svjesniji tokom korištenja prisvojnih zamjenica (npr. moja ruka, moja kuća, naše sunce, moj automobil, naša galaksija, moje oči i tome sl.) da su one samo stvar praktičnosti jezika, nikako ne oslikavajući stvarnost.

Ko se može pred Njim zauzimati za nekoga bez dopuštenja Njegova?!

Naredni dio Ajetul-kursijje ističe Stvoritelja, dž.š., kao vladara i u novoj vremenskoj dimenziji - a to je period Obračuna – potcrtavajući Njegovo, dž.š., direktno i autonomno odlučivanje u pogledu sve i jedne ljudske sudbine. Svijest o apsolutnoj autonomiji pravednog Vladara u procesu suđenja svim svojim stvorenjima pokreće kod čovjeka više misaonih paralela u kojima - poredeći mnoga gorka ljudska iskustva sa korumpiranih i pristrasnih ovosvjetskih sudova – spoznaje neophodnost Apsolutnog Sudije s čijim pravilima je sada u potpunosti zadovoljan.

On zna šta je bilo i prije njih i šta će biti poslije njih, a od onoga što On zna - drugi znaju samo onoliko koliko On želi.

Prethodni citat ističe moć Stvoritelja isticanjem Njegovog sveznanja jer je znanje moć, a koje obuhvata čovjekovu najdalju prošlost i najdalju budućnost. Na taj način se Gospodar pozicionira u odnosu na čovjeka kao najsveobuhvatnija i najvjerodostojnija referenca. Međutim, ne samo to! Stvoritelj ističe da drugi znaju samo onoliko koliko On želi – jasno naglašavajući da je On, dž.š., izvor svakog vrijednog znanja, odnosno da je svaka progresivna misao Njegov dar čovjeku koji je ispunio određene uslove te zaslužio božansku inspiraciju. Osoba koja iz Ajetul-kursijje shvata da za svaku kvalitetnu ideju mora zahvaliti Allahu, dž.š., odnosno da je bilo koja kvalitetna misao kojom se dičimo ili stječemo razne društvene privilegije i ugodnosti ustvari samo dar Allahov, dž.š., nakon što smo podnijeli određenu vremensku žrtvu ili položili određene zavjete - ne bi smjela nikad pokazati gordost, oholost ili nedostupnost. Drugim riječima, ispravno iščitavajući Ajetul-kursijju osoba postaje spremna da primi od Allaha, dž.š., najkvalitetnije i najblještavije misli jer se redovno disciplinira kroz osvještavanje sebe u pogledu glavnog izvora vlastite inspiracije. Tako da ne postoji opasnost da će te misli osobu izvještačiti u bilo kojem smislu, pa postaje dostojnom da uđe i u najsvetije prostore vječnog života.

Moć Njegova obuhvaća i nebesa i Zemlju i Njemu ne dojadi održavanje njihovo; On je Svevišnji, Veličanstveni!

Na kraju Ajetul-kursijje Uzvišeni Stvoritelj ističe prostranost Njegovog prijestolja iznova naglašavajući apsolutnu vladavinu nebesima i Zemljom. Međutim, Stvoritelj ne propušta naglasiti i kontinuitet Njegove volje za bdijenjem nad stvorenim, ponovo pokrećući kod čovjeka više misaonih paralela u kojima čovjek jasno može da prizove brojna iskustva posustalih prijateljstava (npr. ugašena romantična ljubav, razočarani roditelj, izmoreni učitelj, nepovjerljivi investitor, itd.) te ih uporedi sa nikad posustalom kontinuiranom brigom i ljubavlju Gospodara koji je s pravom - Svevišnji i Veličanstveni.

Zaključak

Ajetul-kursijja proizvodi neophodno stanje duha i uma za ulazak u časne džennetske prostore samo ukoliko svakodnevno osvješćujemo jezgrovite poruke posložene u istoj. Ukoliko imamo ljude sa sviješću da uvijek uče nekoga nešto jer uvijek ima neko ko gleda pošto je svevideća kamera uvijek uključena, njihovo ponašanje u tajnosti i javnosti bit će moralno i informativno. Ukoliko su ti isti ljudi dovoljno inteligentni da biraju za svog prvog mentora samo Onoga koji nikad ne drijema niti spava, znajući da sve što drijema i spava ne smije biti izvor sputavajućeg straha, cijelu galaksiju će vidjeti kao poligon za vježbu u kojoj će se neumorno boriti za najveće vrijednosti. Ljudi koji znaju da imaju Mentora koji je uvijek spreman pokloniti im najveću inspiraciju/donaciju ukoliko ispune uvjete za prihvatanje iste, bit će uvijek skromni i dostupni bez obzira na visinu njihovog akademsko-ekonomskog uspjeha kojem nužno teže. Iz svega ovoga proizlazi da su Džennetlije izuzetno skromne, hrabre i visoko samopouzđane osobe, i to zahvaljujući saznanju i prihvatanju Najboljeg Autoriteta koji nad svim bdije, a što znači da ni Njegovi robovi, kada su u pitanju međuljudske relacije, ništa ne bi trebali prepuštati slučaju. Ukoliko čovjeka zadesi smrt u ovakvom proaktivnom stanju evoluirajućeg duha i uma, smiješi mu se radostan nastavak opisanog stila života.

KREATIVNA PAUZA:

Uz ovaj rad vam preporučujemo jabuku.

Dok je budete jeli, razmišljajte o timskom radu vaših probavnih žlijezda koje rastuću ovaj prehrambeni ajet na sve njegove komponente, ugrađujući korisne i ispraćajući nepotrebne. Uzmite telefon i pozovite najboljeg prijatelja. Nadajte se da ne spava.

Sadržaj

Umjesto uvoda	7
Muslimanska šahovska tabla	7
Evropski gambit.....	8
Arapska kraljeva odbrana.....	10
Arap i u očima kršćana i Jevreja	11
Ostarjela lisica	13
Edip, Narcis i Hidir	14
Zaključak.....	15
Stres pod lupom	17
Redefiniranje stresora	19
Fenomen (raz)očarenja.....	20
Imena i realnost.....	22
Zaključak.....	24
Skladištenje emocija	27
Proces inkubacije i vrste inkubatora	28
Inkubatori u Kur'anu	28
Emocionalna alhemičarka.....	31
Brak kao inkubator	33
Proces plakanja u inkubaciji	33
Zaključak.....	35
Fenomen straha i ljubavi.....	39
Radionica (razmišljajte o slijedećem i diskutirajte sa ukućanima):.....	42
Islamska perspektiva straha	42
Dekodiranje Kur'ana	49
Stvaranje finansijskog kapitala.....	50
Stvaranje intelektualnog kapitala.....	53
Zaključak.....	56

Anatomija uspjeha	59
Dobar i loš start.....	60
Srednja zajednica.....	62
Zaključak.....	65
Glumci i egzibicionisti	67
Mentalni stav glumca.....	68
Živo srce i razborit um	70
Vjerski egzibicionizam.....	73
Glumci predstavnici ili predstavnici egzibicionisti.....	75
Zaključak.....	76
Raspirivači vatre u grudima.....	79
Emocionalne cjepanice.....	80
Bura ispod površine	82
Kontekst plamena.....	83
Zaključak.....	83
Međugeneracijski dueli.....	87
Neke pouke i sugestije:	93
Proces učenja u Džennetu.....	97
Izlasci u Džennetu.....	99
Nova kontinuirana iskustva	101
Svakog trena Allah, dž.š., se nečim zanima	101
Nepregledni okeani znanja koji mame	102
Proces učenja u Džehennemu.....	102
Razgovor u Džehennemu	103
Upoznavanje s novim elementima	104
Nove dimenzije za detaljnija nova iskustva	104
Poslanikovi, a.s., workshopovi.....	107
Radionica I.....	108
Radionica II	110
Radionica III.....	110

Trener kornjača©	113
Kad Allah voli.....	114
Ratar i zemljoposjednik.....	115
Kad čovjek voli... ..	116
Kad je čovjek voljen	117
Zaključak.....	118
Mit o krnjavosti ženskoga uma	121
Minska polja muške sujete.....	127
Kad žena sebi čini nepravdu	128
Stepeni i obaveze	129
Dama na minskom ili bijelom polju.....	131
Zaključak.....	133
Emocionalna sirat-ćuprija	137
Duhovna deratizacija.....	138
Sujeta na društvenom nivou	140
Ženska vs. muška sujeta	141
Zaključak.....	143
Rukovanje životom	145
Proaktivni darivatelji i pasivni primatelji	146
Žena-tvrđava.....	148
Kako nas pokloni mijenjaju?.....	149
Šta se podmuklo prešućuje?.....	149
Zaključak.....	152
Moralna katarza silovatelja i osmijeh žrtve	155
Silovanje kao oružje za masovno uništenje	156
»Genocid« u laboratoriji emocionalne alhemije	157
Zaključak	159
Hidžra – borba za kreativni i geopolitički prostor	161
Ostvarenje snova	163
Zaključak.....	165

Hadždž - odlučnost u odbacivanju svih oblika ropstva.....	167
Zastupnici ciljeva kršćanstva/islama.....	168
Sociološko-političke dimenzije.....	169
Biti u žiži zbivanja	170
Hadždž je Arefat.....	171
Važnost imaginacije kroz hadždž	172
Zaključak.....	173
Inteligentna igra znakova	177
Oblaci misli.....	178
Crne rupe	179
Duga misli i osjećaja	179
Ljudska jezgra	180
Zaključak.....	181
Efekti ajeta prijestolja na stanje duha.....	183
Allah je - nema boga osim Njega - Živi i Vječni!.....	183
Ne obuzima Ga ni drijemež ni san!.....	184
Njegovo je ono što je na nebesima i ono što je na Zemlji!.....	184
Ko se može pred Njim zauzimati za nekoga bez dopuštenja Njegova?!	185
On zna šta je bilo i prije njih i šta će biti poslije njih, a od onoga što On zna - drugi znaju samo onoliko koliko On želi.....	185
Moć Njegova obuhvaća i nebesa i Zemlju i Njemu ne dojadi održavanje njihovo; On je Svevišnji, Veličanstveni!	186
Zaključak.....	186

Edin Tule (1976) je već cijelu jednu deceniju, širom globusa, trener na seminarima Emocionalne Inteligencije (EQ), Islamske Psihologije, Liderstva, Retorike, Odgojnih Koncepta i Tehnika Razmišljanja. Ovo mu je druga knjiga nakon djela "Socio-psihološke dimenzije Kur'ana".

Živi i radi u srcima ljudi.

U ovoj knjizi neće biti govora o namaskom istezanju, abdestskim masažama niti ispravnim vježabama disanja na koja nas primoravaju tedžvidska pravila tokom čitanja Kur'ana jer se te i slične aktivnosti unaprijed pretpostavljaju. Knjiga odgovara na jedno jedino pitanje: Šta nas sprječava da uživamo punim plućima u životu i ostvarujemo svoje potpune potencijale uprkos činjenici da svakodnevno komuniciramo s Mentorom Multimilijarderom koji jedva čeka da nam otvori svoje riznice i preda nam ih na raspolaganje? Kao odgovor na ovo pitanje ova knjiga nudi višeslojne recepte za otvaranje riznica u nama odnosno halal psihoaktivne supstance u formi intelektualnih, sportskih i prehrambenih programa koji će vas dovesti u stanje hipersenzibilizacije čula u svijetu usporenih efekata prostrtom na iščitavanje aktiviranom umu.